

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE

Udviklings- og Strategiudvalget

Protokol

Tirsdag den 14. juni 2011 kl. 08:15
afholdt Udviklings- og Strategiudvalget møde i udvalgsværelse 1.

Medlemmerne var til stede

Endvidere deltog:

Kommunaldirektør Tim Andersen, teknisk direktør
Bjarne Holm Markussen, sekretariatschef Regin
Atterdag Nordentoft, arkitekt og kommunekoordinator
Eva Ørum, souschef og arkitekt Jørgen Olsen.

Klimakoordinator Tina Reinicke deltog under punkt 5

INDHOLDSFORTEGNELSE

Sag nr:		Side:
01	Vidensbystrategi i udkast	3
02	Lyngby-Taarbæk som vidensby - oplæg til organisering	5
03	Afslag på deltagelse i Realdanias projekt om "Fremtidens forstæder" - fremtidig byudvikling	7
04	Kommuneplanstrategi	8
05	Klimastrategi	12
06	Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning	15
07	Orientering til udvalget den 14. juni 2011	19

1.

Vidensbystrategi i udkast

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at Udviklings- og Strategiudvalget fortsætter drøftelsen af Vidensbystrategien.

Sagsfremstilling

Der er på baggrund af Udviklings- og Strategiudvalgets møde i maj 2011 udarbejdet et notat af 18. maj 2011, der sammenfatter hovedelementerne i den politiske diskussion af vidensbystrategien version 1.0, herunder strategiens udgangspunkt, fokus, ambitionsniveau og forventede effekter. Notatet var på dagsordenen på gruppeformands- og udvalgsformandsmøde den 1. juni 2011 hos borgmesteren. Notatet ligger på sagen. Det er på den baggrund, at drøftelsen af vidensbystrategien fortsættes.

Der skal efterfølgende afholdes et møde mellem Udviklings- og Strategiudvalget og Task Force om vidensby, hvor hovedelementerne i den politiske diskussion drøftes. På den baggrund gennemskrives strategien i en ny version. Den planlagte endelige vedtagelse af strategien fremrykkes på den baggrund til augustmødet.

Øvrige aktiviteter i maj vedr. vidensbystrategien er følgende:

1. Ambassadørmøde: Der blev den 23. maj 2011 afholdt møde for vidensbyambassadørerne med efterfølgende middag på Hotel Frederiksdal. Der var 19 deltagere og der var god opbakning til strategien. Referat af mødet er lagt på sagen.
2. Der er aktivitet i de tre første vidensbynetværk, VBN Klima og grøn teknologi, Iværksætteri og entrepreneurship og Internationalisering. Netværkene styres af tovholdere i COWI, K-Nord og DTU. Alle netværk har planlagt første møde i midten/ slutningen af juni og der er pæn tilmelding på pt. 10-20 deltagere pr. netværk. Tim Andersen er booket til alle møder til at give deltagerne en introduktion til vidensbystrategien. Formålet med netværkene er at mobilisere lokale kræfter til at konkretisere strategien.
3. Borgmestermøde i letbaneprojektet den 1. juni med henblik på fastlæggelse af den videre proces.
4. Lyngby-Taarbæk Kommune arrangerer i samarbejde med DTU's HR-afdeling et velkomstmøde på engelsk for nye borgere i Lyngby-Taarbæk. Det afholdes den 16. juni 2011 på DTU, hvor direktør Claus Nielsen og borgmester Søren P. Rasmussen byder velkommen.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven løses inden for de allerede afsatte rammer.

Beslutningskompetence

Udviklings- og Strategiudvalget.

Udviklings- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Udkastet blev drøftet. Strategien bliver tilrettet efter de faldne bemærkninger og input fra de øvrige interessenter.

Udkast til vidensbystrategien genoptages på næste møde.

2.

Lyngby-Taarbæk som vidensby - oplæg til organisering

Indstilling:

Forvaltningen foreslår, at Udviklings- og Strategiudvalget tiltræder, at

1. Lyngby-Taarbæk Kommune indleder forhandlinger med de øvrige aktører bag vidensby-initiativet mhp etablering af en fælles og permanent vidensby-organisation
2. Lyngby-Taarbæk Kommune, under forudsætning af bidrag fra øvrige vidensby-aktører, medfinansierer efter "krone-til-krone-princippet"
3. der i forbindelse med evt. fælles og permanent vidensby-organisation sikres kommunalpolitisk repræsentation i bestyrelse mv.
4. der af Udviklings- og Strategiudvalgets driftsmidler tages et beløb på kr. 250.000 til finansiering af bl.a. de borgerinddragelsesinitiativer i forbindelse med vidensby- og kommuneplanstrategien.

Sagsfremstilling

En effektiv implementering af vidensbystrategien forudsætter, at der etableres en organisation med ressourcer til at varetage de udviklings-, drifts- og operatøropgaver, som ligger i forlængelse af strategien. For at sikre fortsat partnerskab om og lokalt ejerskab til strategien foreslås det, at vidensby-organisationen etableres som en forenings-/fondsrevet organisation med en bestyrelse og evt. her tilhørende bredere sammensat (vidensby)råd. I det vedlagte bilag er der en nærmere beskrivelse af organisationen og de opgaver, som organisationen kan varetage.

Vidensby-organisationen skal fremadrettet i høj grad baseres på indtægtsdækket virksomhed. Det vurderes dog nødvendigt i en 2-års periode at basere organisationen på et basisbudget finansieret af bidrag fra vidensbyens aktører, herunder Lyngby-Taarbæk Kommune. For at kunne løfte de beskrevne opgaver, ikke mindst implementeringen af vidensbystrategien, vurderes der at være behov for et årligt basisbudget på kr. 3-5 mio. i de to første år. Det gør det muligt at ansætte en leder og et antal konsulenter.

Hvis der tages udgangspunkt i "krone-til-krone-princippet" vil Lyngby-Taarbæk Kommunes andel skulle svare til kr. 2-3 mio. og basere sig på bl.a. den særlige budgetbevilling til vidensby-strategien (B2011-14), via ansøgning til LBR (Lokale BeskæftigelsesRåd) og omdisponering af allerede eksisterende erhvervsudviklingsmidler. Der lægges op til, at vidensby-organisationen kan løfte kommunale opgaver på operatørbasis. En del af kommunens bidrag kan derfor ses som betaling for løsning af konkrete opgaver, hvor vidensby-organisationen med

dens øvrige opgaver og særlige kompetencer vurderes at kunne kvalificere den eksisterende opgaveløsning fx på erhvervsområdet.

Nogle af de lokale vidensby-aktører har allerede tilkendegivet, at de vil være parate til at medfinansiere en sådan organisation. Der forestår dog et systematisk arbejde med at finde og kontakte potentielle bidragsydere. Beslutningen om at kommunen bidrager og størrelsen af dette bidrag vurderes som et væsentligt skridt for at få andre til at medfinansiere. Ud over kommunens og øvrige vidensby-interessenters bidrag skal organisationen baseres på indtægter fra bl.a. fonde, puljer, betaling for varetagelse af operatøropgaver.

Økonomiske konsekvenser

Det foreslås, at Lyngby-Taarbæk Kommune medfinansierer vidensby-organisationen med et årligt beløb i størrelsesordenen kr. 2-3 mio. i en to-års-periode. Beløbet baserer sig dels på den særbevilling, som er givet i forbindelse med budget 2011-14, via ansøgning til LBR og omdisponering af eksisterende erhvervsudviklingsmidler. Herudover foreslås det, at der af Udvalgs- og Strategiudvalgets driftsmidler tages et beløb svarende til kr. 250.000, som kan dække udgifter til de borgerinddragelsesinitiativer, som skal tages i forbindelse med vidensby-/kommuneplanstrategien.

Beslutningskompetence

Udvalgs- og Strategiudvalget har kompetence til at disponere over sine egne driftsmidler og den særlige bevilling til vidensby-strategien. Da kommunens bidrag til vidensby-organisationen baserer sig på øvrige kommunale midler skal sagen forelægges Økonomiudvalget til endelig beslutning.

Udvalgs- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Godkendt punkterne 1 - 3.

Anbefalet punkt 4 forudsat, at udvalget forelægges en handleplan for borgerinddragelsen.

Økonomien til organisationen skal være etableret den 1. oktober 2011 og som minimum skal der være 1 mio. kr. til opstartsfasen.

3.

Afslag på deltagelse i Realdanias projekt om "Fremtidens forstæder" - fremtidig byudvikling

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at sagen drøftes og tages til efterretning.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen besluttede den 28. marts 2011 at ansøge Realdania om at deltage i konkurrencen "Fremtidens Forstæder". Ønsket om at deltage var blandt andet begrundet i, at en konkurrence ville give kommunalbestyrelsen et mere nuanceret beslutningsgrundlag til en masterplan for "Vidensbyen i Loop City" end det foreliggende byudviklingsoplæg fra forvaltningen.

Realdania har den 4. maj 2011 oplyst, at Lyngby-Taarbæk ikke blev udvalgt som deltager.

På den baggrund overvejes det i øjeblikket, hvilke alternative muligheder der er for at opnå samme resultat - et mere nuanceret beslutningsgrundlag - blot på en anden måde. Ligeledes undersøges mulighederne for at gennemføre en sådan proces med en kombineret kommunal og privat finansiering.

Økonomiske konsekvenser

Ingen.

Beslutningskompetence

Udviklings- og Strategiudvalget.

Udviklings- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Sagen blev drøftet.

Udvalget ønsker, at der arbejdes videre med muligheden for at skabe grundlag for en arkitekt konkurrence. Konkurrencen skal tage udgangspunkt i arbejdet med Vidensbystrategien, og der skal i processen sikres, at borger inddrages.

4.

Kommuneplanstrategi

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at Udviklings- og Strategiudvalget godkender, at

1. vidensbystrategi og masterplan for "Vidensbyen i Loop City" implementeres i kommuneplanstrategien som foreslået af forvaltningen,
2. klima og Agenda 21-strategi samt strategi for bevaringsværdige bygninger og bebyggelsesregulerende bestemmelser indarbejdes i kommuneplanstrategi 2011, og
3. forslag til proces og tidsplan for udarbejdelse af kommuneplanstrategi 2011 følges.

Sagsfremstilling

Kommuneplanstrategi 2011 udarbejdes i henhold til Lov om planlægning og skal indeholde:

- Oplysninger om den planlægning, der er gennemført efter den seneste revision af kommuneplanen,
- Kommunalbestyrelsens vurdering af og strategi for udviklingen samt
- beslutning om, enten - at kommuneplanen skal revideres i sin helhed, eller - at der skal foretages en revision af kommuneplanens bestemmelser for særlige emner eller områder i kommunen og af, hvilke dele af kommuneplanen der gendtages for en ny 4-års-periode.

Kommuneplanstrategi 2011 er planlagt godkendt primo 2012 efter en høring på mindst 8 uger høring i november - december 2011.

Kommuneplanstrategiens indhold

Kommuneplanstrategi 2011 vil være fokuseret omkring emner fra vidensbystrategien, som Kommunalbestyrelsen i indeværende periode har samarbejdet med erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner om at tilvejebringe. Nu skal vidensbystrategien implementeres i den kommende kommuneplanstrategi, så der kan ske en lokal forankring og gennemføres en offentlig debat om strategiens indhold.

Vidensbystrategien implementeres i kommuneplanstrategien på 2 måder. Dels skal dens visioner, forudsætninger og målsætninger indarbejdes. Dels skal vidensbystrategiens byudviklings-, byforbedrings- og byfortætningsprojekter beskrives. Vidensbystrategien behandles særskilt på Udviklings- og Strategiudvalgets møde d. 14. juni 2011 og vil blive indarbejdet i kommuneplanstrategien i overensstemmelse med udvalgets drøftelser og

beslutninger.

Byudviklings-, byforbedrings- og byfortætningsprojekterne skal også belyses i kommuneplanstrategien. Det skal ske ved en systematisk gennemgang af de geografiske delområder, som Vidensby strategien omhandler. For hvert af områderne præciseres de kvalitetsmål, som skal opnås gennem planlægningen. Og forslagene illustreres med vignetter og renderinger, der belyser den mulige forestående udvikling. Metodikken svarer til den, der tidligere blev anvendt i Fokusstrategien for Kgs. Lyngby.

Belysningen af projekterne tager udgangspunkt i det oplæg, som er udarbejdet af Teknisk Forvaltning. Dette oplæg var oprindeligt tænkt som en visualisering af Kommunalbestyrelsens ansøgning til Realdania om at deltage i konkurrencen "Fremtidens Forstæder". Ønsket om at deltage var blandt andet begrundet i, at en konkurrence ville give kommunalbestyrelsen et mere nuanceret beslutningsgrundlag til en masterplan for "Vidensbyen i Loop City" end det foreliggende byudviklingsoplæg fra forvaltningen. Imidlertid er Lyngby-Taarbæk ikke valgt som deltager. Det overvejes derfor, hvilke alternative muligheder der er for at opnå samme resultat - et mere nuanceret beslutningsgrundlag, ligesom det undersøges hvilke muligheder der er for at gennemføre en sådan proces med en kombineret kommunal og privat finansiering.

Øvrige emner

Kommuneplanstrategien skal, som besluttet, også indeholde den klima- og Agenda-21 strategi, der aktuelt er under udarbejdelse. Desuden er det besluttet at udarbejde en strategi for bevaringsværdige bygninger og bebyggelsesregulerende bestemmelser. Strategien foreslås indarbejdet i kommuneplanstrategien på linje med klima og Agenda 21 strategien.

Derudover indgår følgende emner i kommuneplanstrategien:

- Letbanen - fælles input til Ringbykommunernes kommuneplanstrategier - herunder afsnit om den forventede videre proces med implementeringen af Ringbyvisionen.
- Stationsnære områder - ændringer og nye i forhold til letbanens stationer.
- Detailhandel - herunder eventuel udvidelse af detailhandelscentret Kgs. Lyngby til også at omfatte Firskovvejområdet.

I forbindelse med vedtagelsen af Kommuneplan 2009 stillede Miljøcenter Roskilde desuden krav om, at der i planperioden frem til næste kommuneplanrevision gennemføres en udpegning af potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Dette bør fremgå af kommuneplanstrategien, idet det medfører ændringer i kommuneplanen. Ligeledes vil der givet være emner i "Oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen 2013", der bør fremgå af kommuneplanstrategien

I det omfang det vurderes relevant vil emner fra Sundhedsstrategi, Borger- og brugerstrategi, varmeplan, m.fl. blive indarbejdet i kommuneplanstrategien.

Se udkast til disposition i notat af 27. maj 2011

Proces og tidsplan

Kommuneplanstrategien udarbejdes i Teknisk Forvaltning i tæt dialog med direktionssekretariatet, som forestår samarbejdet mellem Task Force og Udviklings- og Strategiudvalget omkring vidensbystrategien.

For at kvalificere arbejdet inddrages vidensbynetværk om byudvikling og handel i udviklingen af kommuneplanstrategien. Relevante input m.m. fra de øvrige netværk vil ligeledes blive inddraget.

De forskellige større emner som letbanen, stationsnære områder og detailhandel præsenteres separat, inden den samlede kommuneplanstrategi forelægges.

I forbindelse med høringsfasen vil der blive lagt vægt på en høj grad af borgerinddragelse. Dette vil blive forelagt udvalget efter sommerferien.

Efter vedtagelsen af kommuneplanstrategien vil der ske en revision af kommuneplanen på baggrund af kommuneplanstrategien.

Forslag til kommuneplanstrategi er planlagt forelagt udvalgene i september 2011 med høringsfase i november - december. Endelig godkendelse af kommuneplanstrategi 2011 vil ske primo 2012.

Økonomiske konsekvenser

Der vil være behov for midler til udarbejdelse masterplanen for "Vidensbyen i Loop City". Udgifterne vil afhænge af udfaldet af overvejelserne om alternative muligheder og privat medfinansiering. Der vil blive fremlagt særskilte sager herom. Der forventes ligeledes udgifter forbundet med finansiering af borgerinddragelsesinitiativer i forbindelse med høringsfasen. Udgifterne søges afholdt inden for Udviklings- og Strategiudvalgets driftsmidler.

Beslutningskompetence

Udviklings- og Strategiudvalget.

Udviklings- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Godkendt punkterne 1 og 3.

Godkendt punkt 2, idet det præciseres at det både omhandler strategi for bevaringsværdige bygninger og kulturmiljøer.

Udvalget ønsker, at der udarbejdes et notat om sammenhængen mellem

Vidensbystrategien, Kommuneplanstrategien, arkitekt konkurrencen og handleplan for borgerinddragelse.

Klimastrategi

Indstilling

Teknisk Forvaltning foreslår, at Udviklings- og Strategiudvalget drøfter og godkender at ”forslag til klima- og Agenda 21-strategi” indarbejdes i kommuneplanstrategien.

Sagsfremstilling

På Udviklings- og Strategiudvalgets møde den 13. september 2010, besluttede udvalget, at der indarbejdes en overordnet Klima- og A21-strategi i kommuneplanstrategi 2011.

Klima- og A21-strategien er opbygget som en overordnet vision, en række målsætninger og udpegning af mere konkrete indsatsområder. Strategien orienterer sig mod såvel CO₂-reduktioner som klimatilpasning i forhold til at tilpasse den fremtidige udvikling til forventede klimaforandringer.

Agenda 21-strategi

Strategien forholder sig ligeledes til de overordnede A21-krav i planloven, der kræver, at kommunalbestyrelsen inden udgangen af 2011 skal vedtage en Agenda 21-strategi, som indeholder kommunalbestyrelsens målsætninger for arbejdet med at:

- mindske miljøbelastningen
- fremme en bæredygtig byudvikling og byomdannelse
- fremme biologisk mangfoldighed
- inddrage borgerne og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde
- fremme samspelet mellem beslutninger på tværs af sektorer

Teknisk Forvaltning lægger med Klima- og A21-strategien op til, at den hidtidige strategi på Agenda 21-området fortsættes, nemlig, at de 5 Agenda 21- emner, vurderes og målsættes, hvor det er relevant i det løbende strategiarbejde i kommunen.

Klimastrategi

Der tages i klimastrategien udgangspunkt i en vision om, ”at Lyngby-Taarbæk skal være den grønne, sammenhængende og bæredygtige kommune, hvor robust, helhedsorienteret planlægning, dialog og samarbejde på tværs med eksterne klimaaktører skal sikre, at der privat og kommunalt arbejdes for at reducere CO₂-udslippet og tages højde for klimaforandringer, gennem forebyggelse og tilpasning”.

Der er nedsat en klima-koordinationsgruppe på tværs af forskellige faggrupper i Teknisk Forvaltning. Koordinationsgruppen har med ad hoc bistand fra eksterne parter (DTU og forsyningsselskabet) udarbejdet en række temanotater, som beskriver klimarelaterede problemstillinger generelt og lokalt, giver en status over konkrete initiativer som er igangsat/udført på det pågældende område samt kort opridser perspektiver og muligheder for at imødekomme de lokale klimaudfordringer.

Koordinationsgruppen har bl.a. benyttet Region Hovedstadens analyse af "Klimaændringer i hovedstadsregionen" og Forsyningsselskabets "Strategiplan for afløbssystemet" til at fastlægge behovet for lokal klimatilpasning.

Proces- og tidsplan

Strategiprocesen blev indledet med, at udvalget i marts og april blev præsenteret for en række oplæg og temanotater om:

1. CO₂-udledning fra kommunen som geografisk enhed
2. Klimaproblematikken i forhold til kommunen som bygningsejer
3. Klimaanbefalinger fra det lokale klimatopmøde i december 2009
4. Kommunen som bygnings- og planmyndighed – handlemuligheder i forhold til klimaproblematikken
5. Klimaproblematikken generelt og i forhold til regnvandshåndtering i Lyngby-Taarbæk Kommune
6. Klimaproblematikken i forhold til vandløb søer, kyst, grundvand, natur og parker i Lyngby-Taarbæk Kommune

Udvalgets drøftelser af temanotaterne har dannet baggrunden for formuleringen af forvaltningens forslag til en overordnet klimastrategi.

Efter udvalgets behandling af strategiforslaget, vil forslaget blive tilrettet og sendt i 8 ugers høring i november/december 2011, som en del af forslaget til kommuneplanstrategien. Efter høringsperioden behandles indsigelserne og strategien godkendes endeligt af KMB primo 2012.

Indsatsområderne i klimastrategien vil efterfølgende blive konkretiseret og prioriteret i relevante sektorplaner - herunder varmforsyningsplanen - og i en klimahandlingsplan, der forventes vedtaget i løbet af 2012.

Strategiforslaget vil gennemgå en layoutmæssig bearbejdning i forbindelse med opsætningen af kommuneplanstrategien.

Sammenhæng mellem Klima- og A21-strategien, Vidensbystrategien, Kommuneplanstrategien og øvrige sektorplaner

Forvaltningen sikrer, at der sker en tæt koordinering mellem målene om bæredygtig udvikling i Vidensbystrategien, kommuneplanstrategien og målene i Klima og

A21-strategien. Strategierne udarbejdes sideløbende i forskellige godkendelsesforløb, men vil i sidste ende hænge sømløst sammen for så vidt angår målformuleringen m.m..

Helhedsorienteret planlægning skal løbende sikre, at klimaproblematikken indarbejdes i sektorplanerne, samt at der er sammenhæng mellem de enkelte planer.

Økonomiske konsekvenser

Selve udmøntningen af strategien vil ske over en årrække, som led i udarbejdelsen af relevante sektorplaner og en klimahandlingsplan. De økonomiske konsekvenser af de forskellige indsatsområder i klimastrategien, vil, afhængigt af den endelige udformning og prioritering i de enkelte sektorplaner, indgå i de relevante fagudvalgs økonomiske prioriteringer.

Beslutningskompetence

Udvalgs- og Strategiudvalget.

Udvalgs- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Godkendt, idet der i teksten tilføjes:

- at kommunen skal indkøbe energirigtige elartikler
- at der arbejdes for, at det bliver muligt at indføre trængselsafgifter lokalt
- at der rettes øget fokus på lokal afledning af regnvand

Et mindretal i udvalget (V og C) stemte imod, at der i teksten indskrives, at der skal arbejdes for mulighed for indførelse af lokale trængselsafgifter.

6.

Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning

Indstilling

Forvaltningen foreslår, at

1. den lokale erfaringsopsamling på ”projekt kommunen og civilsamfundet” tages til efterretning,
2. kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning, anbefales overfor Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelse,
3. der afholdes et seminar vedrørende perspektiver og ønsker til den fremtidige civilsamfundsinddragelse i august 2011, og
4. fagudvalgsansvaret for strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning fremover placeres hos Udvalgs- og Strategiudvalget på grund af opgavens tværgående karakter og at de øvrige fagudvalg inddrages i relevant omfang.

Sagsfremstilling

”Projekt Kommunen og Civilsamfundet – en erfaringsopsamling”, blev behandlet i fagudvalgenes og Økonomiudvalgets møder i april 2011. Af sagsfremstillingen til fagudvalgene fremgår det, at der i udvalgenes juni møder forelægges:

- En lokal erfaringsopsamling, baseret på de 6 lokale projekter, som udgør Lyngby-Taarbæks bidrag til ”projekt kommunen og civilsamfundet”,
- Forslag til, hvordan erfaringerne fra ”projekt kommunen og civilsamfundet” kan indgå i en ny frivilligheds-/civilsamfundsinddragelsesstrategi.
- Forslag til det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning – bl.a. i samarbejde med Frivilligcenteret.

Social- og Sundhedsudvalget har på mødet i maj vedrørende sager om frivillige desuden protokolleret, at der ”*afholdes dialogmøde med de frivillige foreninger, idet nærmere tilrettelæggelse drøftes på sag i juni måned, hvor der forelægges sag med forslag til det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning* ”

På denne baggrund er der arbejdet videre med udkast til et kommissorium, herunder forslag til en proces for strategilægningen og det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning.

Lyngby-Taarbæk Kommune har sammen med 3 andre kommuner deltaget i projekt ”*kommunen og civilsamfundet* ”. Projektet havde til formål at afprøve nye måder at

dele ansvar på mellem medborgere og kommunale institutioner for dels at øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning, dels at udvikle det frivillige medborgerskab.

Centralt i erfaringsopsamlingen fra projektet står, at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund kan bidrage til mere kvalitet, der hvor borgerne møder den kommunale indsats. Samarbejdet skaber øget fokus på faglighed, handlingsmønstre, arbejdsrutiner og rummelighed i den kommunale institution. Det, at yde en frivillig indsats og bidrage til samfundet, giver livskvalitet til de deltagende frivillige, og på samme tid medvirker den frivillige indsats til øgede velfærdsydelser og kvalitet. Samarbejdet kræver investering i tid for at fungere godt, ligesom det er helt essentielt, at lederen er engageret i at skabe rum, rammer og anerkendelse af de frivillige.

Erfaringerne fra ”projekt kommunen og civilsamfundet” bringes med, når der udarbejdes en Frivillighedsstrategi, jf. endvidere bilag 1, hvoraf den lokale erfaringsopsamling fremgår.

På baggrund af erfaringerne med projekt ”kommunen og civilsamfundet” og de velfærdsudfordringer der umiddelbart ses i forhold til den kommunale serviceproduktion, kan der umiddelbart identificeres følgende *politiske nøgleudfordringer* i forbindelse med en større civilsamfundsinddragelse:

- Medborgerskabsbegrebet
Der tænkes her på, hvilke forpligtelser den enkelte borger har overfor samfundet og fællesskabet, og hvilke rettigheder den enkelte borger har i forhold til offentlige ydelser. Det er her en væsentlig pointe, at de personer, der har overskud af ressourcer, leverer til samfundet/de personer, der har behov/underskud af ressourcer.
- I kernen eller i periferien af den kommunale opgaveløsning?
Færre skal gøre mere for flere, bare billigere: En stadig mindre arbejdsstyrke skal indfri de store forventninger til velfærdsstaten. Samtidig presser flere ældre og mere udgiftstung velfærd de offentlige finanser – et pres, der er blevet kraftigt forstærket af den økonomiske krise.
På denne baggrund bør det overvejes, om den frivillige indsats skal være et supplement til den kommunale opgaveløsning eller en erstatning? Dette spørgsmål bør der arbejdes med i forhold til det pres, den kommunale serviceproduktion er under og vil være under de næste mange år. Dette spørgsmål forudsætter en politisk stillingtagen til om frivilligt arbejde er ”flødeskum” eller om det træder i stedet for de fastansattes opgaveløsning.
- Er der potentiale for en større frivillig indsats og hvordan bliver potentialet sat i spil?
Der er sket en udvikling af civilsamfundsinddragelsen som antager stadigt nye former, ligesom antallet af danskere der udfører en frivillig indsats er steget fra en fjerdedel i 1990’erne til en tredjedel i 2006 Alle aldersgrupper er potentielle

aktører. Spørgsmålet er, om der er behov for en frivillig indsats, der ikke bliver opfyldt i dag og om der er frivillige at rekrutterer? Spørgsmålet sætter fokus på om der gælder særlige vilkår og udfordringer for rekruttering til frivillige foreninger på de sociale områder og hvilke erfaringer med rekruttering foreningerne kan dele på tværs af områderne.

Der foreslås en *organisering*, hvor der nedsættes en arbejdsgruppe med repræsentanter for Frivilligcentret og de frivillige foreninger, repræsentanter for skolerne, daginstitutionerne, ældre, voksen-handicap, klubområdet, Jobcentret og idrætsområdet. Formandskabet for gruppen varetages af en repræsentant for ledelserne i Børne- og Fritidsforvaltningen samt Social- og Sundhedsforvaltningen. Forvaltningerne varetager ligeledes sekretariatetsbetjeningen af arbejdsgruppen. Jf. endvidere bilag 2, Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning, hvoraf bl.a. opgavebeskrivelsen for arbejdsgruppen fremgår.

Der er udarbejdet en overordnet tidsplan, hvoraf det fremgår, at processen i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning skal være tilendebragt medio 2012. Der lægges op til afholdelse af et visions- og strategiseminar i august, som samtidig tænkes sammen med ønsket om et dialogmøde med de frivillige sociale foreninger. Her kan bl.a. de særlige forhold for frivillige sociale foreninger vil blive diskuteret.

Økonomiske konsekvenser

Ingen, da opgaven løses inden for de allerede afsatte økonomiske rammer.

Bilag

Bilag 1. Erfaringsopsamling på projekt Kommunen og Civilsamfundet.

Bilag 2. Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning, dateret 1. juni 2011.

Bilag 3. Lyngby-Taarbæk Kommunes Frivillighedspolitik.

Beslutningskompetence

Kommunalbestyrelsen for så vidt angår forslag til Frivillighedsstrategi, jf. indstillingens punkt 2.

Fagudvalgene for så vidt angår de øvrige indstillingspunkter.

Udviklings- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Godkendt punkterne 1 og 4.

Afvist punkt 2, idet der afventes afholdelse og resultatet fra seminaret.

Godkendt punkt 3, idet der på seminaret sættes særligt fokus på de i sagen 3 nævnte nøgleudfordringer.

7.

Orientering til udvalget den 14. juni 2011

1. Hovedstaden - Nordeuropas grønne innovative vækstmotor samt idékatalog
Vækstforum Hovedstaden har udsendt "Hovedstaden Nordeuropas grønne innovative vækstmotor". En erhvervsudviklingsstrategi for hovedstadsregionen 2011 - 2013.

Vækstforum har en vision for hovedstadsregionen 2020:
Hovedstadsregionen er Nordeuropas mest globale og konkurrencedygtige metropol, hvor mange mennesker og virksomheder i innovative partnerskaber omsætter viden, velfærd og bæredygtighed til vækst.

De beskrevne udfordringer i erhvervsudviklingsstrategien bygger på OECD's vurderinger af udviklingen.

Erhvervsudviklingsstrategien indeholder følgende indsatsområder:

- Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning
- En attraktiv metropol med gode forbindelser
- Innovation og forskning - vidensregionens base
- Talent og kompetencer i verdensklasse
- Erhvervsklynger - stærke niches i global konkurrence
- Vækstiværksættere med international tilgang

Under hvert enkelt indsatsområde er der i alt fremsat 19 forskellige mål for indsatsen. Vækstforum vil løbende vurdere udviklingen i forhold til målene med henblik på eventuel justering af indsatsen.

Gennem økonomisk støtte til strategisk vigtige udviklingsprojekter vil Vækstforum bidrage til, at strategiens vision omsættes til virkelighed. Der er i 2011 følgende ansøgningsfrister til Vækstforum Hovedstaden om medfinansiering fra EU's strukturfonde: 23. juni og 3. oktober.

Erhvervsudviklingsstrategien suppleres af et "Idékatalog - forslag til initiativer i Vækstforum Hovedstadens erhvervsudviklingsstrategi 2011 - 2013." Kataloget uddyber 22 initiativ-forslag, der kort er nævnt i selve erhvervsudviklingsstrategien. Det vil i perioden tillige være muligt at foreslå yderligere projekter, der understøtter visionen.

Størstedelen af initiativerne beskrevet i idékataloget vurderes at være af interesse for såvel kommune som erhvervsliv og uddannelsesinstitutioner i Lyngby-Taarbæk.

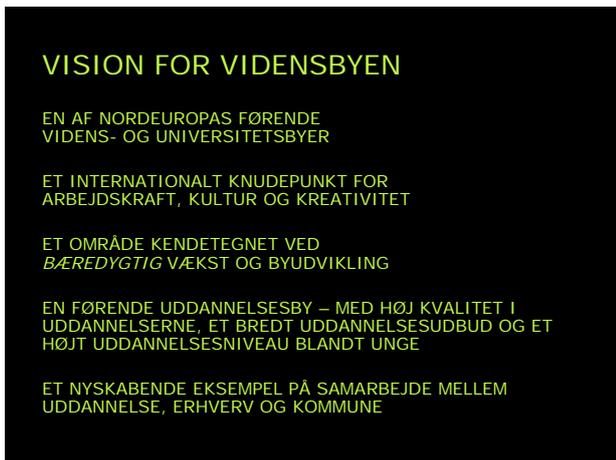
I Vækstforum sidder fra Lyngby-Taarbæk Kommune borgmester Søren P. Rasmussen og kommunalbestyrelsesmedlem Henrik Brade Johansen.

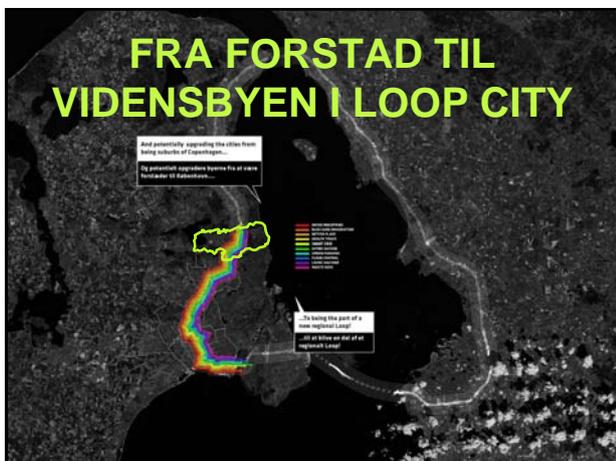
Erhvervsudviklingsstrategien og idékataloget er lagt på sagen.

Udviklings- og Strategiudvalget den 14. juni 2011:

Taget til efterretning.

VIDENSBY	International Vidensby Strategisk byudvikling
LOOP CITY	The Shopping Hub The Science City
HANDELSBY	Plads til nye koncepter Storbutikker ??

Handelsby

- Væsentligste udbudspunkt i nordegnen
- Varieret butiksmiljø med Størcenter og
- Fortsat udbygning i det centrale Kgs. Lyngby
- Mulighed for at etablere storbutikker på Firskovvej
- Systematisk følge hvilke koncepter, der rykker
- Og så få dem til Kgs. Lyngby ved aktiv indsats
- Helhedsoplevelse med kultur, bespisning og underholdning i bred forstand
- Bymiljøet med vand, pladسدannelser og kunst får større og større betydning
- Tilgængelighed og parkering

VISION

Hvad vil vi opnå ...

- Skabe en bæredygtig fortætning af byen
- Styrke den kollektive trafik med Letbanen
- Koble det blå og grønne sammen i Kgs. Lyngby
- Sætte fokus på kulturspor:
Fæstningskanalen og broen ved Lyngby Hovedgade, stjerneudstyknngen fra Bondebyen
- Plads til mere byliv
- Et levende miljø med både eksperimentelle byggerier og købstadsmiljø
- Familieboliger, kollegieboliger og boliger til gæsteprofessorer og forskere som led i Vidensbystrategien

VISION – SPILLEPLADEN

DEN FYSISKE AKSE

Den fysiske akse

- Letbanen ER aksen
- Binder DTU og Kgs. Lyngby sammen
- Men er også den direkte adgang til Ringbyen
- Og giver let adgang til City

- Placer faciliteter langs aksen, mest oplagt er kollegier

- Lav en ny og attraktiv cykelrute mellem DTU og Kgs. Lyngby
- Og en attraktiv forbindelse for fodgængere

DEN MENTALE KOBLING

Den mentale kobling

- Flyt dele af DTU til Kgs. Lyngby og visa versa
- Skab byliv for de unge
- LTK skal have tilbud klar til internationale tilflyttere

Den mentale kobling

FLYT DELE AF DTU TIL KGS. LYNGBY OG VISA VERSA

- Café, grupperum og studieceller i byen
- På toppen af et nyt rådhus ??
- Sammen med et auditorium mellem det nye og gamle Rådhus
- Kan både benyttes af egne medarbejdere og af byens virksomheder og uddannelsesinstitutioner
- Flyt loppemarkedet til Avenuen på DTU, når der skal bygges på kanalvejsparkeringen
- Sommeruniversitet i Kgs. Lyngby

Den mentale kobling

SKAB BYLIV FOR DE UNGE

- Oplevelsesaktiviteter på taget af Lyngby Storcenter, driving range, minigolf, tennis
- Transmission af DTU koncerter til byens caféer
- Åbn DTU's fester for lokale unge
- Brug af Rådhusets facade som storskærm til film og events
- Rulleskøjtølb på den nordlige del af Avenuen
- Skateboardbane på DTU

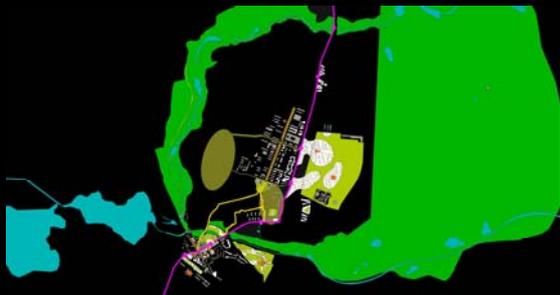
Den mentale kobling

TILBUD KLAR TIL INTERNATIONALE TILFLYTTERE

- Både til gæsteprofessorer på DTU og til internationale medarbejdere i virksomheder
- Tilbud om hjælp til at finde bolig
- Tilbud om private netværk og jobs til den bedre halvdel

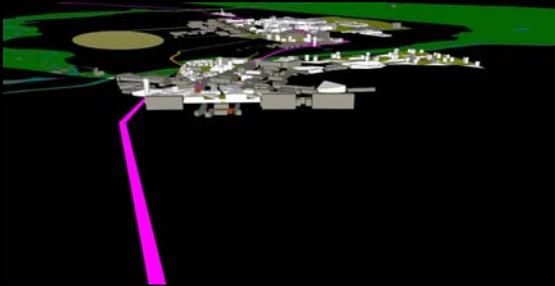
EN REJSE 2030

VISIONEN

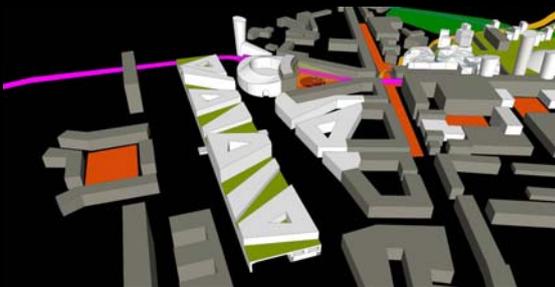

KONGENS LYNGBY

Indflyvning til Kgs. Lyngby fra syd

Bebyggelse over S-bane og Omfartsvej
Nyt Rådhus

Stationspladsen

Det centrale Kgs. Lyngby
Byens hjerte og puls

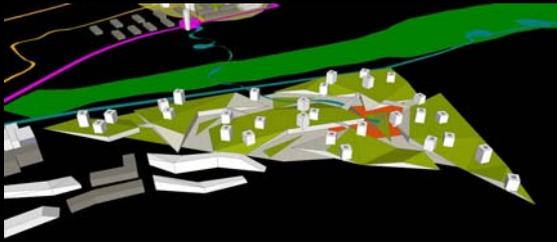

Klampenborgvej
Rådhuset, kollegier og Domen

FIRSKOVVEJ

Firskovvej – en bydel i 2 planer

Firskovvej – en bydel i 2 planer

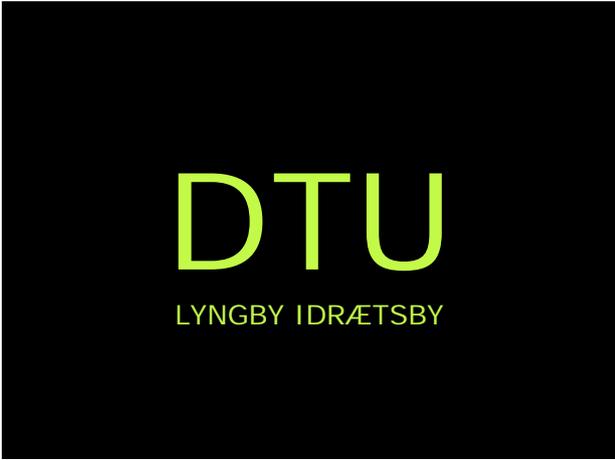
KæreKBH.com
Skywalks

FORTUN BYEN

Fortunbyen – mulig bebyggelse

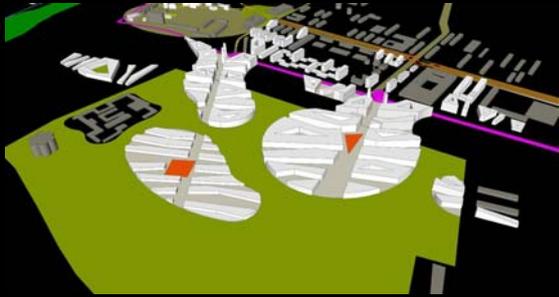

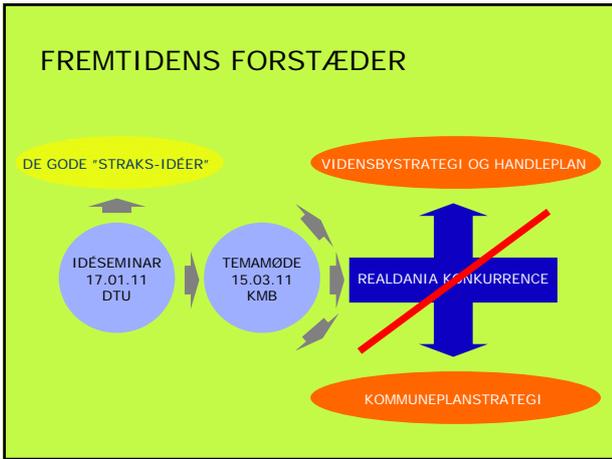
Dyrehavegård og DTU

Dyrehavegård og DTU

HVAD NU

R E F E R A T

af

ambassadørmøde 23. maj 2011 på Hotel Frederiksdal

Velkomst

Udvalgsformand Birgitte Hannibal bød velkommen og sagde tak for fremmøde. Alle er med til at gøre vidensbystrategien til virkelighed. Der har været arbejdet intenst siden sidst i Task Force og Udviklings- og Strategiudvalget. Det er en stor indsats, der er ydet. Ekstra tak til Task Force for den store indsats.

Intro

Kommunaldirektør Tim Andersen gav efterfølgende en præsentation af det arbejde, der er sket siden idéseminar på DTU i januar. Der er fokus på strategisk byudvikling på dette ambassadørmøde. Der kunne også have været sat fokus på de to andre tværgående emner. Vidensbystrategien er et forsøg på at forbinde de mange input fra idéseminaret. Overordnet er der 4 delvisioner – ambitiøst men ikke urealistisk. Det er vigtigt, at det er de rigtige visioner og målsætninger. Der er pt. drøftelser i den kommunale forvaltning. Task force og udvalg vil samle alle bemærkninger op, som vil indgå i det politiske system før eller efter sommerferien.

Skema i vidensbystrategien med ni indsatsområder blev gennemgået. Energirådgivning er et nyt punkt. De ni indsatsområder skal give inspiration til at lægge ambitionsniveau.

Er dette her visionen, målene og strategien for Lyngby-Taarbæk Kommune? Det er denne overvejelse, der er påtænkt dagens møde. Hvordan kommer vi videre? Hvilke partnerskaber kan dannes for at løfte strategien? De almene boligselskaber vil gerne være med. De vil gerne lægge ½ mio. til dette arbejde. Der er ca 5.000 boliger i den almene sektor i LTK.

Jørgen Olsen vil vise et eksempel på byfortætning - på hvordan Lyngby-Taarbæk Kommune kan få vækst inden for handel, boliger, infrastruktur, videnstunge virksomheder og bæredygtighed/klima. Oplægget er ment som et inspirerende input.

Strategisk byudvikling

Byplanarkitekt, souschef Jørgen Olsen viste slides om Vidensbyen i Loop City. Oplægget er udarbejdet på baggrund af visioner, mål m.v. fra udkast til vidensbystrategi 4. april og fra ansøgningsmaterialet til Realdanias konkurrence om deltagelse i projekt om "Fremtidens Forstad".

Projektet kaldes "Fra forstad til vidensby i Loop City". Loop City stammer fra arkitektfirmaet Big's projekt til udvikling af letbanen langs Ring 3. De foreslår letbanen ført til Sverige og tilbage igen, så forbindelsen danner et loop.

For Lyngby-Taarbæks vedkommende placeres The Shopping Hub og The Science City her i kommunen i Big's projekt. I Lyngby-Taarbæks egen bearbejdning er vidensbyen foreløbigt afgrænset til følgende udviklingsområder i kommunen: Kgs. Lyngby, Firskovvej, Fortunbyen, DTU, Dyrehavegårds jorder og Lyngby Idrætsby. Der arbejdes på en fysisk og mental forbindelse mellem DTU og Kgs. Lyngby. Letbanen fortsætter mod nord i den viste visuelle vision.

Funktioner mellem Kgs. Lyngby og DTU søges blandet, så det kan medvirke til at skabe interaktion og byliv.

Der blev som nævnt sendt en ansøgning til Realdania for at deltage i konkurrencen – Fremtidens Forstæder. LTK blev ikke valgt.

Slideshow vedlægges referatet.

Drøftelse af vidensbystrategien

Borgmester Søren P. Rasmussen indledte en drøftelse af vidensbystrategien og dens indhold med et kort rids af de væsentligste facts. Letbanen er undervejs. Regionen og kommunalbestyrelsen støtter projektet. Fingerplanen fra staten er i høring. Kommunens høringssvar behandles i Økonomiudvalget den 24. maj.

Der bør være noget i vidensbystrategien for alle – for ambassadørkredsen, for borgerne og for erhvervsliv og uddannelsesinstitutionerne.

Den bygger videre på den planlægning, der har været indtil nu og give muligheder for dem der kommer efter os.

K.H. Petersen

Projektet er som sådan meget visionært og ambitiøst. Gryden skal holdes i kog. Det er vigtigt, at andre aktører kommer på banen. Meget spændende med fortætningen i Kgs. Lyngby.

Søren P. Rasmussen

Kommunalbestyrelsen kan give rammerne. Det er andre, der skal fylde rammerne ud. Samtidigt er det vigtigt at trække på hinandens ressourcer.

Torben Schwabe

Letbanen er en meget stor katalysator, der kan skabe mulighed for udvikling. Det er vigtigt, at tænke stort, hvis der skal tiltrækkes investeringer.

Søren P. Rasmussen

Dyrehavegårds jorde er helt sikkert en hjørnesteen. Emnet skal kunne diskuteres, idet letbanen kører langs Dyrehavegårds jorde. Vigtigt, at kommunalbestyrelsen er i førersædet og bestemmer, hvad der skal ske. Kgs. Lyngby kan fortættes og DTU kan videreudvikles. Fornemmelsen er, at borgerne kan se, at der skal ske en udvikling.

Flemming Engelhardt

Fremtidens rammevilkår skal øges, så der kan ske noget i højden. Der bør være dialog mellem det politiske og det kommercielle liv. Det er et flot hovedgreb, at få tingene til at vokse i højden i Kgs. Lyngby. Spændende arkitektur i højden er med til at tjene byen.

Søren P. Rasmussen

Områderne omkring de kommende letbanestationer skal være stationsnære, INDEN letbanen kommer. Den rigtige balance skal findes.

Kirsten Henriksen

Etabler en busrute i letbanens tracé. Banalt - men let at gøre her og nu.

Bjarne Holm Markussen

Forprojekt med shuttlebus er i gang.

Tim Andersen

I Gentoft har Dong og Novo sponsoreret en bus, der kører til Lyngby Station.

Poul Rasmussen

Kommunen bør gå efter at blive en elite-idrætskommune. Man kan søge og få kontrakt med Team Danmark igen i 2012. Der er stor talentudvikling i kommunen. Kommunen skal i givet fald have fokus på nogle bestemte aktiviteter. Det skal sættes i tale, at man arbejder i den retning. Det skal være på alle niveauer fra folkeskolen til universitetet.

Steffen Gøth

Man skal være bevidst om den konkurrence, der er i regionen såvel på uddannelse som på handlen. Der er andre steder, hvor der er gratis parkering og lette tilkørselsforhold. Vigtigt at det indarbejdes i strategien og at man finder ud af, hvad det betyder. Der skal noget andet til - f.eks. nogle anderledes oplevelser i Kgs. Lyngby.

Overbygning over bane og omfartsvej og det at bygge i højden for at få flere folk herud kan være en mulig vej at gå. Vær opmærksom på den meget hårde konkurrence med KBH. Vi skal have noget andet her i Kgs. Lyngby. Sats på kvalitet i byggeriet - også i boligbyggeriet. Starte med fortætning f.eks. overbygningen over omfartsvejen. Godt udspil fra forvaltningen.

Søren P. Rasmussen

Der er gang i mange ting allerede. Boligbyggerier nede ved Lyngby Sø og ved Skovtofte Seminarium. Arkitektur er afgørende, hvis LTK skal gøre sig.

Flemming Engelhardt

Hvis man virkelig vil have noget særligt, skal man se på rummeligheden og det emotionelle – noget med stemningen – det skal være noget helt særligt. Det skal påvirke helt ned til den enkelte ekspedient og der skal ses på det etniske – der skal være gode muligheder for alle.

Søren P. Rasmussen

Lyngby-Taarbæk Kommune vil gerne være et internationalt knudepunkt for arbejdskraft og handel. Det involverer rigtigt mange.

Jørgen Klejnstrup

Der skal laves en kvalificering af masterplan. Hvor skal der sættes ind? Det skal beskrives mere konkret. Realdania kunne være med til at verificere, at det er den rigtige vej at gå.

Søren P. Rasmussen

Masterplan er et vigtigt redskab. Vigtigt, at få lavet denne proces på trods af, at Realdania ikke er med.

Tim Andersen

Det er oplagt at udnytte det bystrategiske netværk (opstart efter sommerferien ref.) til at udvikle masterplanen.

Kommuneplanstrategien skal drøftes med borgerne. Det skal spille sammen med den økonomiske bundlinje i kommunen. En udvikling af boligandelen betyder institutioner og skoler. Der skal bruges tid og rum til at udvikle den strategiske byudvikling. Der er meget opmærksomhed rettet på den næste fase.

Torben Schwabe

Vi kommer ingen vegne, inden der ligger en masterplan. Den skal synliggøre et formsprog og hvad der skal bevares. Vigtigt med et højt ambitionsniveau. Overliggeren skal være så høj, at alle, der byder ind, kan se, at der menes noget med udviklingen i Kgs. Lyngby. Enestående chance for at gøre det her.

Rolf Aagaard-Svendsen

Mange ting kan allerede gøres i dag. Letbanen er vigtigt, men det er ikke den, der betyder at man kan gå i gang.

Vidensbystrategien drøftes også blandt politikerne. Hvad er der i det for borgerne? Den dimension skal også omfattes. Kommunens styrker og svagheder er vægtet forskelligt blandt de politiske partier. I vidensbystrategien er der sammenligninger med KBH, Ålborg, Århus osv. Vi skal være opmærksomme på ambitionsniveauet. Vi er en del af hovedstadsområdet. Det bliver man nødt til at se på for at være realistiske.

Søren P. Rasmussen

Man skal turde miste fodfæstet for at åbne op for nogle ting, der kan genere en udvikling.

Man skal passe på ikke at ville have alle svarene, inden der tages nye skridt. Nogen har i sin tid taget initiativ til såvel Lyngby Storcenter og Magasin. Vi skal ikke holde os tilbage.

K. H. Petersen

Hold fast i den overordnede vision. Find ud af, hvordan det kommer videre uden for dette rum. Det, at man har nogle visioner og værdier er vigtigt. Det skal ikke kun være i det lukkede rum. Få budskabet udbredt. En masterplan kommer man også til at korrigere.

Torben Schwabe

En masterplan skal hele tiden korrigeres. Det er en strategisk plan. Se på, hvordan borgerne skal inddrages?

Kirsten Henriksen

Se på hvad man skal opleve i Kgs. Lyngby? Borgerne, gæsterne, handlende og de studerende.

Netværksdannelser v.

Stig P. Christensen gav kort oplæg om netværksdannelserne.

Visionen og tanken med vidensbystrategien er meget andet end byggeriet. Det er meget vigtigt at få visionen ind under huden. Kendskabet til hinanden var tidligere relativt begrænset. Hvorfor placere sin virksomhed i Kgs. Lyngby? Lyngby har været/er en lille smule udsat.

Fint, at lave en strategi, men i virkeligheden er det også vigtigt, at erhvervsliv og uddannelsesinstitutionerne laver noget uden om kommunen. Mobiliseringen skabes gennem netværk. Pt. 3 netværk – udvides efter sommerferien til 5. Klima og bæredygtighed, Internationalisering, Entrepreneurship og iværksætteri, Bystrategisk udvikling og Velfærdsteknologi. De sidste to kommer efter sommerferien. Rytmen er 3 møder i indeværende år. Væsentligt, med tilslutning her i starten.

Er det også interessant for vores egne virksomheder og uddannelsesinstitutioner? Det har en kraftig fastholdelseeffekt for COWI – det bliver mere interessant som en international virksomhed at være her og slå sig ned.

Birgitte Hannibal

Samarbejdet kan forbedre og højne kvaliteten i alt – ikke kun inden for byggeri. Vi skal gøre hinanden bedre.

Torben Schwabe

Det vigtigste i netværk er, at der tilføres værdi. Volumen er ikke det væsentligste. Deltagerne skal have noget med derfra og kunne byde ind med noget.

Mål om, at der én gang årligt afholdes et møde som på DTU – hvor der er noget væsentligt at få med hjem.

Det skal lykkes for os at kunne mødes samfundsfagligt og neutralt. Takke på Task Forcens vegne. Der skal være et fascinationspunkt at samles om. Alle interesser skal samles om det.

Mødet blev afsluttet med middag på Hotel Frederiksdal.

Deltagere

Birgitte Hannibal, Udvalgsformand, Lyngby-Taarbæk Kommune

Bjarne Holm Markussen, Teknisk direktør, Lyngby-Taarbæk Kommune

Claus Nielsen, Universitetsdirektør, DTU

Curt Købsted, Kommunalbestyrelsesmedlem, Lyngby-Taarbæk Kommune

Flemming Engelhardt, Adm. direktør, DATEA AS

Jørgen Klejnstrup, Vicedirektør, Danica Pension

Jørn Moos, Kommunalbestyrelsesmedlem, Lyngby-Taarbæk Kommune

K. H. Petersen, Direktør, Nordea

Kirsten Henriksen, Business Manager, Alectia

Kjartan Langvad, CEO, Pihl & Søn

Poul Rasmussen, Rektor, Virum Gymnasium

Rolf Aagaard Svendsen, Kommunalbestyrelsesmedlem, Lyngby-Taarbæk Kommune

Steffen Gøth, Direktør, COWI

Stig P. Christensen, Udviklingsdirektør, COWI

Svend Åge Lundgaard, CFO, Thrane & Thrane A/S

Søren P. Rasmussen, Borgmester, Lyngby-Taarbæk Kommune

Tim Andersen, Kommunaldirektør, Lyngby-Taarbæk Kommune

Torben Schwabe, Direktør, Lyngby Storcenter (formand for Erhvervsrådet)

Thorkild Baltzer, formand for Handelsforeningen for Kongens. Lyngby og Omegn

Referenter

Eva Ørum, Lyngby-Taarbæk Kommune

Pernille Kvarning, Lyngby-Taarbæk Kommune

Afbud

Birgit Aaby, administrerende direktør, Lyngby Boldklub A/S

Carsten Ludvig, Adm. dir., Johannes Fog

Johan Fogh, Indehaver, arkitekt maa, Fogh & Følner arkitektfirma A/S

Henrik Blavnsfeldt, Underdir., Realkredit Danmark

Henrik Brade Johansen, Kommunalbestyrelsesmedlem, Lyngby-Taarbæk Kommune

Lars Pallesen, Rektor, DTU

Mette Høygaard Michaelsen, HR Manager, Hempel

Morten B. Steiner, CEO, TIA

René van Laer, Dir., K-Nord (næstformand for Erhvervsrådet)

Simon Pihl Sørensen, Viceborgmester, formand for Byplanudvalget, LTK)

Sven A. Blomberg, Dir., BRF Kredit

Søren Hoby Andersen, Kommunalbestyrelsesmedlem, Lyngby-Taarbæk Kommune

Eva Ørum

NOTAT

om

Hovedelementer i den politiske diskussion på USU

I det følgende er der foretaget en opsamling af de mest principielle punkter i USU's diskussion af version 1.0 af vidensby strategien. Hensigten med dokumentet er at fastholde de centrale pointer i den politiske diskussion, få bredt denne diskussion ud til resten af kommunalbestyrelsen samt at få drøftet udvalgte pointer med ambassadører og task-force i den kommende tid.

Endelig skal processen gerne munde ud i, at kommunalbestyrelsen i LTK i juni / august 2011 kan vedtage en vidensby strategi med en bred politisk forankring, som optakt til kommuneplan strategien for perioden 2011-2014.

Med dette dokument giver Udviklings- og Strategiudvalget – sit bud på de centrale temaer i den videre drøftelse og formulering af en fremtidig vision for Lyngby-Taarbæk Kommune.

Strategiens udgangspunkt

Afsættet for formulering af en vidensby strategi er de beskrevne styrker og udfordringer i henholdsvis afsnit 2 og 3 i udkastet til strategien. Dette er der bred enighed om politisk.

Det er herudover rigtigt at anerkende, at de nuværende styrkepositioner IKKE er opstået af "sig selv" – men også er et resultat af en aktiv politisk stillingtagen og planlægning. Hvilket har givet det unikke udgangspunkt for en strategi for LTK – version 2.0 – som den nuværende kommunalbestyrelse kan sætte sig for at formulere.

Endelig er strategien nødvendig for at aktivere de lokale beslutningstagere og aktører i et nyt samspil for bedre at kunne kapitalisere på de mange investeringer der allerede er gjort.

Strategiens fokus

Strategiens centrale antagelse er, at det er et tæt partnerskab mellem kommunen, de vidensstunge virksomheder og uddannelsesinstitutionerne – med DTU som lokomotiv – som er "nøglen" til at sætte vækst og udvikling på dagsordenen i LTK.

Strategien er en vækststrategi, som har en række grundlæggende vækstpræmisser:

- En øget fortætning med boliger og mennesker i Kgs. Lyngby vil kunne danne grundlaget en mere attraktiv by med mange kvaliteter
- En fortsat udvikling og vækst i detailhandlen i Kgs. Lyngby vil være ønskværdig og nødvendig for at udvikle og befæste LTK som attraktiv handelsby i fremtiden
- Nye kollektive trafikløsninger (letbane, shuttlebus m.v.) er en nødvendig forudsætning for dette vækstscenario og giver samtidig i sig selv nye udviklingsmuligheder

- Aktivisering af ny erhvervsjord der kan sikre tiltrækning af nye videnstunge virksomheder, der kan bidrage til LTK's særlige klyngeprofil samt indtægtsgrundlaget i LTK (selskabsskat, grundskyld samt dækningsafgift)

Politisk anerkendes det, at ovenstående gode bud på en fremtidig retning for udviklingen af LTK. Det er dog også vigtigt at understrege, at ovenstående vækst IKKE er et mål i sig selv, men et middel til at skabe en attraktiv kommune for borgerne i LTK – unge som gamle. Sigtet er derfor fortsat at formulere en strategi, der videreudvikler LTK som en attraktiv bosætningskommune, med nye og flere kvaliteter, i en takt og med et indhold, som efterspørges af borgerne i LTK.

Strategien skal dermed medvirke til fortsat at understøtte en af de helt centrale kvaliteter i LTK – den store sammenhængskraft – mellem forskellige borgergrupper, uddannelsesgrupper, bydele og mellem generationer. En sammenhængskraft der har ført LTK frem til den nuværende styrkeposition i dag, som udkastet til strategi fint beskriver.

Derfor er dialogen med borgerne om denne nye strategi vigtig for kommunalbestyrelsen. Så udover dialogen med erhvervslivet, task-force, ambassadører og uddannelsesinstitutionerne i LTK, er det vigtigt for kommunalbestyrelsen, at vidensby strategien sættes til offentlig diskussion i forbindelse med høringen af kommuneplan strategien i efteråret 2011, hvilket vil give borgerne i LTK en mulighed for at "komme til orde" om dette er den rigtige vej for LTK at bevæge sig i retning af.

Strategiens ambitionsniveau

Fra politisk hold er der generel opbakning til formuleringen af en ambitiøs strategi og også opbakning til den fokusering der ligger i de 4 delvisioner. Men der er også noget usikkerhed omkring de anførte forslag til konkrete målsætninger og benchmarks.

Omkring målet om at blive "*en af Nordeuropas førende videns- og universitetsbyer*" har udvalget drøftet om dette i stedet burde formuleres som "*.....uddannelses- og universitetsbyer*". Altså om der en skift af fokus fra "viden" til "uddannelse" er mere relevant?

Et andet forhold er forslag til målets konkretisering, hvor "*DTU's position som Skandinaviens førende universitet skal være fastholdt*". Udvalget stiller spørgsmålstegn ved opstillingen af mål, som man fra kommunalt hold kun har begrænset indflydelse på realiseringen af. Dette må derfor drøftes nærmere. Herunder må det belyses, hvordan denne målsætning flugter med DTU's egne målsætninger og herunder en drøftelse af de midler DTU iværksætter for at realisere målet?

For det tredje er udvalget i tvivl om valg af fokus og benchmark i delvisionen "*Et internationalt knudepunkt for arbejdskraft, kultur og handel*". Her foreslås det, at vi sammenligner LTK med Århus, Odense og Aalborg og benchmarket er "*attraktivitet efter lukketid*". Generelt er der politisk usikkerhed på sammenligningskommunerne, som ikke synes at have de samme rammebetingelser som forstad som LTK har. Et sammenligningsgrundlag som Lund (eller andre) synes for udvalget at være mere relevant.

Endelig bør benchmarket om "*attraktivitet efter lukketid*" konkretiseres i de opfølgende drøftelser, i det man fra politisk hold ikke ser "Jomfru Ane gade" eller andre beværtnings- og festmiljøer, som en brugbar fremtidsvision for udviklingen af Kgs. Lyngby. Kvaliteten i dette benchmark bør derfor indkredses yderligere.

Udvalget peger på, at områder der tåler sammenligning, og disses kvaliteter, kunne være genstand for nærmere studier, fact finding missions og drøftelser.

Strategiens forventede effekter – og forudsætningerne herfor

Initiativet med formulering af en ny langsigtet vision for LTK er taget i den ånd, at der ikke i et moderne samfund – og ej heller i LTK – findes en enkelt aktør der kan sætte sig igennem og realisere vækst og udvikling. Positive resultater opnås gennem samarbejde og partnerskaber mellem partnere, som kender sin eget værd og sin egen dagsorden.

Det handler om at etablere fælles perspektiv på udviklingsmulighederne for såvel virksomheder og uddannelsesinstitutioner til gavn for borgerne i LTK – direkte og indirekte.

Formulering af en ambitiøs vækststrategi giver en masse nye muligheder, men også en del udfordringer. Politisk er der enighed om, at effekterne af strategien – positive som mindre positive – skal belyses nærmere.

Det er centralt for de politiske partier i LTK, at strategien i sig selv skaber grundlag for, at LTK – som en af aktørerne i det partnerskab som strategien er bygget op omkring – bliver bedre i stand til at levere sine kerneydelser til borgerne i LTK.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at der udarbejdes en nærmere analyse af de mulige effekter, og forudsætningerne for disse, som borgere, virksomheder og uddannelsesinstitutioner i LTK kan forvente sig af, at indgå i et aktivt partnerskab omkring ”*LTK som vidensby år 2020*”. Analysen kan inddrage erfaringer fra andre lignende vækstområder m.v.

Den rigtige regionale vinkling?

Formuleringen af en lokal LTK strategi, hviler på tidligere truffne beslutninger i forbindelse med foranalyserne.

Her blev der argumenteret for, at formulering af egne styrker og udfordringer er en forudsætning for at kunne indgå i et større regionalt fællesskab omkring udvikling af hele hovedstadsregionen og for den sags skyld Øresundsregionen. En agenda som i disse år for alvor er kommet på dagsordenen med Københavns Kommune og Malmø Kommune i et tættere og tættere partnerskab samt med Region Hovedstadens konstruktive rolle i formuleringen af regionale vækstinitiativer.

Der blev herudover argumenteret for, at virksomhederne i LTK efterspørger mere dialog og netværksdannelse – og at dette i sig selv vil være med til at udvikle de såkaldte stedbundne kvaliteter i LTK. Dette er derfor fremhævet som et særligt indsatsområde i strategien.

Politisk ønskes det dog fortsat drøftet, hvorvidt strategiens nuværende formulering er tydelig nok på mulighederne og ikke mindst begrænsningerne i at formulere en lokal udviklingsstrategi. På den ene side anerkendes det, som en nødvendighed, at det skal være tydeligere, hvor LTK er på ”vej hen”. På den anden side bør det præciseres hvilke begrænsninger en lokal strategi har og hvilke alliancer der derfor er nødvendige for at opnå succes i forhold til den samlede regionale udviklingsdagsorden.

Ejerskab i ”partnerskabet”

Strategien er skrevet med et anonymt ”vi” hele vejen igennem. Politisk er forståelsen den, at ”vi’et” refererer til et partnerskab mellem kommunen, uddannelsessektoren og de større og videnstunge virksomheder i LTK (udtrykt i første omgang ved task-force og ambassadører samt deltagere på idéseminaret på DTU).

Politisk er der også den forståelse, at et partnerskab vander alle veje og at en realisering af strategien forudsætter en overordnet vilje fra alle parter til at findes fælles løsninger – og for at arbejde for, at strategiens målsætninger realiseres. Det kan derfor være hensigtsmæssigt, at fremadrettet organisering – herunder finansiering denne – kommer på dagsordenen, så det bliver muligt at afstemme forventningerne i forhold til parternes mulighed for at forpligte sig.

Forslag til proces

[Drøftes mellem Borgmester, USU-formand og TA]

Freja Ludvigsen

LYNGBY-TAARBÆK KOMMUNE
Økonomisk Forvaltning
Borgmestersekretariatet
Sekretariat

Journalnr. : 20110510094
Dato : 25.05.2011
Skrevet af : ta/pkv /3165

N O T A T
om

Lyngby-Taarbæk som vidensby - oplæg til organisation

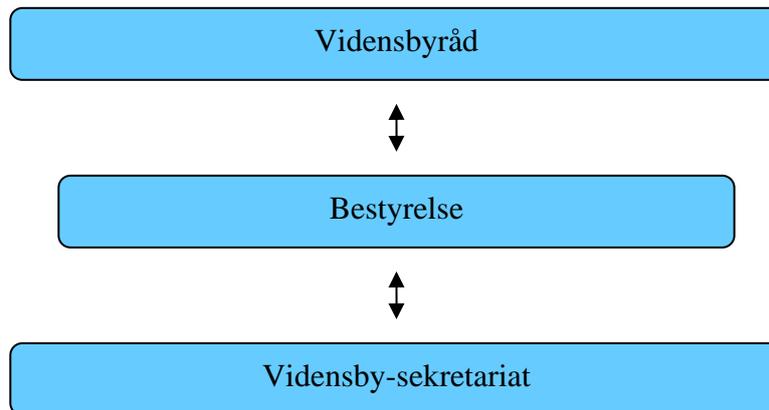
1. Indledning – valg af organisationsform

En effektiv implementering af vidensbystrategien forudsætter, at der etableres en permanent organisation med ressourcer til at varetage de udviklings-, drifts- og operatøropgaver, der vil være knyttet til strategien. Det er vigtigt, at rammerne for en ny organisation hurtigt kommer på plads, så strategien umiddelbart efter vedtagelse kan omsættes til handling og konkrete initiativer.

Drøftelserne på idéseminaret, i ambassadørkorpsset og i USU viser, at der er bred opbakning til en *ambitiøs* strategi, som skal realiseres over en årrække. Realisering af strategiens mål vil stille store krav i forhold til at tilvejebringe finansiering til konkrete projekter og byudviklingsopgaver. Implementeringen af strategien vil også kræve en slagkraftig og kompetent organisation, der kan mobilisere aktører om konkrete initiativer, modne projektidéer og håndtere en række udviklings- og driftsopgaver.

Der kan være flere måder at etablere en sådan organisation på. Det kan være en enhed placeret i kommunens forvaltning eller hos en anden af strategiens nøgleaktører, eller en forenings-/funds-drevet organisation, der stiftes i fællesskab af parterne bag strategien. Da vidensby-strategien netop bygger på partnerskabstanken og forudsætter et bredt ejerskab hos de lokale vidensby-aktører, bør dette også afspejle valg af organisationsform. Derfor foreslås det, at organisationen etableres som foreningsdrevet organisation. I flere af de kommuner, som har sat lignende vækst- og udviklingsinitiativer i gang, er der gode erfaringer med en sådan organisationsform.

Figur 1. Vidensby-organisation

Det foreslås, at foreningen stiftes af en kreds af de toneangivende lokale aktører med interesse for at deltage aktivt i strategiens implementering og i at mobilisere andre aktører til at deltage i foreningen samt i konkrete initiativer. Det kunne fx være den nuværende kreds af ambassadører samt udvalgte øvrige interessenter (eksempelvis en kreds af almene boligorganisationer mv.).

Foreningen kan ledes af en bestyrelse samt et bredere sammensat vidensbyråd. Vidensbyrådet består af foreningens medlemmer og kunne bl.a. have til opgave 1-2 gange årligt at drøfte strategiens fremdrift samt behovet for at justere i de opstillede mål, udvikle nye initiativer mv. Herudover fungerer Vidensbyrådet som et repræsentantskab, der vælger bestyrelsen for fx en treårig periode.

2. Sekretariatets opgaver

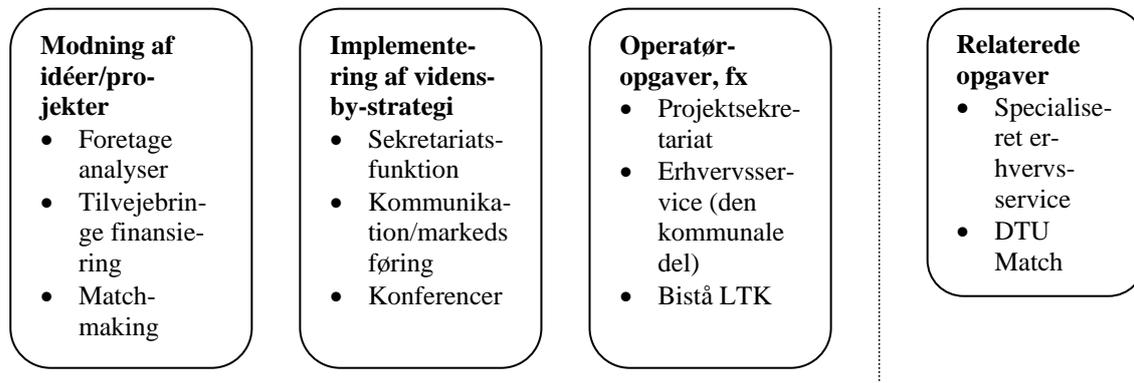
Den nye organisation vil få tre hovedopgaver. Den skal 1) varetage opgaver omkring implementering og monitorering af strategien, herunder betjene foreningens bestyrelse, 2) drive arbejdet med at modne konkrete projektidéer og finde finansiering hertil samt 3) være operatør på bl.a. erhvervsserviceopgaver¹ og lede udvalgte udviklingsprojekter² (ofte i samarbejde med andre kommuner). Herudover kan organisationen bistå forvaltningen (på operatørbasis) i at betjene borgmesteren og kommunalbestyrelsen, når det gælder lokale erhvervspolitiske beslutninger og drøftelser samt deltagelse i Vækstforum Hovedstaden og eventuelle andre erhvervspolitiske fora.

Figur 1 giver et overblik over de opgaver, som organisationen på nuværende tidspunkt forventes at løfte. Til højre i figuren er angivet opgaver, som løses af andre aktører, men som har relevans for strategien, og hvor et tæt samarbejde samt fysisk samlokalisering er en oplagt mulighed.

Figur 2. Opgaver for et fælles vidensby-sekretariat

¹ Herunder opgaver rettet mod kommunens traditionelle erhverv som handel og håndværk, fx i form af brancherettede dialogfora.

² For hvert af de udviklingsprojekter, der iværksættes som led i vidensbystrategien, skal vælges en operatør. I nogle tilfælde vil operatøropgaven ligge naturligt i den nye organisation. I andre tilfælde kan operatøropgaven fx placeres på en uddannelsesinstitution, i en virksomhed mv.

De tre typer af opgaver, som vidensby-organisationen kan varetage, er gensidigt befordrende og betyder, at organisationen skal bevæge sig på både strategisk og operationelt niveau. I forhold til organisationens bistand til LTK på operatørbasis kan der være tale om forskellige typer af opgaver, herunder sekretariatsbistand til den politiske og administrative ledelse på erhvervsområdet, varetagelse af funktion som kontaktpunkt mellem virksomheder og myndighed, developer-opgaver, on-stop-shop for fx udenlandske medarbejdere, forsker og studerende. Specielt inden for velfærdsinnovation og klimaprojekter/grøn byudvikling kan der være perspektiver i tværkommunale samarbejder. På disse områder kunne organisationen huse fælles projektsekretariater, der over en periode arbejder med projektudvikling.

3. Bemanding og finansiering af sekretariatet

For at være i stand til at implementere vidensbystrategien er det vigtigt, at sekretariatet:

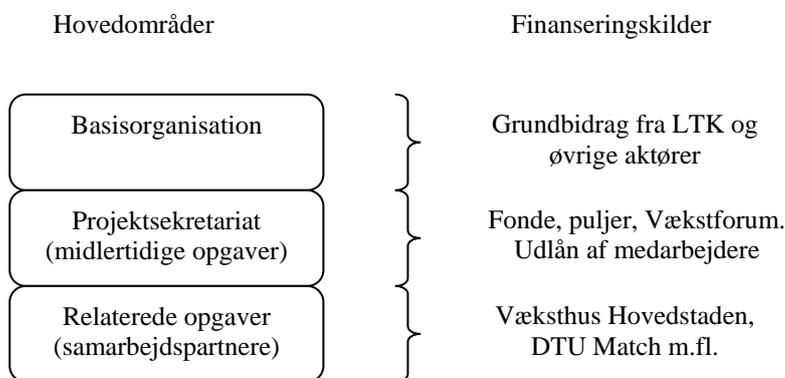
- drives på en måde, der skaber et *langsigtet* ejerskab og engagement til strategien blandt både politikere, erhvervsliv og videninstitutioner
- består af leder og medarbejdere med betydelig indsigt i erhvervs- og byudvikling og som besidder erfaring med implementering af erhvervspolitiske strategier eller lign.
- har en grundbemanding – og dermed basisfinansiering – til at varetage de opgaver, der er forbundet med at modne og koordinere projekter samt at sikre det tempo og kommunikationsarbejde, der er forbundet med at fastholde et bredt engagement
- er i stand til at rejse projektf finansiering fra fx fonde, Vækstforum Hovedstaden og fra nationale puljer
- får optimale betingelser for at samarbejde med andre kommuner om opgaver, hvor løsninger bør være tværkommunale (fx inden for velfærdsinnovation)
- har gode rammer for et tæt samarbejde (herunder fysisk samlokalisering) med andre enheder, der udfører opgaver af relevans for at realisere strategiens mål, fx

Væksthus Hovedstaden, Initiativgruppen, Matchpoint DTU samt relevante projektsekretariater³.

Den nye organisation vil have behov for en basisbemanding på ca. 3 årsværk (1 leder og to konsulenter) samt et basisbudget på 3-5 mio. kr. til løn, husleje, drift, kommunikation og arrangementer samt til drift af kommunens erhvervsservice.

Herudover skal sekretariatet varetage midlertidige projektopgaver og udviklingsopgaver knyttet til strategien. Disse opgaver kan finansieres af fx nationale puljemidler, fonde eller ved udlån af medarbejdere på midlertidig basis til fælles udviklingsprojekter (indstationerede medarbejdere kan fx komme fra LTK, andre kommuner, virksomheder og DTU).

Figur 3. Organisationens bemanding og finansiering

Det er vanskeligt på nuværende tidspunkt at give et rimeligt skøn over omfanget af opgaver og bemandingen på de to nederste områder i figuren. Projektdelen vil sandsynligvis variere en del over tid og omfanget vil ikke mindst afhænge af, om de lykkes at mobilisere andre kommuner til at deltage i fælles udviklingsopgaver.

³ Væksthus Hovedstaden har i dag udstationeret medarbejdere i Hillerød, Taastrup og København. Der kunne fx stiles mod et samarbejde, hvor Væksthus Hovedstaden havde et kontor i Lyngby med fokus på vejledning af videnbaserede iværksættere.

Forslag til disposition til Kommuneplanstrategi 2011

Sagsnummer: 2010010600

Oprettet: 27-05-2011

Dokumentejer: Eva Ørum

Andet

Notat		Journalnøgle(r):	01.02.03 - P15 Kommuneplanlægning, Kommunale planer og planforslag omfattende hele kommunen
Emne:	Forslag til disposition til Kommuneplanstrategi 2011	Besked:	
Dato:	27-05-2011		
Organisation:	Kommuneplanstrategi		
Navn:			
ID-nummer:			

Til behandling af sag om kommuneplanstrategi 2011 i Udviklings- og Strategiudvalget 14. juni 2011.

Der foreslås følgende disposition til kommuneplanstrategi 2011:

Disposition

Forside

Indholdsfortegnelse

Forord

Sammenfatning evt. på engelsk

Indledning

Vurdering af udviklingen

Strategi, visionen, målsætninger m.m.

Klimastrategi

Masterplan, byudviklings-, byforbedrings- og byfortætningsprojekterne

Letbanen

Stationsnære områder

Detailhandel

Beslutning om at revidere kommuneplanen med henblik på at fastsætte butiksstørrelser for op til tre nye udvalgswarebutikker på mere end 2.000 m² bruttoetageareal

Evt, ny afgrænsning af bymidten Kgs. Lyngby

Strategi for bevaringsværdige bygninger herunder bebyggelsesregulerende bestemmelser

Landskab herunder udpegning af naturområder m.m.

Agenda 21-strategi

Andre LTK-strategier og planers indflydelse på kommuneplan 2013

Øvrig planlægning

Landsplanredegørelse

Regional udviklingsplan

Regional klimastrategi

Regional erhvervsstrategi og idékatalog

Samarbejder

Planlægning gennemført efter seneste revision af kommuneplanen

Revisionsmetode af kommuneplanen - det hele eller dele af kommuneplanen

Miljøvurdering eller ej
Inddragelse og proces - herunder invitation til deltagelse i debat samt tidsplan/logbog

Klima- og Agenda 21-strategi

Lyngby-Taarbæks Klimastrategi er bygget op omkring en vision, en række målsætninger og udpegning af mere konkrete indsatsområder, som efterfølgende vil blive konkretiseret og prioriteret i relevante sektorplaner, som spildevandsplan, vandforsyningsplan og varmforsyningsplan, samt i en klimahandlingsplan, der forventes vedtaget primo 2012. Strategien forholder sig til de overordnede A21-krav, samt orienterer sig mod såvel CO₂-reduktioner som klimatilpasning i forhold til at tilpasse udviklingen til forventede klimaforandringer.

Siden 2007 har hovedparten af de lokale Agenda 21-aktiviteter været koncentreret omkring klimaproblematikken - bl.a. i form af aktiviteter og events, der har været med til at reducere CO₂-udslippet fra den kommunale drift og fra private og virksomheder. Agenda 21-strategien præsenteres sidst i denne strategi.

Klimavision:

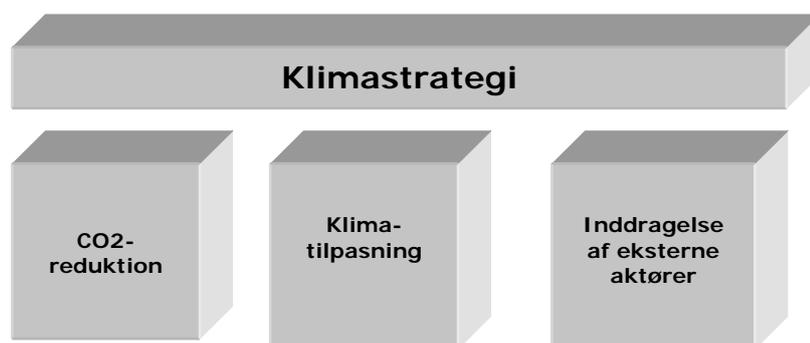
Lyngby-Taarbæk vil være en sammenhængende, grøn og bæredygtig kommune. Robust helhedsorienteret planlægning, dialog og samarbejde på tværs med eksterne klimaaktører skal sikre, at der privat og kommunalt arbejdes for at reducere CO₂-udslippet og at der tages højde for klimaforandringer gennem forebyggelse og tilpasning.

Klimaproblematikken har to ben. Klimaforandringerne skyldes bl.a. udledning af CO₂. For at reducere risikoen for klimaforandringer er det nødvendigt at nedbringe udslippene af CO₂ – **klimaproblematikkens ene ben!**

Klimaproblematikkens andet ben er klimatilpasningen. Opgaven med at tilpasse udviklingen til klimaforandringerne er som i de fleste andre kommuner i en opstartsfase. Håndtering af regnvand og havvandsstigninger er den største udfordring, som kommunen allerede har taget fat på. Men området kræver også på længere sigt stor bevågenhed, hvis kommunen skal tilpasse sig de forventede fremtidige klimaforandringer.

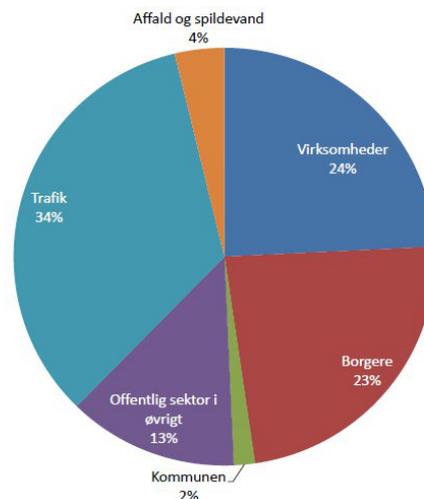
Kommunes muligheder for at håndtere de klimaudfordringer vi står over for, kræver involvering og handling fra eksterne aktører – borgere, boligselskaber, virksomheder og uddannelsesinstitutioner. Derfor er **et særligt strategisk indsatsområde i en vellykket klimastrategi**, at sikre, at eksterne aktører involveres, samt at der samarbejdes om løsningen på klimaproblematikken på tværs af kommunegrænserne, så de klimarelaterede problemerne ikke blot eksporteres fra en kommune til en anden.

Klimastrategien, hviler derfor på tre ben, der er vigtige at have med, når de fremtidige klimaudfordringer skal håndteres. De tre ben beskrives enkeltvis i det følgende.

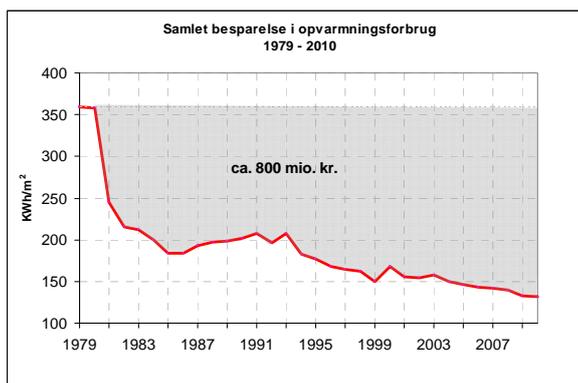

CO2-reduktion

Lyngby-Taarbæk Kommune har siden 70'erne arbejdet på at nedbringe energiforbruget og dermed også CO2-udslippet fra de kommunale bygninger, ligesom vi siden 2007 har sat fokus på klimaproblematikken i forbindelse med forskellige interne og borgerrettede klimaaktiviteter. CO2-udslippet fra den kommunale drift udgør kun ca. 3-4 % af det samlede CO2-udslip i kommunen (incl. andel af trafik). Alligevel er kommunens indsats vigtig som godt eksempel på, at vi løfter vores del af opgaven, og fordi kommunen med denne strategi påtager sig en central rolle som formidler af viden og erfaring.

Figur 1: CO2-udledning fordelt på kilder

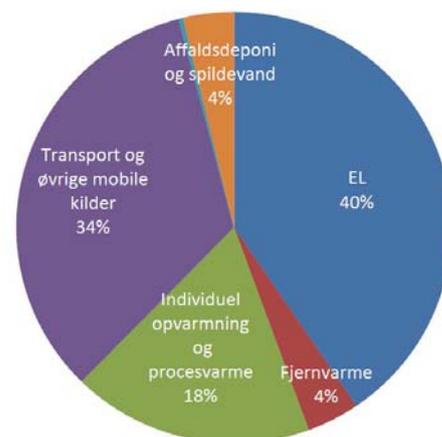

Figur 2: Resultatet af den kommunale energistyring i forhold til opvarmningsforbruget i de kommunale bygninger siden 1979.

Udviklingen er et resultat af en konsekvent og vedvarende fokus på energistyring og energirenovering af de kommunale bygninger gennem mange år. Indsatsen har resulteret i en samlet besparelse på ca. 800 mio. kr.

En kortlægning af CO2-udslippet i 2008 fra Lyngby-Taarbæk Kommune som geografisk område viser, at der samlet blev udledt 426.646 ton CO2 – svarende til 8,3 ton CO2 pr. indbygger.

De tre altovervejende kilder til CO2-udledningen i Lyngby-Taarbæk Kommune er el (40 %), transport (34 %) og individuel opvarmning og procesvarme (18 %)

Figur 3: De enkelte sektorer relative bidrag til den samlede CO2-udledning

På baggrund af CO2-kortlægningen fra 2008 kan der konstateres et samlet tilgængeligt besparelspotentiale på 71.000 ton CO2 inden for el og varme samt et ikke-quantificerbart potentiale inden for trafik.

Med klimastrategien vil Lyngby-Taarbæk:

- Reducere CO2-udslippet fra LTK som geografisk område med 20 % i 2020, i forhold til CO2-udslippet i 2008.
- Reducere CO2-udslippet fra den kommunale drift med 2 % om året frem til 2025

Målene for reduktion af CO2-udslippet er udarbejdet som en afvejning mellem ønsket om at skære kraftigt i udledningen og at lave målsætninger, der er opnåelige. Det betyder konkret, at målene tager afsæt i vurderinger af reduktionspotentialet, forventningen om udvikling af nye løsninger til reduktion af CO2, forventninger til renere energikilder, kommunens nuværende indsats på området samt de nationale målsætninger.

Reduktionsmålene for Lyngby-Taarbæk Kommune er tænkt som absolutte mål, og er som udgangspunkt uafhængige af vækst i befolkning og erhverv. Reduktionsmålene og ambitionen i Vidensbystrategien om at udvikle attraktive erhvervsarealer og fortætte byen langs de kommende letbanestationer, med flere borgere og virksomheder til følge, er således ikke tænkt som modsætninger, men som udfordringer, der skal udvikles sammenhængende løsninger på. Stor vækst på disse områder, kan dog betyde, at målene kun kan opfyldes relativt.

Indsatsområder:

Med udgangspunkt i CO2-kortlægningen fokuserer Lyngby-Taarbæk på følgende indsatsområder, når CO2-udslippet skal reduceres:

Transport.

- Forbedret og mere sammenhængende kollektiv trafik
- Etablering af letbane
- Infrastruktur for elbiler
- Forbedring af cykelforhold
- Udnyttelse af stationsnærhedsprincippet, - med mulighed for byudvikling med høj bebyggelsesprocent
- Indkøb af miljøvenlige biler, internt i kommunen

Opvarmning og elforbrug

- Ny varmforsyningsplan, med fokus på bl.a. affaldsbaseret fjernvarme og vedvarende energi
- Energikrav til bygninger, nye, eksisterende og egne
- Fokus på energireovering, opfølgning på termografering mm.
- Vedvarende energi
- Energisparekampagner, internt og eksternt
- Fortsat intern energistyring
- Grønne indkøb, herunder krav til kommunens leverandører på energi- og miljøområdet

Indsatsområderne vil blive konkretiseret og prioriteret i relevante sektorplaner, samt i klimahandlingsplanen, der forventes vedtaget primo 2012.

Udfordringer:

Fysisk planlægning:

Den fysiske planlægning er et væsentligt redskab at benytte for at nye bygninger og bydele bliver miljømæssigt bæredygtige. På tilsvarende vis kan den øvrige kommunale planlægning påvirke fremtidens energiforsyning til eksisterende boliger, med mulighed for at fremme brug af vedvarende energi. Udfordringen bliver at sikre klimahensyn i al planlægning i balance med hensyn til udvikling og økonomi.

Der lægges generelt op til, at byen skal fortættes, samt at der kan ske vækst i de stationsnære områder langs den planlagte letbane. Væksten i de nye stationsnære byområder langs letbanen betyder dog, at den samlede CO₂-udledning i LTK ikke nødvendigvis vil falde, da væksten vurderes at generere mere trafik i de nye byudviklingsområder. En udfordring der bør tages højde for, hvis der i kommuneplanstrategien tages beslutning om fortætning af byen.

Hvis vi skal fastholde billedet og den fælles identitet af Lyngby-Taarbæk som grøn kommune, er det derfor afgørende, at fortætningen sker på et grønt og bæredygtigt grundlag. Det vil sige, at der skal udvikles lavenergibyggeri samtidig med, at der fortsat investeres i energi- og miljøvenlige tiltag i områdets eksisterende bygninger.

De kommunale virkemidler:

Udfordringen på transportområdet er dobbelt, idet CO₂-udslippet skal reduceres og stigningen i bilkørslen skal modvirkes. Kommunens muligheder for at styre trafikudviklingen er relativt begrænset, idet trafikken er betinget af en lang række forhold, der i bedste fald kun er delvist styrbare for kommunen. Kommunen kan dog sammen med andre kommuner og regionen søge at påvirke regeringen og de overordnede myndigheder til forbedret offentlig transport og en statslig plan for, hvordan biltrafikken og CO₂-udslippet herfra reduceres.

Kommunen kan heller ikke direkte regulere det private el- og varmeforbrug, men er henvist til at søge at påvirke borgere og virksomheder til at reducere forbruget. De forskellige roller, som kommunen har mulighed for at bringe i spil for at reducere CO₂-udslippet, kan dog tages mere aktivt i brug – f.eks. som myndighed, planlægger, serviceudbyder, indkøber, bygherrer, vejleder og inspirator.

F.eks. lægges der i Vidensbystrategien op til, at der skal udvikles et rådgivningstilbud, hvor aktørerne kan få foretaget en energiteknisk gennemgang og modtage forslag og anbefalinger til energioptimeringer. Rådgivningstilbuddet kan udvikles i et samarbejde mellem forsyningsselskaberne og områdets øvrige nøgleaktører med udgangspunkt i det etablerede vidensbynetværk VBN ”Klima og grøn teknologi” for at sikre bred forankring.

Et andet eksempel på, hvordan kommunen kan vejlede og inspirere, er den termografisk overflyvning af samtlige bygninger i kommunen, som blev gennemført i 2010. Resultatet er frit tilgængeligt på kommunens hjemmeside, og har bl.a. til formål at give borgere og virksomheder en indikation af hvor stort et evt. varmetab fra de pågældende bygninger er. Viden der bl.a. skal inspirere til energirenovering af bygninger, hvor dette er relevant. Et indsatsområde kunne være at markedsføre termograferingsresultaterne mere målrettet til virksomhederne i kommunen

Klimatilpasning

Fremtidens klima bliver varmere og mere ekstremt. Ifølge Klima- og Energiministeriet er temperaturen i Danmark steget med halvanden grad siden 1873. I samme periode er nedbøren steget med 15 %. Vindforhold og vandstande har også ændret sig.

Danmark får ifølge DMI et varmere og vådere vejr med flere ekstremer i fremtiden. De vigtigste forventede ændringer er:

- Mere regn. Der kommer mere regn om vinteren og mindre om sommeren. Om sommeren vil der være både tørkeperioder og kraftigere regnskyl.
- Mildere vintre. Vintrene vil blive mildere og fugtigere.
- Varmere somre. Somrene bliver varmere, og der kan komme flere og længere hedeølger.
- Højere vandstand. Der forventes en generel vandstandsstigning i havene omkring Danmark.
- Mere vind. Der kan forventes flere kraftige storme.
- Større skydække. Der vil generelt være et svagt stigende skydække, som vil være størst om vinteren.

Ifølge FN's klimapanel (IPCC) skyldes hovedparten af ændringerne menneskelige aktiviteter. Især udslip af CO₂ fra afbrænding af kul, olie og gas, udslip af andre drivhusgasser og fældning af skove. Hvor meget klimaet vil ændre sig i fremtiden, er svært at forudsige, men FN's klimapanel har udarbejdet en række scenarier, som denne klimastrategi læner sig op af.

Klimaændringer forventes at påvirke Lyngby-Taarbæk på mange områder. Der har allerede været en forsmag på, hvad der kan forventes fremover ved regnhændelser i 2007 og 2010.

Det vurderes, at der allerede nu bør udarbejdes beredskabsplaner for særligt sårbare områder i kommunen med kendte problemer. Beredskabsplanerne skal kunne fungere, indtil områderne på forskellig vis er blevet klimatilpasset. Dette er en proces, der vil skulle foregå over mange år, og som skal sikre en langsigtet tilpasning til de kommende klimaforandringer.

Med Klimastrategien vil Lyngby-Taarbæk:

- Undersøge og fastlægge behovet for tilpasning til fremtidige klimaændringer og handle på baggrund af resultatet
- Indarbejde klimatilpasning rettidigt i relevante sektorplaner, så sagsbehandling og nye projekter er fremtidssikrede
- Arbejde for at den grønne kommune også bliver blå ved at anvende regn- og overfladevand som et synligt og rekreativt element i byrummet
- Arbejde for at lokale aktører med viden på dette område spiller sammen med kommunen om at skabe innovative løsninger

Indsatsområder:

På baggrund af risikovurderinger og sårbarhedsanalyser af situationen lokalt i Lyngby-Taarbæk vil kommunen, som det væsentligste i forbindelse med klimatilpasningen i forhold til regnvandshåndtering, recipienter (søer, vandløb og kysten), grundvand, natur og parker fokusere på nedenstående indsatsområder:

- Beredskabsplaner for udvalgte sårbare områder
- Lokal Afledning af Regnvand (LAR-løsninger), f.eks. ”Blå byrum”, grønne tage m.m.
- Forsinkelsesbassiner for at minimere overløb til recipienter.
- Tilstands- og risikovurdering af Mølleåens sluser
- Klimaforandringer i forhold til grundvandsbeskyttelse i områder med særlige drikkevandsinteresser
- Byggerier - så det ikke får u hensigtsmæssige konsekvenser for borgerne, at grundvandsniveauet og temperaturen stiger.
- Invasive arter, der truer den biologiske mangfoldighed på grund af temperaturstigning eller vådere klima.

Indsatsområderne vil blive konkretiseret og prioriteret i relevante sektorplaner, samt i klimahandlingsplanen, der forventes vedtaget primo 2012.

Udfordringer:

Den største udfordring med hensyn til håndtering af regnvand er det økonomiske aspekt. Derfor er udfordringen at få størst effekt for færrest penge. Samtidig er der tale om grænseoverskridende problemstillinger, som kræver tæt samarbejde og koordination med nabokommunerne. Jo før der sættes ind og prioriteres og jo bredere de forskellige tiltag indarbejdes i forskellige planer, desto bedre vil kommunen være rustet til de kommende udfordringer. Ved således at være på forkant vil kommunen på den lange bane kunne spare mange penge frem for senere - med store udgifter til følge - at skulle udbedre skaderne forårsaget af klimaforandringerne.

Inddragelse af eksterne aktører

Dialog og samarbejde med borgere, erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner og andre aktører er helt afgørende for, at CO₂-reduktionsmålene i klimastrategien kan nås. Ca. 95 % af CO₂-udledningen inden for kommunegrænsen kommer nemlig fra andre end kommunen som virksomhed, så her er kommunens mulighed for påvirkning kun indirekte og afhængig af samspil og dialog med eksterne aktører.

Klimatilpasning er grænseoverskridende problemstillinger, som kræver tæt samarbejde og koordination med nabokommunerne for ikke at eksportere problemer fra den ene kommune videre til den anden. Derfor er der behov for at skabe stærke netværk og nye partnerskaber samt at samarbejde på tværs af kommunegrænser. At følge strategiarbejdet i KKR (KL's Kommunekontaktråd) og Region Hovedstaden tæt er også en forudsætning for succes på dette område.

Lyngby-Taarbæk deltager allerede i forskellige samarbejder om klimaproblematikken, bl.a.:

- ”Klikovand”, som er et tværkommunalt projekt om udfordringerne på vand – og spildevandsområdet, som også involverer kommunernes forsyningsselskaber.
- ”Natur- og Miljø Samarbejdet” med 6 ”nabokommuner”, hvori klimaforandringerne og kampagner målrettet CO₂-udledningen fra kommunen som geografisk område allerede er sat på dagsordenen.
- Samarbejde omkring Furesøens fremtid med bl.a. Rudersdal og Furesø kommuner.
- Samarbejde om udarbejdelse af nyt regulativ for Mølleåen med Rudersdal og Gladsaxe Kommune.
- Netværk for ”Klima og grøn teknologi”, med deltagelse af lokale virksomheder og uddannelsesinstitutioner - udløber af Vidensbystrategien.
- Klimasamarbejde med DTU, hvor kommunen stiller sig til rådighed som case for studerende der vil arbejde med klimarelaterede projekter.
- Samarbejde med Lyngby-Taarbæk Forsyning om klimatilpasning i kommunen.
- Ringbyprojektet; bæredygtig byudvikling omkring de kommende letbanestationer langs Ring 3.
- Følger samarbejdet med 16 kommuner i hovedstadsområdet om mulighed for at indføre trængselsafgifter/bompenge

Med Klimastrategien vil Lyngby-Taarbæk:

- I dialog med borgere, uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv
- Forankre arbejdet med at reducere CO₂-udslippet internt og eksternt i kommunen
- Samarbejde på tværs af kommunegrænserne om løsninger

Indsatsområder:

For at efterleve målene om øget dialog, inddragelse og samarbejde i forhold til implementering af klimastrategien, vil der være fokus på:

- Netværk/partnerskaber med erhverv og uddannelsesinstitutioner om fremtidige klimaløsninger, bl.a. i regi af Vidensbystrategien og de netværk (VBN) der dannes her
- Fortsættelse af eksisterende samarbejder og udbygge dem, hvor det er relevant
- Koordinering, implementering og udvikling af klimaindsatsen internt i kommunen
- Adfærdskampagner internt i kommunen og over for borgere og virksomheder

Fra strategi til handling:

I skemaet nedenfor ses en forventet tidsplan for sektorplaner og strategier, hvori klimastrategiens indsatsområder vil blive konkretiseret og prioriteret. Helhedsorienteret planlægning skal løbende sikre, at klimaproblematikken indarbejdes i sektorplanerne samt at der er sammenhæng mellem det der besluttet i de enkelte planer.

Initiativ/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vidensbystrategi	X									
Varmeforsyningsplan	X									
Kommuneplanstrategi		X			X				X	
Klimahandlingsplan		X								
Kommuneplan			X				X			
Spildevandsplan			X							
Vandforsyningsplan	X									
Affaldsplan			X							
Revision af Mølleåens vandløbsregulativ			X							
Indsatsplaner grundvandsbeskyttelse		X								
Beredskabsplaner for sårbare områder			(x)							
Naturstrategi				(x)						

(x) ikke lovpligtige. Forventet tidsplan.

Agenda 21-strategi

Siden 2007 har hovedparten af de lokale Agenda 21-aktiviteter været koncentreret omkring klimaproblematikken - bl.a. i form af aktiviteter og events, der har været med til at reducere CO₂-udslippet fra den kommunale drift og fra private og virksomheder. Den forebyggende indsats har hovedsagligt haft til formål at reducere udledningen af drivhusgasser og derved medvirke til en opbremsning af temperaturstigningerne.

Ifølge Planloven skal der inden udgangen af 2011 være vedtaget en ny Agenda 21-strategi, som indeholder kommunalbestyrelsens målsætninger for det fremtidige arbejde med at:

- mindske miljøbelastningen
- fremme en bæredygtig byudvikling og byomdannelse
- fremme biologisk mangfoldighed
- inddrage borgerne og erhvervslivet i det lokale Agenda 21-arbejde
- fremme samspillet mellem beslutninger på tværs af sektorer

Kommunalbestyrelsen ønsker, at de 5 A21- emner, vurderes og målsættes, hvor det er relevant i det løbende strategiarbejde i kommunen.

I kommuneplanstrategien er der generelt fokus på bæredygtig byudvikling og byomdannelse, samt inddragelsen af erhvervslivet og uddannelsesinstitutionerne i forbindelse hermed.

Inddragelse af borgere og erhvervslivet spiller en vigtig rolle i forbindelse med udmøntningen af klimastrategien, da de store udfordringer med at reducere CO₂-udslippet i kommunen, som geografisk enhed kræver involvering af eksterne klimaaktører som borgere, virksomheder og uddannelsesinstitutioner m.fl.

Mindskelse af miljøbelastningen og fremme af den biologiske mangfoldighed er også en naturlig del af denne klimastrategi og de efterfølgende sektorplaner og klimahandlingsplanen.

Erfaringsopsamling
på projektet
”Kommunen og Civilsamfundet”

Maj 2011

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	3
2. Baggrund og målsætning for projektet	3
3. Metode i central og decentral erfaringsopsamling	4
4. Begreberne civilsamfund og medborgerskab	4
5. Hovedresultater i Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling	5
6. Hovedresultater i Lyngby-Taarbæk Kommunes erfaringsopsamling	6
6.1 Organisering	6
6.2 Profil af de frivillige i projektet	8
6.3 Hovedresultater	9
6.3.1 <i>Inde på matriklen – inde i rummet for opgavens varetagelse</i>	10
6.3.2 <i>Samarbejde med og fastholdelse af frivillige (værdigrundlag)</i>	11
6.3.3 <i>Frivillig arbejdskraft</i>	12
6.3.4 <i>Erfaringsopsamling fra de frivillige</i>	13
6.3.5 <i>Projektet anno 2011</i>	16
6.3.6 <i>Status på de seks delprojekter ultimo 2010</i>	16

1. Indledning

I 2008 henvendte konsulentfirmaet Lundgaard Konsulenterne sig til Lyngby-Taarbæk Kommune vedrørende et nyt projekt "Kommunen og Civilsamfundet". Formålet med projektet var at afprøve nye måder at dele ansvar på mellem medborgere og kommunale institutioner med sigte på dels at øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning, dels udvikle det frivillige medborgerskab. Projektet havde afsæt i den store frivillighedskultur på fx fritidsområdet og i foreningslivet, som allerede eksisterer. Projektet satte fokus på, hvordan ressourcer i civilsamfundet kan drages ind i den kommunale opgaveløsning i en tid, hvor velfærdsydelse fremover kan komme under pres. Projektet byggede på, at ansvar tænkes nede fra - med udgangspunkt i det personlige ansvar hos medborgeren - og op mod samfundets professionelle, lovbundne og frivillige fællesskaber.

Projektet havde sammenhæng til regeringens kvalitetsreform fra 2008 - og herunder, hvilke bud der er på fremtidens ansvarsdeling mellem kommunen og civilsamfundet.

Kommunalbestyrelsen besluttede den 22. september 2008, at Lyngby-Taarbæk Kommune skulle deltage i projektet på linje med tre andre kommuner - Lejre, Varde og Horsens.

Projektet har været ledet af konsulentfirmaet Lundgaard Konsulenterne med en projektperiode på to år (2009 - 2010) og har omfattet i alt 19 delprojekter i de fire kommuner. Delprojekterne er gennemført inden for følgende områder:

- 1 bibliotek
- 3 daginstitutioner
- 5 folkeskoler
- 1 ungdomsskole
- 2 fritids- og idrætsklubber, heraf den ene for unge med særlige behov
- 1 10. klassecenter
- 7 ældre- og plejecentre, heraf et for ældre med sindslidelser
- 2 aktivitetstilbud for henholdsvis ældre og voksne med særlige behov
- 1 specialvejledning (for udviklingshæmmede)
- 2 afdelinger - en sundhedsafdeling og en administrativ funktion.

Delprojekterne har alle vedrørt velfærdsydelser.

Lundgaard Konsulenterne har udarbejdet en erfaringsopsamling, som af Socialministeriet blev offentliggjort ultimo januar 2011.

Dette notat vedrører erfaringsopsamlingen i Lyngby-Taarbæk Kommune. Notatet er et supplement til den kommende dvd om projektet i Lyngby-Taarbæk Kommune. Notatet, dvd'en og erfaringsopsamlingen fra Lundgaard Konsulenterne udgør samlet set Lyngby-Taarbæk Kommunes erfaringsopsamling på projektet.

2. Målsætning for projektet

Projektet er medfinansieret af Momsfonden. I Lyngby-Taarbæk Kommunes ansøgning til Momsfonden om midler til projektet blev det fremhævet, at det særligt interessante for kommunen i projektet var at få belyst mulighederne for, at frivillig indsats og offentlig opgavevaretagelse kan foregå midt inde i rummet for opgavens varetagelse. Kommunen skrev endvidere, at projektet derved

ville adskille sig fra andre frivillighedsområder, der typisk foregår uden for kommunens matrikler og rum for opgavevaretagelse. Projektet skulle søge at besvare spørgsmål som:

- Kan civilsamfundet supplere med en ny form for ansvarsdeling og måder at gøre tingene på?
- Kan de kommunale ansatte åbne op mod nye samarbejdsformer?
- Hvad får kommunernes borgere og deltagere ud af det?
- Hvilke rammevilkår og organisationsformer kan være med til at bære?
- Hvad kan gå galt?

Kommunen supplerede ansøgningen med, at projektet var et konstruktivt supplement til det frivillige arbejde, der allerede finder sted i kommunen samt, at kommunen i forvejen har et bredt udsnit af frivillige foreninger, men at indsatsen primært foregår uden for den kommunale opgavevaretagelse.

3. Metode i central og decentral erfaringsopsamling

Formålet med den overordnede erfaringsopsamling for projektet var at opsamle ideer, viden og viderebringe inspiration til andre kommuner og aktører på området.

Der var forventninger til projekternes bidrag til viden og erfaring om:

- Nye måder at dele ansvar på mellem kommune og civilsamfund – fx på områder, hvor der i dag ikke er tradition for samspil med frivillige eller helt nye former for samspil og kompetencedeling
- Barrierer, der dukker op, når medarbejdere og frivillige deler ansvar ”inde på arbejdspladsen” – fx i relation til gældende lovgivning, arbejdsvilkår, rutiner, arbejdstilrettelæggelse og holdning hos medarbejdere, ledere, frivillige eller brugere – og ikke mindst ideer til mulige løsninger
- Muligheder for at motivere flere frivillige eller nye grupper af frivillige gennem nye organiserings- og samspilsformer – fx direkte kontakt mellem frivillige og institution, inddragelse af frivillige i møder eller andre aktiviteter på arbejdspladsen
- Redskaber til forankring af det frivillige samfundsarbejde inde på arbejdspladsen – fx gennem nye organiseringsformer, sammenhængende politikker, tværgående samspil i den kommunale organisation eller nye former for samspil med de lokale frivillige foreninger.

Konsulentfirmaet Lundgaard Konsulenterne baserede deres erfaringsopsamling på løbende erfaringsudveksling med de fire kommuner, afgrænset kvantitativ spørgeskemaundersøgelse målrettet de frivillige deltagere (blandt andet om deres profil og motivation), fokusgruppeinterview og en afsluttende tværgående workshop med nøglepersoner fra de 4 kommuner og andre relevante aktører. I Lyngby-Taarbæk blev fire fokusgruppeinterview gennemført med henholdsvis frivillige, medarbejdere og ledere på tværs af de 6 delprojekter i kommunen.

Sideløbende med deltagelse i Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling gennemførtes en mindre lokal erfaringsopsamling som et supplement til den centrale opfølgning.

4. Begreber i projektet

Begreberne ”frivillig” og ”medborger” er ikke defineret og brugt i en snæver betydning i projektet. I projektet indgår fx i Lyngby-Taarbæk unge fra 10. klassecentret, som har deltaget som frivillige i et af delprojekterne - selv om deres deltagelse har været et led i deres undervisning. På tværs af de fire kommuner har projektet involveret lokale patientforeninger, idrætsforeninger, private virksomhe-

der, udviklings- og menighedsråd, frivilligcentre samt frivillige som enkelt personer uden tilknytning til specifikke foreninger eller centre.

På engelsk skelnes mellem det at være henholdsvis statsborger og medborger. Samme skelnen søger fx Professor Ove Korsgaard ved at definere medborgerskab foruden de objektive lovsikrede rettigheder og pligter (statsborgerskab) som et subjektivt engagement i samfundet. Et engagement der indgår i det demokratiske arbejde med at skabe samfundet. Tankerne om medborgerskab er bagvedliggende værdier til det øgede fokus på inddragelse af civilsamfundet i forhold til at bevare og videreudvikle velfærdsydelserne. Der er fokus på, at den sociale kapital, som findes i samfundet, kan udnyttes og være med til at understøtte de forskellige sektorer.

Begrebet "civilsamfundet" er vanskeligt at afgrænse, men kan bruges som en fællesbetegnelse for de aktører og grupperinger, som eksisterer imellem og uafhængigt af privatsfæren, markedet og det offentlige i et demokratisk samfund. Der er ingen skarpe grænser mellem de forskellige sfærer, og mange aktiviteter i samfundet går på tværs af dem.

I projektet har deltaget frivillige på tværs af de forskellige sfære, så civilsamfundet er i projektet forstået i en meget vid forstand.

5. Hovedresultater i Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling

I konsulentfirmaet Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling "Projekt kommunen og civilsamfundet, en erfaringsopsamling fra 19 kommune projekter" fremgår, at erfaringerne fra projektet viser, at der generelt fra borgerne er et ønske om at bidrage frivilligt og ulønnet, hvor der er behov for det. Der er leveret eksempler på, at der er et uudnyttet potentiale, som kan sættes i spil i bestræbelserne på at fastholde og udvikle velfærdsydelserne i Danmark. Projektet har vist, at der både er nye områder, hvor frivillige kan levere en indsats, og nye grupper af frivillige, som er parate til at bidrage. Det at være frivillig og bidrage til samfundet medvirker til livskvalitet for de deltagende frivillige, og på samme tid medvirker den frivillige indsats til øgede velfærdsydelser og kvalitet. Centralt i Lundgaard Konsulenternes erfaringsopsamling fra projektet står, at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund kan bidrage til mere kvalitet, der hvor borgerne møder den kommunale indsats.

Det er de positive oplevelser, der er fremherskende. Der har generelt været meget stor tilfredshed hos de frivillige, der har deltaget i erfaringsopsamlingen. Tilsvarende gælder for medarbejdere og ledere. Der har generelt været en fælles forståelse mellem de frivillige og de ansatte om "rummene" for frivillighed henholdsvis faglighed. Medarbejdernes frygt for at skulle afgive noget af det almenne, der kan give luft i hverdagen, er kun sjældent kommet til udtryk.

Samarbejdet mellem de frivillige og de kommunalt ansatte fagpersoner har bidraget til en positiv udvikling af de ansattes hverdag og arbejdsformer. De forskellige tilgange som de frivillige og de professionelle repræsenterer, medvirker til et øget fokus på faglighed og udvikler såvel kultur som arbejdsrutiner. Samarbejdet åbner institutionerne for lokalsamfundet og øger opbakningen til det arbejde, der udføres. Samarbejdet ses også at bidrage til at styrke lokalsamfundet i form af netværksdannelse og et øget samspil mellem forskellige grupper og personer, som ellers ikke mødes i andre sammenhænge. Projektet viser endeligt, at samarbejdet kræver investering i form af tid. En investering, som generelt opleves som nyttig i forhold til den værdi samspillet med de frivillige bidrager med.

Kernen i projektet kan sammenfattes til:

- At nye samarbejdsformer mellem kommunen og civilsamfundet indebærer behov for klare afgrænsninger og/eller klare politiske udmeldinger i forhold til organisering og styring. Den generelle erfaring i projektet er, at der ikke har været væsentlige barrierer for samarbejdet, men at projektet stiller skarpt på temaer indenfor organisering og styring, der bør prioriteres. Et tema er fx en afklaring af grænsen mellem fagligt og frivilligt arbejde. De klare afgrænsninger og/eller politiske udmeldinger bør prioriteres for at kunne engagere flere frivillige og høste det ”ekstra”, som et samspil kan give.
- At udvikle det frivillige medborgerskab er grundlæggende et politisk spørgsmål med sammenhæng til den efterfølgende politiske opfølgning og perspektivering af projektets resultater.

Konsulentfirmaet Lundgaard Konsulenterne har identificeret følgende succesparametre for vellykkede samarbejder mellem kommune og civilsamfund:

- Kvalificeret og engageret ledelse
- Klarhed omkring rammer, roller og ansvar
- Forankring af det frivillige arbejde (en del af hverdagen på enhed, men afskærmet for snærende strukturer og fortrolige oplysninger)
- Synlighed - med sammenhæng til ledelse og forankring (betydning af samspil skal synliggøres)
- Bredde og mangfoldighed i den frivillige indsats (engagere bredt – køn, alder og opgaver).

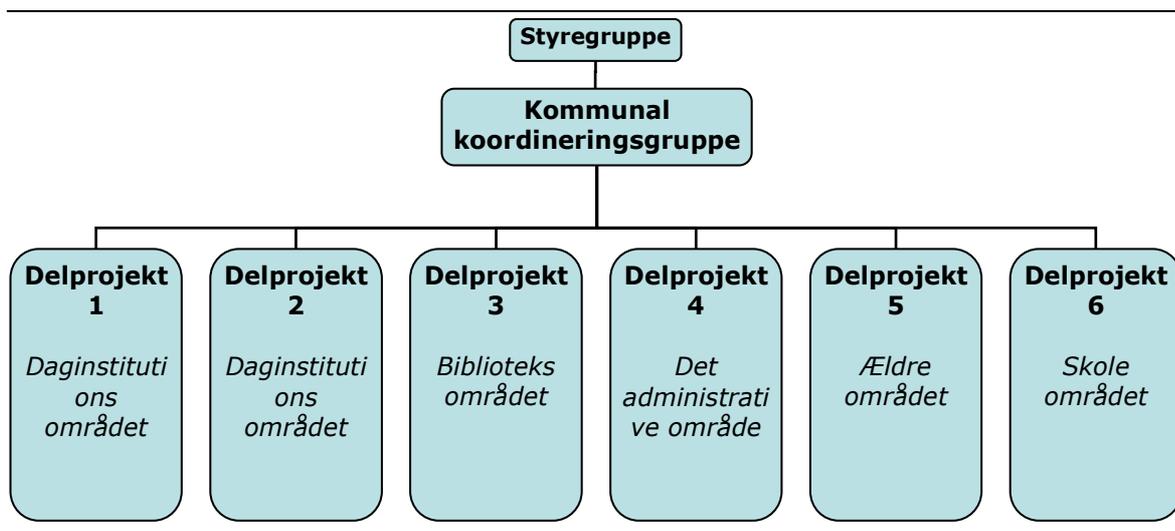
Der er en mere uddybende beskrivelse af de fem punkter i rapporten ”Projekt ”Kommunen og Civilsamfundet”, Lundgaard Konsulenterne, 2010. Konklusioner og anbefalinger fra erfaringsopsamlingen af Lundgaard Konsulenterne er generelt i overensstemmelse med de opnåede erfaringer i Lyngby-Taarbæk Kommunes i alt 6 delprojekter.

6. Hovedresultater i Lyngby-Taarbæk Kommunes erfaringsopsamling

6.1 Organisering

På baggrund af Kommunalbestyrelsens godkendelse af projektet den 22. september 2008 udpegede Direktionen fem forvaltningsområder til at bidrage til projektet. Det var daginstitutions-, skole-, ældre-, biblioteks- og det centraladministrative område. Organisationen fremgår af figur 1 med en styregruppe, en koordinator med en kommunal koordineringsgruppe, og seks delprojektgrupper. Styregruppen bestod af direktør for Børne- og Fritidsforvaltningen samt ledere fra de involverede forvaltningsområder.

Figur 1: Organisering af projekt "Kommunen og Civilsamfundet" i Lyngby-Taarbæk Kommune

Der forelå ingen specifikke krav i det overordnede projekt til indhold eller organisering af de enkelte delprojekter i de fire kommuner inden for temaet. Projektet har søgt at indhente bred erfaring om civilsamfundsinvolvering herunder om samspillet, opgave- og ansvarsfordeling mellem frivillige og de kommunale institutioner/fag professionelle.

Forud for projektstart præsenterede Lundgaard Konsulenterne og Velfærdsministeriet projektet for FOA, BULP, DLF, DSR og 3F. I Lyngby-Taarbæk Kommune blev der afholdt møde med de lokale tillidsrepræsentanter forud for projektstart, ligesom MED-systemet blev orienteret om projektet.

For hver af de seks delprojekter blev der udarbejdet projektbeskrivelser med milepæle. Ansvar for de enkelte delprojekter blev placeret hos projektejerne. Der har via projektbeskrivelserne på tværs af delprojekterne været fokus på ressourceallokering, samarbejde og fastholdelse og værditilvækst for brugerne ved inddragelse af frivillige i opgavevaretagelse på matriklen. De enkelte delprojekter har været målrettet forskellige grupper af frivillige og aktiviteter. Der ses en mangfoldighed i projektet i Lyngby-Taarbæk på dette punkt, som det også var tilfældet i de øvrige tre deltagende kommuner.

Kontakt til de frivillige til de enkelte delprojekter kom i stand via forskellige kanaler. Det er sket blandt andet via:

- Flyer, der blev uddelt til forældre og pårørende
- Annoncering i lokalavis
- Kontakter og opsøgende arbejde.

Formålene i de seks delprojekter er gengivet nedenfor.

Tabel 1: Beskrivelse af formål i de seks delprojekter i Lyngby-Taarbæk Kommune

Delprojekter	Formål
Børnehuset Bulderby	Formålet var at etablere et samarbejde mellem frivillige med ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet og det pædagogiske personale i Børnehuset Bulderby samt invitere forældre og bedsteforældre og deres kompetencer inden for i aktiviteter for 0-6-årige.
Børnehuset Klokkeblomsten	Formålet var at etablere et samarbejde mellem beboere i et nyt byggeri for seniorer kaldet BauneBo og det pædagogiske personale i Børnehuset Klokkeblomsten om at udvikle kvaliteten i dagtilbuddet for de 3-6-årige i Børnehuset Klokkeblomsten. Børnehuset Klokkeblomsten og BauneBo er nabobygninger. Derudover skulle delprojektet søge at etablere en "bedstefar"/"bedstemor" ordning, hvor ældre fra kommunen kom og læste eventyr eller fortalte om egne oplevelser for børnene i børnehusets "eventyrtrum".
Engelsborgskolen	Målet med projektet var at medvirke til at sikre en høj kvalitet i undervisningstilbud, fritidstilbud og forældrearrangementer på Engelsborgskolen. Skolen har dygtige og kompetente undervisere og fritidspædagoger, men ønsker at inddrage viden og kompetencer fra eksterne samarbejdspartnere og derved tilbyde også mere specialiseret viden i undervisningen.
Ældrecenteret Møllebo	Formålet med delprojektet var at fremme liv og livskvalitet for Lyngby-Taarbæk Kommunes ældre borgere ved at forsøge at inddrage nye grupper af borgere samt virksomheder som frivillige på forsøgsvis et områdecenter - og til andre opgaver end traditionelt. Ældreområdet i Lyngby-Taarbæk Kommune har tradition for at inddrage frivillige som en væsentlig ressource på kommunens områdecentre. Det er fortrinsvis ældre borgere, som har, eller har haft, familiær tilknytning til det enkelte områdecenter.
Stadsbiblioteket	Formålet var i samarbejde med frivillige at benytte lokalbibliotekets lokaler i Taarbæk udenfor den korte officielle åbningstid samt at understøtte Taarbæks Kulturforenings arrangementer for lokalsamfundet. Taarbæk Bibliotek er et mindre lokalbibliotek, som er beliggende på Taarbæk Skole med to ugentlige åbningsdage (onsdag eftermiddag og lørdag).
Centraladministrationen	Formålet var at inddrage frivillige medborgere i et samarbejde med kommunen om udvikling af kommunens hjemmeside med hensyn til form, indhold og brugervenlighed. Et samarbejde om teknologi, kommunikationsform samt servicering af borgerne.

6.2 Profil af de frivillige i projektet

De frivillige i Lyngby-Taarbæk, som har medvirket i projektet, har en anden profil end hovedparten af de øvrige frivillige i de tre øvrige kommuner i projektet. I Lyngby-Taarbæk er der en ligevægt af kvinder og mænd. 65 pct. var under 50 år. 66 pct. havde en mellem eller lang videregående uddannelse. Det skal dog understreges, at overstående tal er baseret på meget få besvarelser fra frivillige i Lundgaard Konsulenternes kvantitative spørgeskemaundersøgelse (17 besvarelser fra Lyngby-Taarbæk). De resterende frivillige i delprojekterne i Lyngby-Taarbæk var enten yngre (10. klasse elever) eller generelt med samme karakteristika og procentandele. I de øvrige tre kommuner var der generelt blandt de deltagende frivillige en overvægt af kvinder over 65 år med ingen eller med en kort uddannelse.

71 pct. af de frivillige (som har deltaget spørgeskemaundersøgelsen (17 i alt)) er i arbejde, og 29 pct. er på efterløn/pension. For de fire kommuner samlet set var 18 pct. af de frivillige i arbejde, og 78 pct. var på efterløn/pension.

77 pct. af de frivillige er, eller har været, frivillig andre steder. For de fire kommuner samlet set var samme andel på 70 pct.

I Lyngby-Taarbæk Kommune har samarbejdet i delprojekterne med frivillige sociale organisationer været begrænset. De frivillige i delprojekterne har omfattet medarbejdere fra en privat virksomhed, elever fra 10. klassecenter, frivillighedsforening (Senior IT), pårørende, borgere og borgere med svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

6.3 Hovedresultater

Projektet "Kommunen og Civilsamfundet" vedrører et område, hvor der allerede er et veletableret samarbejde med for eksempel frivillige foreninger, brugere og pårørende på en række fagområder, og hvor udfordringen i projektet har været at tænke i fx nye og tættere samarbejdsflader, i nye grupper af frivillige og i forhold til flere kommunale arbejdsopgaver. Det er en udfordring i forbindelse med en forholdsvis kort projektperiode på 2 år, for det tager tid at udvikle og forankre fx inddragelse af nye grupper af borger og virksomheder som frivillige. Det ses blandt andet i delprojektet på ældrecenteret, hvor det at få kontakt til unge krævede tid og stillede anderledes krav til samarbejdets planlægning fx ved afgangseksamener. Det er en erfaring i projektet, at nye samarbejdsflader og nye opgaver mellem kommunale institutioner og frivillige kræver tid for at gro sideløbende med engagement og knofedt fra begge sider.

Alle delprojekter er gennemført på "matriklen", men i mere eller mindre grad "inde i rummet for opgavens varetagelse". I alle delprojekter har der været et klart skel mellem faglig kerneydelser og service på den ene side, og på den anden side de ekstra ydelser og aktiviteter, som de frivillige aktivt har bidraget med. Der har ikke været faglige barrierer for projekternes gennemførelse, men der har været fokus på, hvor grænsen går mellem faglighed og lovkrav - og frivilligt arbejde. Delprojektlederne har alle brugt tid på at forklare og orientere om projektets formål forud for delprojektets igangsættelse. Det er en generel oplevelse på tværs af delprojekterne, at de frivilliges arbejde er "flødeskum" til gavn for brugerne/lokalområdet, men at de frivilliges indsats ikke har medført resourceallokering (frigivet ressourcer) i større omfang på institutionen.

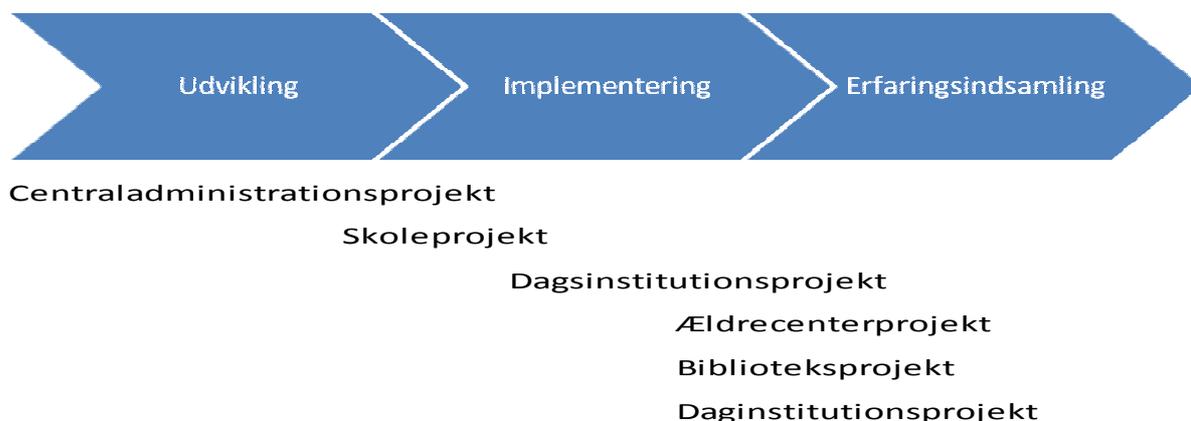
Ledelsesopbakningen har varieret i delprojekterne, og det er en erfaring fra projektet, at ledelsesopbakning er central, for at et projekt skal blive en succes.

Overordnet set er målsætningen helt eller delvist opfyldt i fire af de seks delprojekter ved udgangen af 2010. Et delprojekt på skoleområdet er fortsat i implementeringsfasen, men forventes fortsat at blive gennemført. Delprojektet i centraladministrationen blev stoppet, da det ikke var muligt at gennemføre i den oprindelige form.

Aktiviteterne i fire af delprojekterne (to på daginstitution-, et på biblioteks og et på ældreområdet) har alle medført enten øget og/eller andre velfærdsydelser af kortere eller længere varighed. Delprojekterne har i varieret omfang skabt tættere bånd på tværs af generationer og mellem institutionen og brugere/pårørende/lokalsamfundet. Der er i alle projekter med undtagelse af det ene i centraladministrationen taget skridt til nye eller øget samarbejdsflader med brugere af institutionen eller borgere i kommunen. Projekterne har sat øget fokus på faglighed, når de frivillige er blevet inddraget i arbejdet på institutionen. De frivilliges aktiviteter har i enkelte delprojekter øget råderummet til et fagligt fokus blandt personalet til fx tid til et barn/børn, der i situationen har brug for ekstra opmærksomhed eller har et særligt behov.

Den forholdsvis store variation i gennemførelsesgraden de seks delprojekter imellem kan illustreres som neden for.

Figur 2: Projektets tre faser

Delprojektet i centraladministrationen ville involvere frivillige til aktiviteter inden for et område, hvor der ikke er tradition for samarbejde med frivillige. Det viste sig meget svært at få indkredset, hvor det var muligt at inddrage frivillige i et givtigt samarbejde for begge parter inden for gældende lovgivning mv. I fokusinterviewet med medarbejdere blev det fremhævet, at de største barrierer for delprojektet dels var en afklaring af råderummet for frivillige, dels at det blev oplevet som en ekstra opgave, som blev skubbet rundt. Der manglede ejerskab til opgaven/civilsamfundsinddragelse.

Delprojektet på skoleområdet vedrører en systematisk registrering og anvendelse af viden og kompetencer fra dels elevernes familier, dels lokalområdet. Det at inddrage viden og kompetencer fra fx pårørende i undervisningen er ikke i sig selv nyt, men det er en systematik og struktur for en aktiv inddragelse af frivillige til gengæld. Det viste sig, at projektperioden på 2 år var for kort tid, men delprojektet kører fortsat.

I delprojekterne i Lyngby-Taarbæk Kommune ses sammenhænge mellem resultatet og:

- Om det er et nyt projekt eller et allerede igangsat projekt
- Hvor let det har været at gå til opgaven
- Ledelsesopbakning
- En veldefineret tovholder
- Fokus på inddragelse og ansvar til frivillige – sammenhængskraften på institutionen – tæt dialog til frivillige og om det frivillige arbejdes merværdi blandt personalet
- Tidsforbruget.

I bilag 1 er gengivet udvalgte statements fra de gennemførte fokusgruppeinterviews med henholdsvis ledere og medarbejdere i Lyngby-Taarbæk Kommune.

6.3.1 Inde på matriklen – inde i rummet for opgavens varetagelse

Alle delprojekter er blevet afholdt inde på ”matriklen”, men der er variation i, hvor tæt de frivillige er blevet involveret i institutionernes opgavevaretagelse. Der er et spænd fra tæt integreret samarbejde (dagsinstitution) til adskilte og særlige initiativer og aktiviteter (ældrecenter). I boksen nedenfor er gengivet tilbagemeldinger fra tre af delprojekterne.

Daginstitution

Inden vi fik frivillige og folk i jobtræning, har vi på personalemøder haft oppe og vende, hvad det vil sige, at have folk ude fra i institutionen. Noget af det vi har drøftet er: de frivillige og tavshedspligt - hvad må det koste i tid for mentor at påtage sig denne opgave? Inddragelse af de frivillige - hvordan gør vi? Hvor meget skal vi i personalegruppen vide om personens arbejdsevne m.m., respekten for den frivillige, deres medejerskab, hvilke problemstillinger er der ved at inddrage frivillige i arbejdet med børnene? Konfliktløsning, forældreinddragelse.

Ældrecenter

Det er aftalt med områdeledergruppen, at der afsættes ressourcer svarende til 1 person fra hvert af de 6 områdecentre, som delvist kan indtræde med arbejdsværdi i nærværende projekt. Disse personer er samlet i en projektgruppe. Undervejs har projektlederne mødtes med 6 medarbejdere fra de 6 områdecentre, som hver især er koordinator for det frivillige arbejde på det enkelte center. Denne gruppe har været med til at udvikle konceptet og har deltaget i indledende spørgerunder med medarbejdere og borgere for at finde fokus for delprojektet. Samtidig har de 6 koordinatore deltaget aktivt i selve afviklingen af aktiviteterne.

Bibliotek

Frivilliggruppen har ikke deltaget i løsning af Bibliotekets almindelige daglige arbejdsopgaver, som kræver viden om det digitale bibliotekssystem og adgang til låner/personregistre etc., men frivilliggruppen har tilført biblioteket noget ekstraordinært. Frivilliggruppen har et ønske om udlån af materialer udenfor bibliotekets åbningstid, hvor de frivillige selv holder åbent. Dette kræver enten adgang til de digitale registre eller en investering i en udlånsautomat.

6.3.2 Samarbejde med og fastholdelse af frivillige (værdigrundlag)

Samarbejdet og ikke mindst rammerne herfor har været meget forskelligt grebet an i delprojekterne. I Børnehuset Bulderby indgår rummelighed og åbenhed som centrale værdier i huset med retningslinjer for samarbejdet med frivillige forankret i institutionens værdigrundlag og personalepolitik. I biblioteksprojektet blev rammerne for samarbejdet fastlagt i frivilliggruppen med afsæt i bibliotekets værdier, og rammerne medvirkede til at tydeliggøre det fælles kreative rum.

Der, hvor samarbejdet har været kontinuerligt mellem frivillige og den kommunale institution, ses en løbende udvikling i samarbejdet. I fokusgruppeinterviewene med frivillige var der samstemmede tilkendegivelser om lyst til og et ønske om mere medinddragelse og ansvar. Det er en erfaring fra projektet, at samarbejdet løbende bør udvikles via forventningsafstemning mellem de frivillige og institutionen/kommunen til samarbejdet. Projektet har ligeledes sat spot på, at rammer og samarbejdsaftaler, som løbende kommunikerer ud og redefineres, er givtige.

I boksen nedenfor er gengivet citater fra tre af delprojekterne.

Daginstitution

Vi har fået vendt mange spørgsmål og har fundet frem til en form for, hvordan de frivillige skal indgå i institutionen. Der er bred enighed om, at det er en gevinst for huset at have dem iblandt os. Mens vi har haft frivillige i huset, har der undervejs været rejst spørgsmål om rummelighed, struktur/ramme for de frivillige, hvad skal de vide, og hvem skal informere, hvordan klæder vi personalet på, hvad er succeskriterierne? Hvordan takles det, når de enkelte læringsmål bliver forsinket/forhindret af den udefrakommende? Hvordan skaber vi rummelighed - at kunne rumme det anderledes? Vi udfordres på vores normer. Hvordan tackler vi konflikter? Hvordan superviserer vi hinanden bedst? Hvad lærer børnene, og hvad lærer vi børnene? Vi har på personalemøder formuleret en etik og leveregler for, hvordan vi gerne vil have det på vores arbejdsplads, og det er gældende for alle. Vi har skrevet ned og besluttet, hvordan vi inddrager de frivillige i arbejdet i institutionen, og har opstillet nogen rammer for, hvad de frivillige må varetage og have indflydelse på, og hvad de ikke må.

Ældrecenter

Der har undervejs i projektet været meget energi og interesse omkring at skabe udvikling om emnet med at inddrage frivillige i at løse kommunens opgaver. På baggrund af de enkeltstående aktiviteter er det ikke muligt at vurdere i hvilken grad, projektet har medvirket til at tilvejebringe rammevilkår og organisering til inddragelse af de frivillige. Ud over, som tidligere beskrevet, at de unge mennesker har travlt og ofte er vældig involverede, er vi også stødt på praktiske og strukturelle forhindringer i vores søgen efter yngre frivillige. Eksempelvis gik 10. klasses eleverne allerede fra til læseferie i begyndelsen af maj måned efterfulgt af afsluttende eksamen, hvorefter de spredtes for alle vinde i sommerferien for i september måned at starte på en eller anden form for ungdomsuddannelse.

Bibliotek

Bibliotekets værdigrundlag har haft stor betydning for projektets succes. Der har været en høj grad af overensstemmelse mellem de frivilliges syn på bibliotekets "ide" og deres mening/motivation med at deltage i projektet. Frivilligprojektet har givet den erfaring, at der er stor interesse for bibliotekets "ide", og at borgerne gerne vil bidrage med at videreudvikle og udfylde denne. Projektlederen vil dog påpege, at man ikke kommer uden om en basisydelse i biblioteksregi ydet af "ansatte", som et grundlag for frivilligarbejdet. I Taarbæk er der et stort overskud af lyst hos borgerne til at deltage.

6.3.3 Frivillig arbejdskraft

I delprojekterne har inddragelsen af frivillige haft sigte på at kunne tilbyde ekstra aktiviteter/ydelser til brugerne (flødeskum). Erfaringer med kommunale opgaver alene varetaget ved frivillig arbejdskraft kan projektet derfor ikke give. Delprojekterne har blandt andet haft fokus på at åbne institutioner mere op/bruge faciliteterne mere, på at støtte op om medborgere med behov herfor og øge forståelsen for et aktivt medborgerskab. I boksen nedenfor er gengivet citater fra tre af delprojekterne om samarbejdet samt tidsforbrug herpå.

Boks 3 Professionelle og frivillige

Daginstitution

Personalet oplever, at de får frisat ressourcer til at tage sig af de enkelte børn, når de frivillige er på stuerne. Et eksempel er fx, at en frivillig laver rytmik med børnene, og der er nogen af børnene, der er trætte, kede af det og ikke vil være med. Pædagogerne får tid til at yde omsorg og pædagogisk støtte til dem. I andre sammenhænge får pædagogen frigjort tid til at støtte barnet i dets udviklingsproces under aktiviteten. Dette er med til at højne kvaliteten i samværet med børnene.

Ældrecenter

Projektgruppen har undersøgt, hvordan repræsentanter for personalet (ude/inde/dag/aften) opfatter samarbejdet og ansvarsfordelingen mellem frivillige og personalet. Overvejende er personalet positive for de frivilliges bidrag, og ser gerne unge frivillige i funktionen i nærværende projekt. Der ønskes gerne frivillige om aftenen og i weekenden, hvor der i forvejen er få medarbejdere omkring de ældre. Dog skal vi være opmærksomme på, at det kan være svært at fastholde de unge, og det må vi tage med i vores samarbejde med de frivillige.

Det er ikke nyt for personalet, at frivillige kommer ind på områdecentret. Det nye er, at de frivillige udfører andre aktiviteter end tidligere. Inden projektet gik i gang var der i projektgruppen overvejelser om, at medarbejderne kunne have tanker om, at frivillige kunne "erstatte" de nuværende medarbejdere, eller kunne udføre "de sjove ting" med de ældre, og personalet derfor kun skulle udføre rutineopgaver. Dette ud fra en forståelse af, at "de sjove ting" er det ekstra kolorit, som giver hverdagen lys for medarbejderne i plejen af de ældre beboere. De forløbne aktiviteter har været af en sådan karakter, at medarbejderne ikke umiddelbart kunne iværksætte aktiviteterne. Imidlertid har personalet været meget aktive med at hjælpe beboerne hen til aktiviteterne og tage del i dem sammen med beboerne. Blandt personalet på områdecentret er aktiviteterne i projektet, og de frivilliges indtog, blevet oplevet som glædelig, da personalet har kunnet se, at de ældre har været glade for aktiviteterne. Medarbejdere har meldt tilbage, at de har oplevet deres egne roller anderledes, på den måde, at medarbejderne har skullet stå til rådighed for de frivillige, og som én har udtalt: "*det er ligesom at have en elev*". [i den forståelse er en elev i starten en ekstra opgave, og bliver senere i forløbet en hjælp]. En anden medarbejder har udtalt, at medarbejderne har skullet støtte og imødekomme de frivilliges behov om et øget kendskab til beboerne, og ser gerne at der tilgives ressourcer, så medarbejderne kan videreføre aktiviteterne, som de frivillige har sat i gang.

Bibliotek

Projektet har ikke tilført biblioteket ressourcer, så bibliotekets personale blev frisat, men tværtimod har det krævet en del ekstra ressourcer. Til gengæld har borgerne i Taarbæk fået et kulturtilbud de ellers ikke ville have fået.

6.3.4 Erfaringsopsamling fra de frivillige

Fra Lundgaard Konsulenterne indgik blandt andet en spørgeskemaundersøgelse i deres erfaringsopsamling. Der var enkelte muligheder for kommentarer i fritekstfelter. Neden for fremgår de kommentarer, som frivillige fra projektet i Lyngby-Taarbæk Kommune returnerede. Tabellen skal læses kolonnevis – det er ikke nødvendigvis samme person, som har besvaret de tre spørgsmål på en række.

Tabel 2: De åbne spørgsmål i Lundgaard Konsulenternes spørgeskemaundersøgelse

Hvad vurderer du, at dit arbejde som frivillig har betydet for stedet?	Hvad vurderer du, at dit arbejde som frivillig betyder for samfundet generelt?	Hvad synes du, man skal gøre for at få flere til at deltage som frivillige?
God stemning	Ikke noget særligt	Spørge
At der bliver gennemført noget ekstra for børnene, som personalet ikke har tiden til.	Intet	Oplyse om muligheder
Jeg håber, at de oplever det som en tak for deres indsats på arbejdet	At det sociale arbejde/netværk i lokalområdet øges	Tror, at det vil hjælpe at få flere selvfede radikale som mig i tale, og samtidigt uddanne samfundet bedre og derved afskaffe utryghed
Givet de ældre en god oplevelse og været med til at sætte gang i aktiviteter, der ellers ikke eksisterede	Fin virkning på kort sigt. Ingen virkning på lang sigt	Måske nogle flere "godter". Der er desværre mange unge, der ikke kan lide ordet "frivillig"
Afveksling for børn og aflastning for de ansatte	Man lærer at se tingene fra en ny og ung side	Eventuelt oprette sociale projekter i virksomheder, hvor medarbejdere får fri en dag for at udføre frivilligt arbejde
At aktiviteten øges på biblioteket	Kun ringe betydning	Annoncering i lokale gratisaviser
Forbedret kommunikation mellem Kulturforeningen og biblioteket. Skabt større synlighed omkring biblioteket, problematiseret åbningstiderne og herved skabt basis for udvidede tider, formået at rykke ved indretningen i biblioteket, og herved skabt mere fleksible rammer. Sat fokus på tiltag for børn og unge i kommunen, hvordan kan biblioteket spille en afgørende rolle her. Skabt et godt fællesskab mellem ca. 15-17 borgere, som nu er aktive i en læsekreds, skabt et samarbejde mellem Taarbæks fantastiske præst og biblioteket.	Vigtigt som samfundsborger	Udbrede kendskabet til frivilligt arbejde
	At biblioteket bevares som bibliotek ikke blot for skolesøgende, men også for borgerne i Taarbæk	Fortælle om de positive oplevelser man får, f.eks. i lokalaviserne
	Fokus fra det rent individualistiske menneskesyn flyttes over på en fornyet oplevelse af fællesskabets betydning. Naturligvis kun en start. men signalværdien er stor, idet man jo fortæller vidt og bredt om sin indsats som frivillig, hvilket nogen gange kan rykke andre	Synlighed er her helt centralt, desuden skal det være ukompliceret at blive en del af kommunens aktiviteter. Måske skulle man tematisere nogle centrale områder, og herefter efterspørge den nødvendige indsats. Man kunne forestille sig, at frivillighedsgrupper mødtes på tværs og udvekslede erfaringer og herigennem eventuelt blev animeret til at deltage i andre typer/projekter.

I samme spørgeskemaundersøgelse indgik et spørgsmål, som via mulighed for tre afkrydsninger blandt 11 udsagn, vedrørte de vigtigste grunde til, at respondenterne arbejdede som frivillige. I tabellen nedenfor er gengivet de 11 udsagn samt andel afkrydsning af hvert udsagn af frivillige i henholdsvis Lyngby-Taarbæk og alle frivillige i projektet på tværs af de fire kommuner. De højeste andele blandt frivillige i Lyngby-Taarbæk er opnået ved udsagnene "Jeg oplever det som en meningsfyldt måde at være medborger på" (69 pct.) samt "Jeg kan se, at jeg gør en forskel" (56 pct.). De laveste andele – 0 pct. – ses ved udsagnene "Jeg ser det som en del af min karriere" og "Jeg går mulighed for indflydelse og for at påvirke". Samme mønster ses, når andele af afkrydsninger ved de 11 udsagn opgøres for alle frivillige i projektet på tværs af de fire kommuner.

Tabel 3: Hvad er de vigtigste grunde til, at du arbejder som frivillig?

Udsagn	Lyngby-Taarbæk i alt	Alle 4 kommuner
Jeg ser det som en del af mit ansvar som borger	38%	36%
Jeg gør det på grund af min(e) pårørendes eller bekendtes situation	13%	18%
Jeg får mulighed for indflydelse og for at påvirke	0%	16%
Jeg kan se, at jeg gør en forskel	56%	52%
Jeg interesserer mig fagligt for opgaverne	13%	10%
Jeg ser det som en del af min karriere	0%	0%
Jeg får mulighed for at udvikle mig og lære noget	31%	14%
Jeg ønsker at indgå i fællesskab med andre	38%	38%
Jeg har tid til overs	25%	36%
Jeg oplever det som en meningsfyldt måde at være medborger på	69%	68%
Andet	19%	7%
I alt	16	165

I fokusgruppeinterviews målrettet de frivillige blev der ved spørgsmål om samarbejdet med personalet tilkendegivet, at frivillige er et supplement – noget ekstra –, som ikke skal erstatte fagligt personale, men også at der er behov for at tænke bredere og mere inddragende. Enkelte havde stødt på faggrænser. Ved spørgsmål om samarbejdet mellem frivillige og kommunale institutioner/personale blev følgende fremhævet, som vigtigt:

- Undgå besvær (møder mv.), men gå i stedet direkte til ydelsen
- Sæt rammerne for samarbejdet
- Påskøn indsatsen
- Tidsrammer er vigtige
- Forventningsafstemning – så vi ikke oplever, at vi løber panden mod muren
- En kontaktperson er vigtig – nogle skal tage ansvar (frivillig eller institution)
- Tovholder både blandt de frivillige samt fra institutionen, som koordinerer
- Opbakning fra personale og leder er vigtig
- Behov for en fleksibel indstilling hos begge parter
- Der skal også være plads til mindre velorganiseret frivillighed
- Frivillige borgere dækker de små behov, og vi benytter hinanden på tværs.

Der fremkom forslag til, at der blev oprettet et eventbureau, en frivillighedsportal, og at kommunen stiller rammer til rådighed, hvor der fx kan indhentes viden om puljer, og som kan kontaktes om en god ide mv.

Til spørgsmål om deres personlige bevægegrunde til at være frivillige, gik besvarelsene fra det overordnede som, at ”et nærsamfund har et stort behov for fællesskaber” og, at ”der er et stort potentiale i et større kendskab og værdier blandt ældre elever om, at vi hjælper hinanden” til det personlige niveau med udsagn som ”jeg får meget - det er meget morsomt - børnene er fantastiske”. Ved spørgsmål om, hvordan der findes frivillige kom der forslag om, at institutionen tager direkte

kontakt til brugere/borgere, samt giver det frivillige arbejde mening og viser, at her gør den frivillige en forskel.

6.3.5 Projektet anno 2011

En række af delprojekterne i Lyngby-Taarbæk Kommune er fortsat efter projektets afslutning. Der er igangsat en videodokumentation af projektet, som indgår i kommunikation af og opfølgning på projektet i kommunen. Viden fra projektet skal indgå i kommunens frivillighedspolitik/strategi, som forventes udarbejdet og godkendt i 2011. Viden fra projektet vil ligeledes indgå i et seminar om frivillighed og civilsamfund, som forventes afholdt i 3. kvartal 2011. Der skal endelige fortsat arbejdes med at forankre og implementere projektet i den kommunale organisation herunder fortsat afsøge muligheder og finde nye måder at dele ansvaret på – hele vejen rundt om det kommunalpolitiske opgavefelt. Frivillighedscentret bør i den fremadrettede proces medinddrages.

6.3.6 Status på de seks delprojekter ultimo 2010

En kort gennemgang af status i delprojekterne ved udgangen af 2010 fremgår af boksen nedenfor.

Tabel 4: Status ultimo 2010 på de seks delprojekter i Lyngby-Taarbæk Kommune

Delprojekter	Status ultimo 2010
Børnehuset Bulderby	Der har været tilknyttet 3 frivillige med en ringe eller ingen tilknytning til arbejdsmarkedet til Børnehuset Bulderby i projektperioden. De frivillige indgår ikke i normeringen eller i det pædagogiske arbejde, men er en ressource, der gør en forskel i dagligdagen. Der foreligger retningslinjer herfor. De frivillige løser arbejdsopgaver såsom at tage sig af køkkenet, forefaldende arbejde, leg med børnene, deltage eller gennemføre aktiviteter og projekter såsom at bage, lave rytmik, tage med på ture m.m. Den enkelte frivillige er tilknyttet den samme stue som deres personlige mentor. De frivillige har et individuelt ugentligt timetal, der er tilpasset til, hvad de har ressourcer til. Der bliver lyttet til deres ønsker og behov. Deres mentor hjælper de frivillige også i forhold til andre kommunale instanser, som der samarbejdes med. Alle forældre fik udleveret flyder med tilbud om at planlægge og gennemføre særlige aktiviteter med børnene. I samarbejde med pædagogerne har der været planlagt og gennemført en række aktiviteter med relation til læreplaner som fx om naturfænomener. Der har også været fortælling om andre lande, besøg af politi og politibil, bading, underholdning og undervisning af personalegruppen om børns motoriske udvikling. Børnehuset har derudover en stærk tradition for inddragelse af forældre og andre pårørende til afholdelse af fester mv. Alle aktiviteter i projektet videreføres.
Børnehuset Klokkeblomsten	Byggeriet af BauneBo trak ud, og efterfølgende blev målgruppen for byggeriet ændret. En udvikling, som fjernede grundlaget for delprojektets ene formål. Børnehuset har i projektet etableret en "Bedstefar"-ordning, hvor to ældre mænd regelmæssigt kommer og læser eventyr, andre historier samt fortæller livshistorier for de børn, som har lyst til det i børnehusets "eventyrрум". Det er en populær aktivitet blandt børnene – en mulighed for ro og nærvær. Aktiviteten er videreført, og har givet de to frivillige mænd mod på mere fx at arbejde i træ med børnene. Børnehuset har derudover en stærk tradition for inddragelse af forældre og andre pårørende til afholdelse af fester mv.
Engelsborgskolen	Projektet blev først reelt påbegyndt primo 2010, og er fortsat under implementering. Der har været sendt flyder ud til alle forældre til børn og unge på skolen dels om projektet, dels om de ønskede at stille deres viden og kompetencer til rådighed for skole og elever. Skolen har oprettet en forældrebank, der er en database, med informationer om viden og kompetencer, som personalet kan trække ind i undervisningen mv. I alt indgår ca. 70 forældre/pårørende i forældrebanken. I skoleåret 2010/11 er forældrebanken blevet introduceret til personalegruppen med opfordring til at inddrage den tilbudte viden og kompetencer i undervisningen. Ansvaret for undervisningen ligger entydigt hos den ansvarlige lærer. Det er tanken, at der ligeledes oprettes en lokalbank, hvor lokalområdet på lignende måde vil søges inddraget i undervisningen.
Ældrecenteret Møllebo	De enkelte aktiviteter, som er blevet afviklet i delprojektet har involverede nye grupper af frivillige og til anderledes aktiviteter for beboerne på Områdecenter Møllebo. Aktiviteterne har medvirket til at fremme liv og livskvalitet for beboere på ældrecenteret. Der har været afholdt en stor aktivitetsdag for beboere i samarbejde ved en gruppe medarbejdere fra en privat virksomhed. Elever fra 10. klassecenter har undervist i oprettelse af mailadresser, mails mv. Der har været afholdt en forvandlingsdag med maleri ved lokal kunstner. Endelig er der blevet tilbudt ugentlig hjælp til at korrespondere elektronisk med familien i samarbejde med en forening.
Stadsbiblioteket	Frivillighedsgruppen (to repræsentanter fra biblioteket og fem frivillige) har arbejdet med ændring af lokalbibliotekets indretning. Der er indkøbt og indrettet cafehjørne med cafeborde, cafe stole og kaffemaskine samt ny reol med hjul, der muliggør arrangementer på biblioteket, udstillinger, nye tidsskrifter etc. Frivillighedsgruppen har endvidere planlagt og gennemført en arrangementsrække for efterår 2009, forår 2010 og efterår 2010 med 9 arrangementer. Frivilliggruppen har nedsat en romanlæsegruppe primo 2010 med 15 deltagere, der har læst 5 - 6 titler i perioden. Lokalbiblioteket har i forbindelse med Taarbæk borgernes månedlige fællesspisning været åbnet 4 gange fra 17 - 19 (ekstraordinært) i projektperioden. Frivillighedsgruppen har ikke deltaget i løsning af bibliotekets alm. daglige arbejdsopgaver, der kræver viden om det digitale bibliotekssystem og adgang til låner/personregistre etc., men har tilført lokalbiblioteket ekstraordinære muligheder og aktiviteter.
Centraladministrationen	En nedsat projektgruppe med deltagelse fra kommunens it- og personaleafdeling samt kommunikationsenheden i direktionsekretariatet har søgt at afgrænse og igangsætte projektet igennem det meste af projektperioden. Afgrænsning af råderummet for inddragelse af frivillige i forhold til lovgivning og kommunal forpligtigelse har været vanskeligt. Projektet blev som en konsekvens heraf nedlagt i august 2010.

Videnopsamling	Statements
Generelt	Måske skulle vi spekulere i at introducere elever i 8. og 9. klassetrin til frivilligt arbejde i en struktur herfor fx via årsplan
	Enig - vi støtter derved op om en samfundstankegang om at bidrage, men lad os brede frivilligheden ud til også at dække frivilligt arbejde i foreningslivet fx bidrage til fodboldklubben
	Husk nu på stabil frivillighed - unge har allerede meget frivilligt arbejde
	Det nye i projektet er struktur
	Vi bør erkende, at der er et behov for ressourcer for øget samarbejde med frivillige
	Enig - vi har leveret ressourcer - gør det modsatte - giv ressourcer til samarbejdet
	Husk, at innovation mv. ikke alene skabes med frivillige
	Det har været givtigt med det tværgående samarbejde i projektet
	For frivillige skal indsatsen være vedkommende - en del af deres interessesfære
	Udbred den gode historie - skab ejerskab - skal vokse nedefra via ildsjæle
	Vi er opmærksomme på, om effekten af frivillige skal bruges til at skruer i jobs
	Teknik og jura sætter grænser for inddragelse af frivillige, men ikke i forhold til tab af jobs
	Kontakt til frivillige kan opnås ved synlighed, åbenhed, personlige opfordringer, folder med tilbud om frivilligt arbejde og netværksgrupper på tværs af faggrupper evt. med tråde til frivillige organisationer
Samarbejde	Det er vigtigt, hvis et sådan projekt skal gennemføres, at opgaven er tydelig
	Projektet har givet systematik til et område, som vi allerede var i gang med + en mere bredspektret tilgang - det smitter af på os alle
	Det at skabe struktur + rammer for nem inddragelse af frivillige (så tilgængeligt som muligt) er opmærksomhedspunkterne. Det at tænke frivillige ind i planlægningen fx via krav til næste årsplan for alle klasser
	Opret it- løsning på daginstitutioner
	Arbejdet er bygget op om en kreativ tankegang, som smitter af på andre områder, fx skal vi sælge reklamer i skoleblade? - lad blomsterne skyde op - snittet er også et tættere samarbejde i lokalsamfundet
	Det er en rigtig god ide med en fast struktur for inddragelse mv. hos os (daginst. red.), som så fortsætter i skolen mv. - kæder op gennem opvæksten

Videnopsamling	Statements
	Ledelsesopbakning er nødvendig, men medarbejdergruppen er ultra nødvendig at have med på samarbejdet - slip stafetten, men være tilstede og giv opbakning
	Projektet har medført en struktur for en bedre inddragelse af forældre
	Det indgår i vores grundlag for institutionen. Alle ved, når de bliver ansat, at socialt ansvarlighed og rummelighed er grundlæggende værdier hos os. Vi har fokus på det på personalemøder fx vedrørende ressourcetrækket. Det kræver fuld ledelsesopbakning og klar rollefordeling
	Der er et dagligt fokus på, at frivillige ikke skal tage ansvar. De er på institutionen på andre vilkår, og de er ikke kolleger
	Et væsentlig issue er tavshedspligten - alle er bevidste om, at personalet ikke kan tale frit fx i personalerummet, fordi der er frivillige i huset, og det sætter professionelle begrænsninger
	Vi er en åben institution, og vi ønsker at invitere inden for
	Vi giver kontrollen et kort øjeblik til fx forældre ved en aktivitet - og det kan være sårbart. Vi har dog gode erfaringer. Sæt rammen og aftal indhold og ansvar
	Inddragelse af frivillige kræver ledelsesopbakning. Få inddragelsen ind i virksomhedsplanerne. Topstyring duer ikke og påvirk via information og endelige justere løbende indsatsen
	Giv de frivillige råderum og ikke for faste rammer
	Lad vær med at værdilade ydelser/aktiviteter - al frivilligt arbejde har værdi
Faglighed	Læreren har ansvaret og derved også ansvaret for grænsen i forhold til ansat/frivillig
	Frivillige har en anden rolle end de professionelle, men derudover er der en grå zone. Vi bør være skarpe på grænserne med en klar forventningsstemning mellem frivillig og institution
	Der er også moralske og etiske grænser
	De frivillige fik et stort råderum inden for en defineret ramme, som blev fastlagt efter drøftelser af de frivilliges og de professionelles rolle
	Omgang med børn giver klare rammer for, hvad der er tilladt/krævet samt en klar grænse i forhold til pædagogisk indsats, konflikthåndtering og fortrolighed
	Frivillige kan alene bidrage med ideer og eventuelt opsætning, men har ikke tilladelse til at stå for ændringer (licenser mv.) , personalesager, myndighedsafgørelser mv. Al information på hjemmesiden skal kommunen kunne stå inde for

Videnopsamling	Statements
	Frivillige er inddraget i projekter med børn, men de har ingen pædagogisk viden - og kan komme til at bryde ind i en pædagogisk proces. Der er en forskel, og det er svært at tale om uden at støde de frivillige, men det er nødvendigt. Vi (institutionen red.) har haft megen diskussion om, hvor grænsen går - nu også en fagforeningsdiskussion i disse tider - frivillige skal ikke overtage jobs.
	Dagen skal fungere, børnene skal have et ordentlig tilbud ved personalet, hvor de frivillige er flødeskummet, som giver flere muligheder - men det er et grænseland.
Gevinst	Inddragelse af frivillige har givet mangfoldighed - ikke fordi det er frivillige, men fordi det er mennesker med øje for sociale sammenhænge
	Øget rummelighed på institutionene, nye vinkler på egen praksis, masser af læring også blandt børnene, og i et samfundsperspektiv bliver der bygget bro'er
	Projektet giver anledning til at arbejde med at få forældre tættere på skolen, øge kendskabet til skolen og ansvarligheden for det at gå i skole. Det gælder også for daginstitutioner.
	Projektet har medført en ansvarlighed og større interesse i lokalsamfundet for lokalbiblioteket - en aha oplevelse af, hvad biblioteket egentlig kan bruges til
	Det giver mere energi, at jeg også hjælper en frivillig videre, og jeg tror, at det smitter af på børnene. Både os, børnene og forældre får udvidet vores tolerancegrænser
	Forældre aktiviteter er rent flødeskum
	Inddragelse af frivillige medvirker til mere ansvar i lokalsamfundet - det er som ringe i vandet
	Der er masser af frivillige i LTK - det nye er også at skabe kontakt dem imellem

**Social- og Sundhedsforvaltningen &
Børne- og Fritidsforvaltningen**
Ledelsessekretariatet
1. juni 2011/VSC

UDKAST

Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning

1. Indledning, baggrund og politiske nøgleudfordringer

Projekt ”Kommunen og Civilsamfundet – en erfaringsopsamling”, blev behandlet i fagudvalgenes og Økonomiudvalgets møder i april 2011. Af sagsfremstillingen til fagudvalgene fremgår det, at der i udvalgenes juni-møder forelægges:

- En lokal erfaringsopsamling, baseret på de 6 lokale projekter, som udgør Lyngby-Taarbæks bidrag til ”projekt kommunen og civilsamfundet”,
- Forslag til, hvordan erfaringerne fra ”projekt kommunen og civilsamfundet” kan indgå i en ny frivilligheds-/civilsamfundsinddragelsesstrategi.
- Forslag til det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning – bl.a. i samarbejde med Frivilligcenteret.

På denne baggrund er der arbejdet videre med en konkretisering af udkast til en proces for strategilægningen og et kommissorium for det videre arbejde med inddragelse af frivillige i den kommunale opgaveløsning.

1.1. De politiske nøgleudfordringer

På baggrund af erfaringerne med projekt ”kommunen og civilsamfundet” og de velfærdsudfordringer der umiddelbart ses i forhold til den kommunale serviceproduktion, kan der umiddelbart identificeres følgende politiske nøgleudfordringer i forbindelse med en større civilsamfundsinddragelse:

Medborgerskabsbegrebet

Centralt i diskussionen omkring civilsamfundet og inddragelse af frivillige står medborgerskabsbegrebet. I begreberne ligger, at der sondres mellem borgere og medborgere. Der tænkes her på, hvilke forpligtelser den enkelte borger har overfor samfundet og fællesskabet, og hvilke rettigheder den enkelte borger har i forhold til offentlige ydelser. Det er her en væsentlig pointe, at de personer, der har overskud af ressourcer, leverer til samfundet/de personer, der har behov/underskud af ressourcer.

I kernen eller i periferien af den kommunale opgaveløsning?

Færre skal gøre mere for flere, bare billigere: En stadig mindre arbejdsstyrke skal indfri de store forventninger til velfærdsstaten. Samtidig presser flere ældre og mere udgiftstung velfærd de offentlige finanser – et pres, der er blevet kraftigt forstærket af den økonomiske krise.

På denne baggrund bør det overvejes, om den frivillige indsats skal være et supplement til den kommunale opgaveløsning eller en erstatning? Dette spørgsmål bør der arbejdes med i forhold til det pres, den kommunale serviceproduktion er under og vil være under de næste mange år. Dette spørgsmål forudsætter en politisk stillingtagen til om frivilligt arbejde er ”flødeskum” eller om det træder i stedet for de fastansattes opgaveløsning.

Er der potentiale for en større frivillig indsats og hvordan bliver potentialet sat i spil?

Civilsamfundsinddragelsen er ikke et nyt fænomen – frivillig indsats har igennem mange år været en del af den kommunale opgaveløsning. Der er dog sket en udvikling og inddragelsen antager stadig nye former. Antallet af danskere der udfører en frivillig indsats er steget fra en fjerdedel i 1990’erne til en tredjedel i 2006. Synet på frivillig indsats har også ændret sig fra ”hattedamer” til aktive medborgere, hvor alle aldersgrupper er potentielle aktører. Også yngre mennesker, som både ser den frivillige indsats som en ny arena for erfaringsdannelse og en vedkommende måde at få noget på ”CV’et”. Der er flere der leverer en frivillig indsats end nogensinde tidligere. Spørgsmålet er, om der er behov for en frivillig indsats, der ikke bliver opfyldt i dag og om der er frivillige at rekrutterer?

1.2. Det videre forløb og hvordan erfaringerne forankres i Lyngby-Taarbæk Kommune

Projekt ”kommunen og civilsamfundet” havde som formål, at afprøve nye måder at dele ansvar på mellem medborgere og kommunale institutioner med sigte på dels at øge kvaliteten i den kommunale opgaveløsning, dels at udvikle det frivillige medborgerskab.

Centralt i erfaringsopsamlingen fra projektet står, at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund kan bidrage til mere kvalitet, der hvor borgerne møder den kommunale indsats. Samarbejdet sætter øget fokus på faglighed, handlingsmønstre, arbejdsrutiner og rummelighed i den kommunale institution. Samarbejdet med frivillige medvirker desuden til at åbne institutionerne overfor omverden. Det at være frivillig og bidrage til samfundet giver livskvalitet til de deltagende frivillige, og på samme tid medvirker den frivillige indsats til øgede velfærdsydelser og kvalitet. Men samarbejdet kræver investering i tid for at fungere godt.

I erfaringsopsamlingen er der identificerede følgende succesparametre for vellykkede samarbejder mellem kommune og civilsamfund:

- Kvalificeret og engageret ledelse
- Klarhed omkring rammer, roller og ansvar
- Forankring af det frivillige arbejde (en del af hverdagen på enhed, men afskærmet for snærende strukturer og fortrolige oplysninger)
- Synlighed (betydning af samspil skal synliggøres)
- Bredde og mangfoldighed i den frivillige indsats (engagere bredt – køn, alder og opgaver).

Disse erfaringer skal formidles bredt i den kommunale organisation til ledere og medarbejdere, således at der skabes en positiv kultur i forhold til civilsamfundsinddragelse og –deltagelse.

2. Organisering af det fremadrettede arbejde med formulering af en ny strategi for civilsamfundsinddragelse – til afløsning af den nuværende frivillighedspolitik

Der udpeges en referencedirektør i Direktionen, ligesom det skal fastlægges, hvilket fagudvalg, der får det overordnede ansvar for arbejdet med civilsamfundsstrategien. Af hensyn til det tværgående perspektiv i civilsamfundsinddragelsen foreslås ansvaret fremover forankret i Udviklings- og Strategiudvalget.

Det foreslås, at arbejdsgruppen får følgende sammensætning:

1 repræsentant for Ledelserne i BFF og SFF, som har formandskabet i arbejdsgruppen

2 repræsentanter for Frivilligcenteret og de frivillige foreninger

1 repræsentant for skoleområdet

1 repræsentant for daginstitutionsområdet

1 repræsentant for klubområdet

1 repræsentant for idrætsområdet, udpeget af FIL

1 repræsentant fra ældreområdet

1 repræsentant for voksenhandicap

1 repræsentant for Jobcentret

Der etableres fælles sekretariatetsbetjening fra Børne- og Fritidsforvaltningen samt Social- og Sundhedsforvaltningen.

Arbejdsgruppen refererer til den ansvarlige referencedirektør i Direktionen, som samtidig er styregruppe for arbejdet.

Opgave

Arbejdsgruppen har til opgave at facilitere og fremkomme med bud på følgende:

- Afholdelse af et seminar vedr. potentialer og udfordringer i arbejdet med civilsamfundsinddragelse. Seminaret skal markere 2011 som internationalt frivilligheds år og markere startskuddet på processen med formuleringen af en ny civilsamfundsinddragelses strategi. Målgruppen for seminaret er Kommunalbestyrelse, ledere og medarbejdere, samt Frivillighedscentret, nuværende og potentielle frivillige
- På baggrund af seminaret skal arbejdsgruppen udarbejde et udkast til ny strategi for større civilsamfundsinddragelse, der fastlægger Lyngby-Taarbæk Kommunes vision, mål, rammer og holdninger til frivilligt arbejde. Udformningen af frivillighedsstrategien skal ske i tæt dialog med de frivillige, de frivillige foreninger, ledere og medarbejdere
- På baggrund heraf udarbejde et forslag til, hvordan strategien kan implementeres i den kommunale organisation og hos borgerne i kommunen
- Udarbejdes af en detaljeret tids- og handlingsplan for arbejdet
- Udarbejdelse af en kommunikationsplan.

3. Forslag til overordnet tidsplan

Nedenfor er udarbejdet en foreløbig og overordnet tids- og procesplan, som tager højde for inddragelsen af politikere, direktion, ledere, faglige organisationer/medarbejdere, frivillige medborgere og brugere.

Målgrupperne, der er nævnt ovenfor, inddrages igennem ”visions- og strategiseminar om brugerinddragelse og medborgerskab i Lyngby-Taarbæk Kommune”, der planlægges afviklet ultimo august 2011.

Lederne inddrages desuden via ledermøder.

Faglige organisationer/medarbejdere inddrages desuden via MED-udvalgsstrukturen og om nødvendigt i særskilte møder.

- Juni 2011 Politisk behandling af udkast til Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning.
- Juni 2011 MED-udvalgene drøfter udkast til Kommissorium for den fremtidige strategilægning i forhold til øget inddragelse af civilsamfundet i den kommunale opgaveløsning.
- Aug. 2011 Arbejdsgruppen etableres og drøftelserne af arbejdet går i gang.
- Aug. 2011 Afholdelse af visions- og strategiseminar.
- Dec. 2011 Strategien forelægges direktion og fagudvalg.
- Jan. 2012 Høring af forslaget til strategi.
- Febr. 2012 Endelig vedtagelse af strategien og implementering i organisationen.

Frivillighedspolitik

Bilag 3

Vision

Det frivillige sociale arbejde skal være en mangfoldighed af initiativer hvor borgere hjælper andre.

Værdier

Lyngby-Taarbæk Kommune finder det værdifuldt at:

Samspillet mellem kommune og de frivillige sociale organisationer baseres på tillid og respekt for hinandens opgaver og roller.

De frivilliges styrke er, at de med udgangspunkt i deres livserfaringer og engagement kan være med til at støtte mennesker, der har brug for hjælp. De frivillige organisationers ret til selv at vælge og prioritere deres opgaver skal respekteres.

Lyngby Taarbæk- Kommune finder det værdifuldt at:

Borgere tager et medansvar for løsningen af de sociale opgaver i kommunen.

De frivillige er en positiv kraft, der på forskellig vis knytter kontakter mellem mennesker og skaber netværk. Det frivillige sociale arbejde kan således skabe nye kvaliteter i det sociale arbejde og fremme borgerinvolvering og demokrati.

Målsætninger

Derfor vil Lyngby-Taarbæk Kommune:

Fremme og styrke det frivillige sociale arbejde.

Synliggøre det frivillige sociale arbejde i kommunen.

Hjælpe med at udvikle det frivillige sociale arbejde og støtte og inspirere den frivillige indsats.

Skabe mulighed for de frivillige i kommunens indsats på det sociale område.

Konkrete initiativer Lyngby-Taarbæk Kommune vil iværksætte

Afholdelse af workshop hvert andet år

Der afholdes en workshop med deltagelse af alle interesserede repræsentanter for de frivillige sociale organisationer eller enkelt personer med interesse for frivilligt socialt arbejde. Derudover deltager medlemmer af Kommunalbestyrelsen og medarbejdere fra administrationen i Lyngby-Taarbæk Kommune. Formålet er at fremme samarbejdet mellem kommunen og de frivillige sociale organisationer og støtte netværket blandt dem de aktive frivillige.

Tematisering af de afsatte puljemidler til frivilligt socialt arbejde

Formålet er at samle midlerne og dermed opnå større effekt af indsatsen. En tematiseret indsats, er nemmere at gøre synlig og der kan opnås en synergieffekt, hvor f.eks. erfaringsudveksling mellem de forskellige projekter i højere grad kan anvendes. Tematiseringen kan ske i relation til implementeringen af nye politikker, eller sætte fokus på nye opgaver på det sociale område, som f.eks. øget fokus på forebyggende sundhedsarbejde. Det er Socialudvalget der årligt, efter at have hørt de frivillige organisationer udvælger temaet for det kommende år.

Etablering af en portal for det frivillige sociale arbejde på kommunens hjemmeside

Formålet er at samle relevante oplysninger rettet mod borgere, eller organisationer der ønsker at udføre frivilligt socialt arbejde f.eks. oplysninger om lovgivning, kursustilbud, en opdateret guide over de foreninger mv., der udfører frivilligt socialt arbejde i kommunen, relevante links mv.

Udarbejdelsen af en iværksætterpakke til nye foreninger, eller enkelt personer der ønsker at udføre frivilligt socialt arbejde

Formålet er at støtte nye initiativer og sikre at erfaringer og viden videregives.

Uddeling af en årlig frivillighedspris

En frivillighedspris har til formål at markere og anerkende det sociale engagement frivillige (enkelt personer eller organisationer) bidrager med, og fremme erfaringsdelingen blandt de frivillige.

Udpegning af nøglepersoner i forvaltningens afdelinger

Der er på nuværende tidspunkt udpeget en fast koordinator i Social- og Sundhedsforvaltningen med det formål at smidiggøre samarbejdet mellem de frivillige og kommunen. Kontaktpersonens opgave er at videregive faktuelle oplysninger om muligheder for økonomisk tilskud, opdatering af foreningsguide, hjemmeside mv. For at styrke den kommunale indsats foreslås det, at der udpeges interesserede nøglepersoner i forvaltningens afdelinger, som kan yde de frivillige organisationer konsulentbistand og indgå i et tættere samarbejde. Et samarbejde der utvivlsomt vil kunne inspirere begge parter i det sociale arbejde. Nøglemedarbejderne får derved et billede af de ressourcer og kompetencer som findes i de forskellige frivillige organisationer, og deres rolle er derfor også at være med til at sikre, at de frivillige inddrages, hvor det er relevant.

Økonomisk og organisatorisk støtte i fald kommunes frivillige etablerer et fælles forum

Kommunen ønsker at støtte et tværgående initiativ fra de frivilliges side, støtten kan være i form af at stille lokaler til rådighed eller økonomisk støtte til administration m.v.. Forudsætningen for en sådan støtte er at der er bred lokal opbakning til et fælles forum for frivillige.

Evaluering af det frivillige sociale arbejde

For at styrke erfaringsopsamlingen i forhold til det frivillige sociale arbejde bør der ske en løbende men systematisk evaluering. Evalueringen kan tage form af evalueringsmøder hvor de frivillige og kommunen f.eks. evaluerer effekten af arbejdet, samarbejdet mellem kommunen og de frivillige,

eller status for arbejdet med de udpegede temaer. Det er vigtigt, at der ikke lægges store evalueringsbyrder på mindre enkelte frivillige initiativer.

HOVEDSTADEN NORDEUROPA'S GRØNNE INNOVATIVE VÆKSTMOTOR

Erhvervsudviklingsstrategi for hovedstadsregionen 2011-2013

Vækstforum
Hovedstaden

KOLOFON

Marts 2011

Redaktion:

Vækstforum Hovedstaden
Kongens Vænge 2
DK-3400 Hillerød

Telefon: +45 48 20 50 00
vaekstforum@regionh.dk
www.vaekstforumhovedstaden.dk
www.regionh.dk

Grafik:

India

Fotos:

Allan Nørregaard, Sjællandske Medier / s. 24
Miklos Szabo, Øresundsbroen / s. 36
Morten Jerichau / s. 28
Tuala Hjarnø / s. 10, 15, 18, 32, 40, 45, 48

Tryk:

KLS Grafisk Hus

Oplag:

3000 stk.

Indholdsfortegnelse

–	Forord	5
<hr/>		
1	Et stærkt erhvervsliv – nu og om 10 år	6
<hr/>		
1.1	Vækstforum Hovedstadens vision 2020	6
1.2	Hovedstadsregionens aktuelle ståsted og fremtidens globale trends	7
1.3	Udfordringer: Lav vækst i produktion og produktivitet	9
<hr/>		
2	Det vil Vækstforum Hovedstaden	12
<hr/>		
2.1	Fundament og trædesten i årene frem	12
2.2	Fra vision til konkret indsats	13
2.3	De seks indsatsområder	16
2.4	Konkrete initiativer	17
<hr/>		
3	Indsatsområder	20
<hr/>		
3.1	Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning	22
3.2	En attraktiv metropol med gode forbindelser	26
3.3	Innovation og forskning – vidensregionens base	33
3.4	Talent og kompetencer i verdensklasse	38
3.5	Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence	42
3.6	Vækstiværksættere med en international tilgang	46
<hr/>		
4	Overvågning	50
<hr/>		

Vækstforums medlemmer og observatører

Vækstforum Hovedstaden har 20 medlemmer (m) og 6 observatører (o), som repræsenterer kommuner, region, erhvervsorganisationer, universiteter, uddannelsesinstitutioner, arbejdstagerorganisationer og arbejdsgivere. Det er Vækstforums opgave at formulere en strategi for erhvervsudvikling af hovedstads-

regionen, at overvåge udviklingen i den regionale økonomi og at støtte projekter inden for erhvervsfremme og beskæftigelse (Region Hovedstadens erhvervsfremmemidler og midler fra EU Socialfond og EU Regionalfond).

Regionsrådsformand
Vibeke Storm Rasmussen (m)
Region Hovedstaden

Byrådsmedlem
Niels Borre (m)
Ishøj Kommune

Administrerende direktør
Henrik Asmussen (m)
AstraZeneca A/S

Afdelingsformand
John Westhausen (o)
3F

Regionsrådsmedlem
Ellen Thrane (m)
Region Hovedstaden

Byrådsmedlem
Henrik Brade Johansen (m)
Lyngby-Tårnbæk Kommune

Rektor
Ralf Hemmingsen (m)
Københavns Universitet

Direktør
Birgitte Hass (o)
FDC
(Forsikringens Datacenter)

Regionsrådsmedlem
Ole Søbæk (m)
Region Hovedstaden

Corporate Vice President
Jørn Henrik Levy Rasmussen (m)
Terma A/S

Rektor
Johan Roos (m)
Copenhagen Business School

Producent
Nina Crone (o)
Crone Film A/S

Overborgmester
Frank Jensen (m)
Københavns Kommune

Administrerende direktør
Allan L. Agerholm (m)
Crowne Plaza Copenhagen Towers

Direktør for myndighedsbetjening og sektorudvikling
Niels Aksel Nielsen (m)
Danmarks Tekniske Universitet

Administrerende direktør
Torben Nielsen (o)
Kopenhagen Fur

Borgmester
Kirsten Jensen (m)
Hillerød Kommune

Johnnie Hansen (m)
Varmesmeden i Asserbo Aps

Arbejdsmarkeds- og uddannelseschef
Niels-Jørgen Holm (m)
HK Hovedstaden

Chefkonsulent
Käthe Munk Ryom (o)
AC – Akademikernes Centralorganisation

Borgmester
Erik Lund (m)
Allerød Kommune

Administrerende direktør
Allan Jørgensen (m)
Kemp & Lauridsen A/S

Administrerende direktør
Anette Saust Estø (m)
Fleye Aps

Direktør for Teknologi, Ernæring og Sundhed
Randi Brinckmann Weinke (o)
Professionshøjskolen Metropol

Borgmester
Søren Rasmussen (m)
Lyngby-Tårnbæk Kommune

Privatdirektør
Lone Bille Schjødt (m)
Danske Bank A/S

Forord

I Vækstforum Hovedstaden arbejder vi for [gode vilkår for hovedstadsregionens erhvervsliv](#).

Vores region skal være attraktiv for internationale virksomheder, der formår at forene bl.a. den kommercielle med den grønne bundlinje. – Og som trækker på dygtige og innovative medarbejderes evner til at omsætte forskning, ny teknologi og kundebehov til vækst. Det er vejen til øget velstand og til den fælles velfærd, som vi sætter pris på.

Vækstforum spiller på en række strenge for at fremme erhvervsudviklingen. Vi er den regionale platform, der samler erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner, arbejdsmarkedets parter og kommuner om et fælles fremtidsbillede og fokuseret handling. Og med vores bånd til staten og andre danske og udenlandske regioner er vi talerøret for en stærk hovedstad som spydspids for hele landet.

Udgangspunktet er, at hovedstadsregionen uden sammenligning er Danmarks vækstmotor. Her skabes i stor målestok højproduktive og innovative virksomheder. Vi er hjemsted for 70 pct. af den private forskning i Danmark, 80 pct. af high-tech virksomhederne og 85 pct. af de udenlandske investeringer i landet.

Vi er landets metropol, og vi vil måles på, hvordan vi klarer os over for metropoler andre steder i verden. Det er dem, vi er oppe imod i kampen om virksomheder og gode job. Regionen har fantastiske aktiver at bygge på. Hovedstadsområdet ligger i den absolutte top som et attraktivt sted at bo, besøge og drive virksomhed i. Men det viser sig bare ikke på de afgørende vækstsmål!

Det bekymrer - og det må vi handle på. Vi har taget bestik af de advarselsslamper, der blinker, og de globale udviklingstendenser, der vil få stor indflydelse i også vores region. Resultatet kan ses i denne strategi. Den afspejler, at offentlig-privat samarbejde om grøn, innovationsbåret vækst i et internationalt miljø er afgørende ledetråde i vores arbejde.

Med denne strategi og det tilhørende idékatalog inviterer Vækstforum således til fælles handling for en storby i topklasse.

Vibeke Storm Rasmussen

Formand for Vækstforum Hovedstaden

1 Et stærkt erhvervsliv – nu og om 10 år

1.1 Vækstforum Hovedstadens vision 2020

Gode rammevilkår er basis for højproduktive virksomheder, velaflønnede medarbejdere og for borgernes velstand og velfærd. Med 'Hovedstaden – Nordeuropas grønne, innovative vækstmotor' prioriterer Vækstforum Hovedstaden sin indsats og sætter i perioden 2011-2013 konkret handling bag ordene ved at medfinansiere projekter fra de regionale erhvervsfremmemidler og EU's Strukturfonde.

Vækstforum Hovedstadens vision for hovedstadsregionen år 2020:

Hovedstadsregionen er Nordeuropas mest globale og konkurrencedygtige metropol, hvor mennesker og virksomheder i innovative partnerskaber omsætter viden, velfærd og bæredygtighed til vækst

I 2020 er hovedstadsregionen derfor kendetegnet ved følgende:

- Innovative virksomheder**
 Hovedstadsregionen er uden sammenligning det sted i Danmark, hvor der i stor målestok skabes højproduktive, innovative virksomheder med højt lønnede job. Grunden til den internationale position er lagt på en stærk 'hjemmebane'.
- Hjertet i Nordeuropa**
 Øresundsregionen er både den trafikale indgang til og hjertet i Skandinavien. For globale virksomheder er den et interessant marked – godt nok beliggende i udkanten af de store, europæiske markeder, men med gode flyforbindelser og højhastighedstog via Femern-forbindelsen.
- Succeshistorie i regionernes Europa**
 Regionen opfattes som meget større og bredere omfattende hele det sydlige Sverige og resten af Sjælland – og med stærke forbindelser og netværk til både det øvrige Danmark og ned til Hamborg. Regionen i den sydvestlige Østersø er en af de store succeshistorier i regionernes Europa.
- Stærk spiller blandt verdens metropoler**
 I år 2020 er regionen en velintegreret spiller blandt verdens metropoler. Virksomheder, medarbejdere, forskere og studerende rejser i stort omfang ud i korte eller længere perioder – og vender tilbage med nye idéer, forretningsforbindelser på eksportmarkeder og adgang til vidensnetværk. Hovedstadsregionen indhenter best practice og next practice i byer som München, Barcelona og Singapore. Danskere er attraktive samarbejdspartnere ude i verden, fordi de til stadighed finder nichestykker i den internationale arbejdsdeling og koncentrerer indsatsen dér.
- Mange aktiver – talent og service**
 Tilsvarende tiltrækkes udlandet af hovedstadsregionens mange aktiver. Når virksomheder etablerer sig her, får de adgang til stærke forskningsmiljøer (blandt andet et universitet i den europæiske top ti), avancerede serviceydelser og en stor talentmasse i arbejdsstyrken. Medarbejdere evner at innovere, at tage nye teknologier i anvendelse og se internationale muligheder. Hele uddannelsessektoren arbejder
- International metropol**
 Hovedstadsregionen er en international metropol, der begår sig i konkurrencen med andre metropoler i både det nære udland – Stockholm, Berlin, Hamborg – og stigende grad også i det fjerne udland. Regionen er til at få øje på, nem at nå og begå sig i. Regionen byder på en levende storby med en international atmosfære. Hovedstadsregionen er samtidig kendt for, at der er optimale muligheder for at have både karriere og familie-fritidsliv.

med disse kompetencer: I grundskolen, på ungdoms- og de videregående uddannelser og som livslang læring i efter- og videreuddannelsessystemet.

- **Innovativ udvikling af velfærdsstaten**

Hovedstadsregionen kan ikke være bedst inden for alle erhvervsområder, men har særlige fordele inden for et antal stærke erhvervsklynger. Blandt andet har kommuner, region, staten og store og små virksomheder sammen fundet nye veje for udvikling af velfærdsstaten til det stigende antal ældre borgere og for klimasmarte offentlige investeringer og forbrug. Indsatsen giver international genklang og udenlandske delegationer besøger regionen for at få inspiration. De regionale underleverandører af f.eks. komponenter til de nye løsninger står klar som samarbejdspartnere på eksportmarkederne.

- **Verdenskendt brand**

Regionens virksomheder inden for oplevelsesøkonomien er gode til at spotte nye forbrugertrends, f.eks. inden for gastronomi, design, mode og events. Det kan aflæses i eksporten og erhvervsturismen og bidrager til en levende region med et verdenskendt brand.

- **Mange iværksættere og stor, bred arbejdsstyrke**

En væsentlig del af nytænkning og nye jobs i år 2020 kommer fra et robust lag af dygtige vækstiværksættere, der har lært at tænke og handle internationalt. Lysten til at starte egen virksomhed, til at innovere og til at prøve udenlandske muligheder af er sået hos de unge i uddannelsessystemet – lige fra grundskole til universitetsniveau.

Det forudsætes pres på arbejdsstyrken på grund af forskydningen mod flere i pensionsalderen og færre i den erhvervsaktive alder er afbødet. Nyuddannede kommer ind på arbejdsmarkedet i en yngre alder, ældre bliver længere på arbejdsmarkedet, nydanskere har godt fodfæste og udenlandsk arbejdskraft søger hertil. Sidst men ikke mindst har ufaglærte grupper i efter- og videreuddannelsesforløb opkvalificeret sig til nye job, i takt med at den traditionelle jobbase er flyttet til andre dele af verden.

1.2 Hovedstadsregionens aktuelle ståsted og fremtidens globale trends

Fremtidsvisionen er et ambitiøst men realistisk billede, der tager højde for det udgangspunkt, som regionen har. Den forholder sig til en række af de globale udviklingstendenser, der vil få afgørende betydning for virksomhedernes dagligdag, strategiske planer og dermed erhvervsudviklingen i regionen. Vækstforum kan ikke påvirke tendenserne men tage bestik af dem i sin strategi.

Hovedstadsregionen er hele Danmarks vækstmotor. Erhvervsudviklingen i hovedstadsregionen har derfor stor, national betydning. En markant del af erhvervsaktiviteten i Danmark foregår i hovedstadsregionen (tæt på 50 pct.). Det gælder i særlig grad den vidensbaserede aktivitet. De 1,6 mio. indbyggere i hovedstadsregionen udgør en lille tredjedel af Danmarks befolkning, men regionen er hjemsted for:

- over halvdelen af danskere med en videregående uddannelse
- 75 pct. af landets nye job
- 80 pct. af hightech-virksomhederne
- 70 pct. af al privat forskning og udvikling
- 85 pct. af de udenlandske investeringer.

Globale udviklingstendenser, der har betydning for erhvervsudviklingen:

- **Befolkningens sammensætning – flere ældre**
Arbejdsstyrken bliver marginalt mindre de næste 10 år, og der bliver betydeligt flere pensionister. Opgaven med at finansiere velfærd for ældre vil vokse. Omvendt skaber en aldrende befolkning i den vestlige verden nye markeder inden for sundhed og velfærd, som virksomheder kan drage fordel af.
- **Øget global konkurrence om virksomheders placering – også om deres forskningsaktiviteter**
Høje lønninger motiverer danske virksomheder til udflytning. Det efterlader ufaglærte med ringe jobudsigter. Presset fra lavtlønslande breder sig fremover også til forsknings- og teknologitunge aktiviteter. For mange virksomheder er placering af forsknings- og udviklingsafdelinger i ikke-vestlige lande i stigende grad en reel mulighed. En kompetent arbejdsstyrke med erfaring og kvalifikationer til at arbejde med medarbejderdreven innovation kan omvendt være med til at sikre, at virksomhederne fortsat kan se et økonomisk potentiale i at bevare arbejdspladser i Danmark.
- **BRIK-landene (Brasilien, Rusland, Indien, Kina) – lokomotiv for økonomisk aktivitet**
Den økonomiske aktivitet i verden vil i stigende omfang finde sted i lande som Indien og Kina. Det gælder både produktion, forskning, innovation og forbrug. Det er derfor både interessant og nødvendigt, at ikke blot de store, men også de mindre, danske virksomheder, der traditionelt har stor samhandel med vore nære naboer, er mere til stede i BRIK-landene.
- **Teknologisk udvikling: Pres på små, danske udviklingsmiljøer – god forretning i nye anvendelsesmuligheder**
Danske virksomheder er traditionelt bedre til at anvende teknologi end til at udvikle ny. Det kan der blive endnu mere brug for. Faserne i et konkret, teknologisk udviklingsforløb spredes på flere lande, og de regionale udviklingsmiljøer specialiseres. Det er derfor ikke givet, at hovedstadsregionen kan fastholde alle sine internationalt stærke miljøer. Et modtræk kan være at sikre volumen og specialisering via samarbejde med vore naboregioner. Udbredelsen af nye teknologier, udviklet i andre lande, kan drives frem i offentlige-private samarbejder, f.eks. samfundsløsninger på klimaforandringer og sundhedsudfordringer.
- **Jordens ressourcer svinder ind – udvikling af alternativer i høj kurs**
Den globale efterspørgsel efter energi og råstoffer stiger, mens de naturlige forekomster er knappe. Løsninger skal særligt findes i byerne, der huser halvdelen af verdens befolkning og er ansvarlig for 75 pct. af CO₂-udslippet. Derfor stiger behovet for at finde kompenserende løsninger: Energibesparelser, genanvendelse af materialer og udvikling af alternative energiformer og nye materialer.

1.3 Udfordringer: Lav vækst i produktion og produktivitet

Internationale sammenligninger af metropoler og lande tegner et billede af en hovedstadsregion, hvor den faktiske performance ikke helt lever op til de rammer, der er til stede i regionen. Hovedstadsregionen ligger gang på gang i den absolutte top, både i europæisk og i global sammenhæng, når internationale analyseinstitutter ser på, hvor attraktive metropoler er at bo i, at besøge som turist, at opstarte og drive virksomhed i etc. Men det slår ikke igennem i den faktiske performance.

På to så centrale mål som udvikling i produktion og produktivitet har regionen i en lang årrække kun klaret sig middelmådigt i forhold til metropoler, vi normalt sammenligner os med. Eksempelvis havde Hovedstaden i perioden 1995-2005 en årlig vækst på 2,0 pct. mod 2,9 pct. i OECD og 4,5 pct. i Stockholm.

Den tendens kan blive mere tydelig i fremtiden. OECD-fremskrivninger, der rækker frem til 2025, forudsiger lav dansk vækst i produktion og produktivitet og betydeligt under niveauet for andre OECD-lande, landene i Eurozonen og de øvrige nordiske lande.

I analysen 'Territorial Review Copenhagen' fra 2009, hvor hovedstadsregionen sættes under lup og sammenlignes med andre metropoler, koger OECD de mange årsager til den middelmådige performance ned til fire afgørende budskaber:

- **Mangel på kvalificeret arbejdskraft**

Hovedstadsregionen mangler kompetencer. Det er et altoverskyggende problem, som blandt andet skyldes frafald på ungdomsuddannelserne, at studerende kommer sent ud på arbejdsmarkedet, utilstrækkelig udnyttelse af indvandreres kvalifikationer og dertil vanskeligheder med at tiltrække og fastholde højtuddannet, udenlandsk arbejdskraft, blandt andet på grund af det høje, danske skattniveau. Den aktuelle ledighed ventes kun midlertidigt at sløre manglen på veluddannet arbejdskraft. En prognose forud-

ser, at der om ca. 10 år vil mangle små 50.000 faglærte og mere end 100.000 videregående uddannede i Danmark.

- **Middelmådig innovationsevne**

Hovedstadsregionen klarer sig kun middelmådigt på evnen til at innovere. Virksomhederne gør det fremragende inden for proces- og brugerdrevet innovation. Men der er behov for forbedringer inden for produktinnovation, forskning og kommerciel anvendelse af forskningen. Det har stor indflydelse på konkurrenceevnen. Forskningen, forskningsinfrastrukturen og koblingerne mellem forskning og erhverv er afgørende elementer i en forbedring af den forsknings- og teknologibaserede innovation.

- **Haltende attraktionsværdi**

Hovedstadsregionen er i metropolsammenhæng en mindre by i udkanten af Europa. Det er to afgørende udfordringer - men der findes offensive modtræk. Tog- og flyforbindelser til regionen kan i højere grad kompensere for afstande ved at sikre nem og hurtig adgang. Og en tættere integration over Øresund, end det er tilfældet, kan skabe en større region og dermed basis for: Et arbejdsmarked med flere internationale arbejdspladser rettet mod udenlandske nøglemedarbejdere, et grundlag for større investeringer i kulturelle faciliteter og events rettet mod turister og muligheden for at samtænke forskningsaktiviteter og uddannelser i international topklasse.

- **Utilstrækkelig politisk handlekraft og koordinering af strategier**

En effektiv indsats for erhvervsudviklingen kræver en prioriteret og målrettet strategi, der bakkes op af myndigheder, institutioner og organisationer. OECD har vurderet, at de statslige rammer og regler er ufleksible og indskrænker kommunernes og regionens handlekraft og selvbestemmelse. Der er behov for fokus og fælles fodslag i hovedstadsregionens udviklingsstrategier og styrket koordinering mellem aktørerne - også i forhold til staten og andre regioner/storbyer i Danmark.

2 Det vil Vækstforum Hovedstaden

Hovedstadsregionens mange udfordringer kræver åbenlyst løsninger, der går på tværs af myndigheder og politikområder, kommune-, regions- og landegrænser og offentlig og privat sektor. Vækstforum Hovedstaden må derfor spille på en række strenge for at skabe de bedste vilkår for en globalt orienteret metropol med højproduktive virksomheder, der kan omsætte viden, velfærd og bæredygtighed i flere job og højere vækst:

- Regional platform med et fælles fremtidsbillede.**
Med strategiens vision og prioriteter vil Vækstforum Hovedstaden være den samlende platform for alle regionale aktører om en fælles, sammenhængende indsats, dér hvor udbyttet er størst. Vækstforum sætter endvidere praktisk handling bag ordene ved at bringe de regionale erhvervsfremmemidler og EU's Strukturfonde i spil i konkrete projekter sammen med andre aktører og finansieringskilder.
- Regionens talerør for en stærk region som er spydspids for erhvervsudvikling i hele landet.**
Mange løsninger forudsætter statens og andre regioners medspil. Vækstforum Hovedstaden vil på baggrund af veldokumenterede analyser skabe forståelse for hovedstadsregionens særlige muligheder og udfordringer. Med ikke mindst statslig medvirken giver regionens geografiske placering ved Øresund mulighed for i samarbejde med svenske og tyske parter at hæve den fælles, interregionale overliggende til gavn for hele Danmark.
- Forum for nye, kommercielle løsninger, der tackler velfærdsstatens udfordringer.**
Vækstforum vil samle offentlige og private parter om at finde nye løsninger på de globale udfordringer på klima- og sundhedsområdet samt den demografiske udvikling mod flere ældre. Regionen udvikler nye supersygehuse, og kommuner, stat og region efterspørger nye løsninger inden for velfærd og sundhed, der tager højde for klima-, miljø- og energispørgsmål. Sammen med erhvervsfolk kan de – i et testlaboratorium med afsæt i det offentlige aftagermarked – afdække behov og finde de praktisk mulige løsninger.

Det skaber grundlag for markedsføring af hovedstaden som Nordens sundhedsmetropol.

- En partner med troværdighed, der bundet i synlige resultater på den regionale udvikling.**

Vækstforum vil løbende evaluere sine initiativer og informere om resultaterne. Evalueringer kan føre til, at Vækstforum revurderer indsatsen og igangsætter nye initiativer. Vækstforum vil også styrke det politiske beslutningsgrundlag ved at overvåge de regionale og lokale vækstvilkår. Et solidt analysearbejde kan bidrage til at understrege regionens særlige muligheder og udfordringer i konkurrencen med andre metropoler, belyse hovedstadsregionens betydning for andre dele af Danmark og sammenhængen mellem lokale forhold og metropolens samlede styrke.

2.1 Fundament og trædesten i årene frem

Vækstforum starter ikke på bar bund, men bygger videre på de 65 projekter, som det tidligere vækstforum satte i søen (2006-2009) med et samlet budget på ca. 1,4 mia. kr. De to regionale nøgleorganisationer, Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity, er i resultatkontrakter tæt koblet til erhvervsudviklingsstrategien. Vækstforum har desuden været med til at søsætte markante initiativer i stærke erhvervsklynger: Copenhagen Cleantech Cluster, CFIR (Copenhagen Finance Region) og CIBIT Accelerace for it-vækstiværksættere.

Vækstforum har ikke blot de seneste års indsats som fundament. Der ligger også ekstraordinære, erhvervsrelevante investeringer i fysiske anlæg i regionen i den nære fremtid. De vil være et afgørende afsæt for en god udvikling, hvis det gribes rigtigt an:

- Forbindelsen over Femern Bælt i 2018 vil give helt nye muligheder for samarbejdet med nordtyske regioner og adgang til det centrale Europa. Samme år vil metro Cityringen slå portene op og forbedre de trafikale forhold i København.

- Et verdensførende forskningsanlæg for materialevidenskab ESS (European Spallation Source) i Lund, Sverige, med afdelinger i København ventes at være delvist operationelt fra 2017. Det vil kunne trække forskere, studerende og forskningsbaserede virksomheder til regionen.
- Investeringer på ca. 16 mia. kr. over de næste 10 år i udviklingen af nye supersygehuse i hovedstadsregionen giver en unik mulighed for via offentligt-privat samarbejde om innovation (OPI) at sikre udvikling i virksomheder i en lang række forskellige erhverv.
- 'Vidensbydel Nørre Campus' vil skabe attraktive bolig- og levestandarder i området omkring de natur- og sundhedsvidenskabelige institutter på Københavns Universitet og Rigshospitalet. Vidensby-konceptet styrker samspillet mellem forskning, uddannelse, formidling, erhvervsaktivitet, boliger, kultursteder, handel, service, pladser og parker.

Erhvervsfremmestrategier og samarbejder

Dertil kommer, at en række andre, væsentlige aktører arbejder for erhvervsudvikling i lokale, regionale og nationale, erhvervsrelevante strategier. Særligt er der oplagte samarbejdsmuligheder i forhold til Vækstforum Sjællands arbejde. På nationalt plan gælder det arbejdet i Danmarks Vækstråd, regeringens Vækstforum og temarettede strategier som f.eks. den virksomhedsrettede innovationsstrategi fra august 2010. Og endelig er der EU's strategier: Østersøstrategien og ikke mindst den nye Europa 2020 – Strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Eksempler på centrale strategier:

- Inden for klima, grøn vækst og miljøteknologi har flere af regionens kommuner vedtaget, eller er ved at vedtage, ambitiøse klimastrategier, hvor grøn vækst med en erhvervs-vinkel også er tænkt med. Region Hovedstaden bidrager med sin klimastrategi i 2011. Regeringen har med Erhvervs-klimastrategien og Aftalen om Grøn Vækst også prioriteret området. Ligeledes er Klimakommissionens udspil: "Grøn Energi – vejen mod et dansk energisystem uden fossile brændsler" vigtig for det videre arbejde. Derudover må

det forventes, at der inden for de nærmeste år kommer en global klimaaftale i forbindelse med FN's klimatopmøder.

- Presset på velfærdsstaten og de afledte erhvervs-muligheder har og vil have stor bevågenhed i staten, jf f.eks. ABT-Fonden (Anvendt Borgernær Teknologi) og puljer for innovation under Forsknings- og Innovationsstyrelsen, hvor aktører fra hovedstadsregionen deltager med projekter.
- Øresundskomiteéen er aktuell med den Øresundsregionale Udviklingsstrategi (ØRUS), som sætter ny fart i integrationen over Sundet med bæredygtighed som et styrende element.
- Regeringen vil sammen med Vækstforum Hovedstaden og Vækstforum Sjælland udforme en erhvervsrettet Femernstrategi for bl.a. at udnytte de nye muligheder for forskningsbaseret Triple Helix-samarbejde mellem erhverv, videninstitutioner og myndigheder og for øget eksport fra mindre virksomheder, der får nem adgang til nære markeder.
- Erhvervsklynger understøttes af markante satsninger, hvor myndigheder, brancheorganisationer, forskningsinstitutioner og erhvervsfremmeoperatører deltager. En strategi for biotek er i støbeskeen.

2.2 Fra vision til konkret indsats

Vækstforum Hovedstadens vision 2020 for indsatsen er, at "Hovedstadsregionen er Nordeuropas mest globale og konkurrencedygtige metropol, hvor mennesker og virksomheder i innovative partnerskaber omsætter viden, velfærd og bæredygtighed til vækst".

Vækstforums overordnede pejlemærke for om regionen bevæger sig i retning af at realisere visionen vil være, at hovedstadsregionen når en vækst i BNP pr. indbygger på niveau med de mest succesrige regioner i Nordeuropa. Frem mod 2020 skal regionen gå fra at have en moderat, årlig vækst i BNP pr. indbygger på 1,7 procent til et højere væksthavniveau på 2,5 procent svarende til væksten

i Amsterdam, og dermed til væksten i den nordeuropæiske metropolregion, som klarer sig bedst. Vækstforum vil løbende sammenligne udviklingen med de nordeuropæiske metropolregioner, herunder Stockholm, Helsinki, Oslo, Hamborg, Berlin og Amsterdam.

Udviklingen i BNP afhænger af udviklingen i beskæftigelsen og udviklingen i produktiviteten. Vækstforum sætter med strategien fokus på både beskæftigelse og produktivitet i hovedstadsregionen.

Hovedstadsregionens vej til højere vækst

Vækstforum Hovedstaden har udpeget seks indsatsområder i strategien, hvor Vækstforum og andre aktører i regionen har mulighed for at påvirke væsentlige vækstvilkår. Det er Vækstforums offensive bud på, hvordan der kan skabes et løft i værdiskabelse og beskæftigelse i regionen. Nøgleordene for indsatsområderne er viden, velfærd, bæredygtighed og en international tilgang.

Med de valgte indsatsområder sætter Vækstforum også ind på at tackle regionens væsentligste udfordringer med at skabe højere vækst, som OECD har peget på, nemlig middelmådig innovationsevne, mangel på kvalificeret arbejdskraft og haltende attraktionsværdi.

For hvert indsatsområde er der formuleret konkrete mål, som indsatsen i de kommende tre år skal sigte på. Vækstforum vil prioritere og investere i større, markante projekter, som bidrager mest til at nå effektmålene, og som trækker betydelige investeringer fra partnere med sig.

Vækstforum vil overvåge, om regionen opnår målene, jf. kapitel 4.

Erhvervsstrategien – fra vision til konkrete initiativer

Visionen:

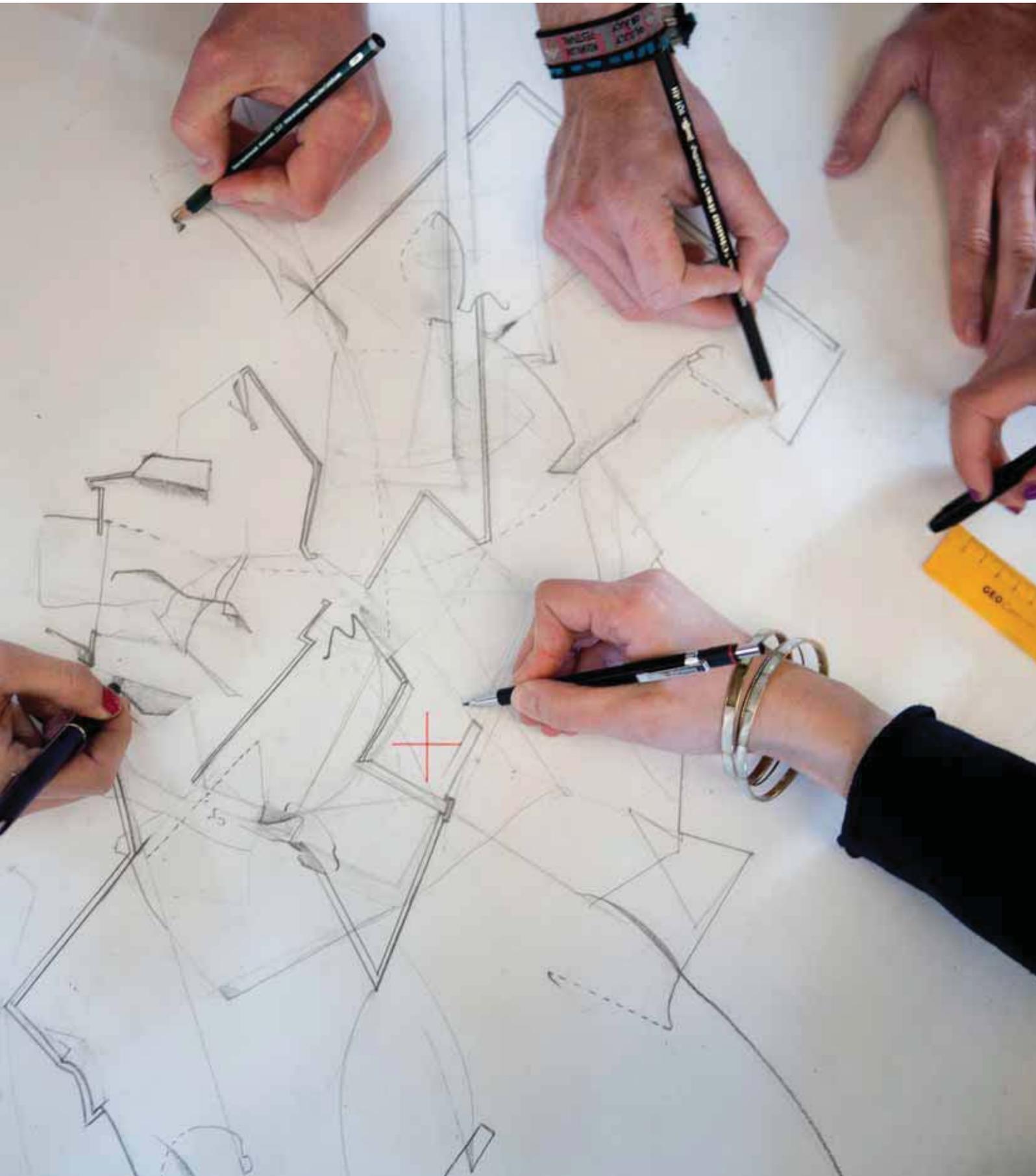
Hovedstadsregionen er Nordeuropas **mest globale og konkurrencedygtige metropol**, hvor mennesker og virksomheder i innovative partnerskaber omsætter viden, velfærd og bæredygtighed til vækst

Indsatsområder:

- Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning
- En attraktiv metropol med gode forbindelser
- Innovation og forskning – vidensregionens base
- Talent og kompetencer i verdensklasse
- Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence
- Vækstiværksættere med international tilgang

Konkrete initiativer:

Markante initiativer i brede regionale partnerskaber, hvor grønne løsninger og bæredygtighed er en rød tråd

2.3 De seks indsatsområder

Vækstforum Hovedstaden har identificeret seks områder, som spiller en særlig vigtig rolle i forhold til at sikre hovedstadsregionens erhvervsudvikling og økonomiske vækst.

- **Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning**

Den offentlige sektor har det overordnede ansvar for f.eks. daginstitutioner og skoler for børn, uddannelse for unge, hospitaler og sundhedssektor, pleje og omsorg for ældre. Private virksomheder, store som små, fra både nye og mere traditionelle brancher, bidrager som leverandører på mange delydelser. Traditionen for, at myndigheder, virksomheder og forskningsverden finder sammen om at indføre nye, innovative samfundsløsninger (OPI) med øje for erhvervs-potentialerne ude i verden, er én af årsagerne til regionens erhvervsstyrker inden for blandt andet sundheds-it og telemedicin, medicoteknisk udstyr og hjælpemidler, f.eks. nye kirurgiske instrumenter og robotteknologi. Fremtidspektiverne er store som følge af befolkningsudviklingen i den vestlige verden. Der bliver flere ældre med behandlings- og plejebestanden og færre i den arbejdsdygtige alder til at levere dette. Den udfordring kan nye, teknologiske løsninger være med til at løse.

- **En attraktiv metropol med gode forbindelser**

Verdens økonomiske aktivitet koncentrerer sig i stigende grad i de mest attraktive metropoler. Økonomisk aktivitet krydser landegrænser, og for at være attraktiv må en metropol være tæt sammenvævet med de andre. Derfor skal hovedstadsregionen være til at få øje på, nem at nå og begå sig i, og endelig skal der selvsagt være noget at komme efter fagligt, erhvervs-mæssigt og kulturelt. Regionen skal på én gang evne at tiltrække, fastholde og udsende. De store markeder og teknologiske gennembrud ligger uden for Danmark.

- **Innovation og forskning – videnregionens base**

Evnen til at udvikle nye teknologier og til at tænke kendt teknologi ind i nye sammenhænge er en bærende kompe-

tence i en vidensbaseret region. De forsknings- og teknologibaserede virksomheder, myndigheder og forskermiljøer er nøgleaktører. Gode muligheder, incitamenter og koblinger for vidensspredning mellem dem er en nøgleopgave – ikke i et lukket system men med naboregioner og partnere i og uden for Europa.

- **Talent og kompetencer i verdensklasse**

Vi skal øge kompetenceniveauet – fra grundskole til forskeruddannelser. Det er afgørende for et arbejdsmarked og et samfund i balance, at de lavest uddannede, der rammes af at ufaglærte job flyttes til andre lande, får nye kompetencer til nye job. For det andet skal vi udbygge de særlige, danske kompetencer til at tage ansvar og initiativ. Og til i kreative processer at finde nye løsninger med kunder og leverandører, ikke mindst fra andre lande. Endelig skal vi være bedre til at arbejde med talenter, der kan noget ud over det sædvanlige. De bærer fremtidens teknologiske og innovative gennembrud. Vi skal kort sagt sikre en stor talentmasse 'af egen avl' – men den må suppleres og befrugtes udefra for at sikre fornyelse og et volumen, der svarer til erhvervslivets efterspørgsel.

- **Erhvervs-klynger – stærke nicher i global konkurrence**

Vi kan ikke være verdensmestre i alting, men må fokusere på de nicher, hvor vi er blandt de bedste. De etablerede erhvervs-klynger, med biotek og medicinaludstyr som meget iøjnefaldende, har manifesteret sig som internationalt kompetente. Dem skal vi fortsat have blikket rettet mod. Men uden at afskære andre stærke erhverv. Eksempelvis sætter cleantech-klyngen nu sit præg på regionen. I de kommende år kan velfærdsteknologiklyngen skabe grobund for et nyt eksporteventyr. Andre klynger kan være interessante på grund af deres betydning for den generelle erhvervsudvikling, f.eks. sundhed og oplevelsesøkonomi, der skaber en levende og attraktiv by. Endelig kan erhverv være interessante, fordi de bidrager til et arbejdsmarked i ligevægt, hvor der er brug for alle.

- **Vækstiværksættere med en international tilgang**

Iværksættere, der etablerer nye virksomheder – og mere

bredt 'entreprenørskab' forstået som en generel medarbejderkompetence i virksomhederne – er en motor for flere job og øget produktivitet. Flere videnbaserede, nye virksomheder med højt kvalificerede iværksættere er en vej til innovation og et internationalt erhvervsliv. Uddannelse i innovation, entreprenørskab og internationale forhold fra grundskoler til universiteter skal gøde jorden for flere, der vil og tør prøve sine idéer af i egen virksomhed på de internationale markeder.

2.4 Konkrete initiativer

Vækstforums erhvervsstrategi gøres kun til virkelighed, hvis erhvervsliv, vidensinstitutioner og offentlige aktører arbejder sammen om et fælles mål. Markante udviklingsprojekter med deltagelse af en bred kreds af parter er en af vejene til at løfte regionens erhvervsliv. Gennem økonomisk støtte til strategisk vigtige udviklingsprojekter vil Vækstforum bidrage til, at strategiens vision omsættes til virkelighed. Støtten kan komme fra Region Hovedstadens erhvervsfremmemidler og/eller midler fra EU Regionalfond og EU Socialfond. Støtten kombineres med egen medfinansiering og med andre finansieringskilder.

Ansøgninger om støtte til initiativer vil blive vurderet efter, hvordan de opfylder nedenstående kriterier. Initiativerne skal:

- Bidrage til øget vækst og beskæftigelse i hovedstadsregionen på niveau med de mest succesrige regioner i Nordeuropa
- Være relevante i forhold til strategiens vision og de udpegede regionale udfordringer
- Have et formål, som ligger inden for mindst ét, gerne to af strategiens seks indsatsområder
- Medvirke til at indfri en eller flere af de målsætninger, som er opstillet under de enkelte indsatsområder
- Leve op til et bredt hensyn om bæredygtighed og grønne løsninger
- Være markante i omfang og indhold

- Iværksættes af en bred kreds af parter
- Være karakteriseret af at parterne udviser engagement i projektet eksempelvis ved at bidrage med kontant medfinansiering eller arbejdstimer

Markante og bæredygtige initiativer i fokus

Frem for mange små projekter ønsker Vækstforum at fokusere sin indsats på få men markante fyrtårne, der dækker hele regionen og indgår i brede, partnerskaber mellem centrale aktører i og uden for regionen. Initiativerne skal have en nyhedsværdi og en gennemslagskraft, der kan skabe opmærksomhed og give anvendelsesmuligheder over regionens grænser.

Det er også et tværgående hensyn, at 'grønne løsninger og bæredygtighed' så vidt muligt skal være indtænkt i initiativerne. Presset på Jordens ressourcer medfører, at kommerciel udvikling af grønne alternativer er i høj kurs, f.eks. energibesparelser, genanvendelse af materialer og udvikling af alternative energiformer og materialer. Den grønne dagsorden er bred og på ingen måde afgrænset til de cleantech-virksomheder, der kan udvikle og levere nye løsninger. Den omfatter også den vifte af erhverv, der aftager og implementerer grøn teknologi, f.eks. byggeriet, transportsektoren og industrien.

Store dele af den offentlige sektors forbrug og investeringer bliver grønne, f.eks. i valg af materialer ved byggerier, planlægning af veje og offentlig transport, offentlig belysning, institutioners daglige indkøb og affalds- og spildevandshåndtering, byplaner der tager højde for klimaforandringer, vand- varme- og energiforsyning, grønne kiler i boligområder, nem adgang til naturoplevelser for borgere, og så videre.

Danske virksomheder vinder internationale markedsandele på det grønne område og har en klar styrkeposition. Deres eksport af 'grøn teknologi' er vokset med næsten 400 pct. i perioden 1995-2008, til 64 mia. kr. svarende til ca. 11 pct. af den samlede danske vareeksport. Det er et stærkt fundament, der også skal bruges til at 'brande' regionen i udlandet over for turister, forskere, forretningsfolk, investorer m.fl.

Regionale erhvervsfremmemidler

Regionerne i Danmark råder over midler til erhvervsudvikling. I perioden 2010-2013 er der i Region Hovedstaden afsat ca. 120 mio. kroner årligt til erhvervsudvikling. Arbejdsfordelingen mellem regionsråd og Vækstforum Hovedstaden er sådan, at Vækstforum modtager og behandler ansøgninger om projektstøtte. Vækstforum indstiller derefter til regionsrådet, om et initiativ skal støttes.

En væsentlig del af regionens erhvervsfremmemidler går til den vigtige regionale turismeindsats og tiltrækning af udenlandske investeringer i form af årlige driftstilskud til Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity. Driftstilskuddene fastsættes i 3-årige resultatkontrakter. Derudover er en vis andel af de regionale midler disponeret til allerede igangsatte projekter, der løber ind i perioden 2011-2013.

Strukturfondsmidler - EU Socialfond og EU Regionalfond

Midler fra EU Socialfond og EU Regionalfond bruges til at udmønte initiativer, der ligger inden for Vækstforum Hovedstadens erhvervsstrategi. I regionen er det Vækstforum Hovedstaden, der modtager og behandler ansøgninger om støtte fra EU Socialfond og EU Regionalfond. Vækstforum indstiller derefter til Erhvervs- og Byggestyrelsen, om et initiativ skal støttes. Erhvervs- og Byggestyrelsen foretager den afsluttende sagsbehandling.

EU Socialfond støtter projekter inden for opkvalificering og udvidelse af arbejdsstyrken, mens EU Regionalfond støtter projekter med formål inden for innovation og viden.

I perioden 2007-2013 er der i alt afsat 70 mio. kroner årligt til Region Hovedstaden. En andel af midlerne er, ligesom de regionale udviklingsmidler, disponeret til igangsatte initiativer, der løber ind i perioden 2011-2013.

Øvrige finansieringskilder

Vækstforum anser det for væsentligt, at støttede initiativer er markante og har volumen. Midler som søges gennem Vækstforum kan i mange tilfælde kombineres med bidrag fra statslige

ordninger, interregionale EU-midler, EU-forskningsmidler eller private fonde. Det kan f.eks. handle om ABT-Fonden – Anvendt Borgernær Teknologi, Fornyelsesfonden, midler fra Rådet for Teknologi og Innovation og andre.

3 Indsatsområder

3.1	Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning	22
3.2	En attraktiv metropol med gode forbindelser	26
3.3	Innovation og forskning – vidensregionens base	33
3.4	Talent og kompetencer i verdensklasse	38
3.5	Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence	42
3.6	Vækstiværksættere med en international tilgang	46

3 Indsatsområder

3.1 Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning

Den vestlige verdens helt store udfordring er befolkningens forskydning mod flere ældre og færre erhvervsaktive. Det vil på afgørende vis forandre vilkårene i og lægge pres på den offentlige og den private sektor. Den offentlige sektor er en stor aftager af løsninger inden for velfærd, forebyggelse og sundhed og kan i den egenskab sætte skub i en innovativ udvikling i virksomhederne. Det har den offentlige sektor stor interesse i, da presset fra flere ældre med f.eks. pleje- og behandlingsbehov og færre ansatte til at løfte opgaverne kræver nye løsninger.

I offentlig-private samarbejder om innovation, hvor den offentlige aftagerside fungerer som testlaboratorium, kan det offentlige finde serviceforbedringer, nye velfærdsprodukter og produktivtetsforbedringer. For den private sektor giver samarbejdet adgang til viden, brugererfaringer og ekspertise i den offentlige sektor og mulighed for udvikling og afprøvning af teknologier og løsninger, der er målrettet markedets behov. Blandt andet Kina og USA er nye store markeder for danske virksomheder.

Tilsvarende betyder arbejdet med medarbejder- og brugerdriven innovation, at hovedstadsregionen kan tilbyde en omstillingsparat og effektiv arbejdsstyrke på alle niveauer. Det kan bidrage til at øge virksomhedernes incitament til at fastholde både produktion og videnarbejdspladser i Danmark.

Regionens hospitaler og kommunerne i regionen er velegnede samarbejdspartnere for erhvervslivet til udvikling af nye unikke teknologier og koncepter inden for f.eks. sundheds-it, telemedicin, teknisk måleudstyr og hjælpemidler til pleje og patientbehandling. Samtidig påbegynder Region Hovedstaden bygning og udvikling af en række nye supersygehuse over de næste 10 år. De massive investeringer på forventet ca. 13 mia. kr. er en unik anledning til et intensivt offentlig-privat samarbejde om innovation i forhold til en lang række nye produkter, ydelser og løsninger inden for sundhed og velfærd, f.eks. til indretningsdesign

og inventar, lyskilder, miljø, tekniske remedier og kirurgiske instrumenter samt nye koncepter for pleje og behandling. Dermed bliver velfærds- og sundhedsinnovation en vigtig drivkraft og et omdrejningspunkt for hovedstadsregionens fremtidige vækst i regionens små- og mellemstore virksomheder.

UDFORDRINGER

I udgangspunktet synes mulighederne større end udfordringerne. Erhvervspotentialet er stort, og den danske position er god. Kun få OECD-lande har en højere eksportspecialisering af velfærdsteknologi end Danmark med medicoteknisk udstyr og hjælpemidler som nogle af de dominerende segmenter. I perioden 1999-2008 er den danske eksport af velfærdsteknologier fordoblet og har fået stigende betydning. Det er dog et fare-signal, at den velfærdsteknologiske eksport er vokset endnu mere i andre lande, så Danmark taber markedsandele.

Trods det gode udgangspunkt og de gyldne udsigter er der en række forhold, der har stor betydning for den videre erhvervsudvikling:

- **Hjemlige politiske prioriteter**

Den offentlige sektors økonomi er stram, og det kan være en bremse for et innovativt samarbejde med private virksomheder om nye løsninger inden for sundhed, velfærd og bæredygtighed.

- **Konkurrence fra andre lande**

Traditionelle lavtlønslande, ikke mindst Kina og Indien, udvider deres styrkepositioner fra mere traditionel produktion til forskning og udvikling af nye teknologier. Det presser de danske virksomheder og vidensmiljøer.

- **Kapitalmangel**

Udvikling af nye teknologier og koncepter kan tage lang tid og kræver tålmodig og risikovillig kapital. Adgangen til kapital er tørret ud under finanskrisen, og det kan skabe et hul i udviklingen af nye produkter og virksomheder inden for

velfærds- og sundhedsteknologi. For små og mellemstore virksomheder kan det tilsvarende være svært at afsætte ressourcer til at deltage i længerevarende innovationssamarbejder.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN

Hovedstadsregionen skal fortsat være den førende vækstregion i Nordeuropa inden for velfærdsteknologi og -service. I 2007 var der knap 10.000 ansatte og en eksport på 8 mia. kr. i hovedstadsregionens virksomheder inden for velfærds- og sundhedsteknologi. Målet er, at:

- **Beskæftigelse og eksport skal være vokset med hhv. 9 pct. og 17 pct. i 2013 i forhold til 2007.**

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HJORTIDIGE OG KOMMENDE INITIATIVER

Området rummer nye vækstmuligheder for virksomheder og gevinster for offentlige institutioner, hvis der etableres et tættere samarbejde mellem offentlige institutioner og private leverandører om at udvikle nye produkter og løsninger.

Vækstforum vil derfor understøtte beskæftigelses- og eksportmålet ved at følge tre hovedspor: Offentlig-privat samarbejde om avanceret sygehusbyggeri; og offentlig-privat samarbejde med fokus på sundhedssektoren og offentlig-privat samarbejde om kommunale velfærdsopgaver.

Nationalt er der over de sidste år sat en række store satsninger i søen på området, f.eks. statslige initiativer som ABT Fonden (Anvendt Borgernær Teknologi), Fornyelsesfonden for velfærdsløsninger og grøn omstilling, og Innovative Partnerskaber om Samfundsløsninger (under Rådet for Teknologi og Innovation, RTI). Der er således gode muligheder for at styrke samarbejdet regionalt og nationalt om sund vækst. Der er også særlige perspektiver i et øget nordisk samarbejde på området eksempelvis i Det

nordiske samarbejdsprogram for Innovation og Erhvervs politik. Regionens hospitaler og kommuner samarbejder med erhvervslivet om udvikling af nye unikke teknologier og koncepter inden for f.eks. telemedicin, hjemmebehandling og velfærdsteknologi. Regionens hospitaler, kommuner, universiteter og erhvervsliv arbejder i initiativet LEV VEL med at udvikle innovative samfundsløsninger inden for patientrettede medicinske, teknologiske og organisatoriske løsninger. Vækstforum Hovedstaden medfinansierer endvidere tre centre, der arbejder systematisk med sundheds- og velfærdsinnovation: Center for SundhedsInnovation (CSI), Medico Innovation Center og Innovationscenter Copenhagen. Centrene arbejder med at udvikle nye produkter, it-løsninger, services og organisations- og bygningsformer i et tæt parløb med hospitaler, kommuner, erhvervsliv, brancheorganisationer og universiteter.

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre ryggraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Fremtidens bæredygtige og innovative supersygehuse
- Offentlig-privat samarbejde om nye, innovative løsninger på kommunernes velfærds-opgaver

3.2 En attraktiv metropol med gode forbindelser

Globaliseringen øger den internationale konkurrence mellem metropolregioner. Virksomheder kan flytte deres aktiviteter rundt i verden efter behov, mennesker kan studere og arbejde, der hvor de kan maksimere deres egne muligheder, og varer og services krydser i stigende omfang grænser.

Skal hovedstadsregionen stå godt i konkurrencen, må den være nemt tilgængelig. Det vil sige, at der skal være gode transportforbindelser (eksempelvis veje, broer, havne og fly- og togforbindelser). Men hovedstadsregionen skal også være attraktiv: Der skal være en grund til, at mennesker og virksomheder ønsker at blive her eller tage hertil.

Attraktivitet handler også om at øge regionens volumen på en række områder. Øresundsbroen skaber nye forretnings- og kommunikationsmuligheder og positionerer hele Øresundsregionen som et regionalt og attraktivt knudepunkt i Østersøområdet – med kritisk masse inden for forskning, uddannelse, erhverv og arbejdsmarked. En fast forbindelse over Femern Bælt rummer muligheder for at binde hovedstadsregionen sammen med Skåne, Sjælland og Nordtyskland, forudsat at der etableres en effektiv transportkorridor i hovedstadsregionen, der kan afvikle den øgede transport på bane og vej på en miljømæssigt bæredygtig måde. Det skaber grundlaget for en sammenhængende og internationalt attraktiv metropolregion, hvor også stærke bånd mellem de danske landsdele om forskning, uddannelse, erhverv og arbejdsmarked er en vigtig brik. Endelig er det også vigtigt at videreudvikle en god og effektiv infrastruktur på både bane og vej internt i regionen, som sikrer, at f.eks. pendlere enkelt og hurtigt kan komme rundt i hele hovedstadsregionen.

UDFORDRINGER

Talent

Når mennesker i stigende grad navigerer i et globalt uddannelses- og jobmarked, må regionen være i stand til både at

fastholde en hjemlig talentmasse og til at tiltrække dygtige medarbejdere og studerende fra udlandet.

Hovedstadsregionen skal øge sin tiltrækningskraft over for udenlandske vidensarbejdere. Tiltrækningskraften kan handle om mange ting. Men blandt forudsætningerne er, at regionen kan tilbyde en høj livskvalitet, og at det er nemt for udlændinge at slå sig ned i regionen og få et godt liv her. For at holde på internationale medarbejdere er det vigtigt at understøtte relevante tilbud og adgang til lokale netværk til de medfølgende ægtefæller og børn. Det gælder også internationale skolepladser og attraktive forsker- og studenterboliger.

Hovedstadsregionen skal samtidig udnytte, at København er internationalt kendt for sin høje livskvalitet, miljøbevidsthed, nærhed til naturområder og kvalitet inden for f.eks. mad og mode.

Turisme

En parallel indsats - med udgangspunkt i regionens positive særkender - skal ske på turismeområdet. Hovedstadsregionen har haft pæne vækstrater inden for krydstogt- og kongresturisme. Men den generelle udvikling i den internationale turisme står imidlertid ikke mål med udviklingen i Europas øvrige storbyer, hvor den internationale turisme som helhed er vokset med 6 pct. Ved ikke at holde trit med den udvikling går hovedstadsregionen glip af 1,2 mia. kr. årligt.

Tilgængelighed og sammenhængskraft

Tilgængeligheden spiller naturligvis en stor rolle for, om mennesker og virksomheder placerer sig i hovedstadsregionen. Gode trafikforbindelser er afgørende for turisten, for virksomheden og for den udenlandske medarbejder i København, der gerne vil besøge sit hjemland med korte mellemrum.

Som metropolregion i udkanten af det europæiske kontinent, er det ekstra vigtigt, at der er gode trafikforbindelser til og fra regionen.

Københavns Lufthavn har afgørende betydning for hovedstadsregionens position som europæisk knudepunkt og for tiltræk-

ning af virksomheder og turister. F.eks. er krydstogtturismen afhængig af den lette flyadgang til og fra Skandinavien. Lufthavnens position som internationalt knudepunkt er kommet under pres i de senere år. Den taber interkontinentale flyruter og holder kun en stagnerende andel af et ellers voksende marked for lavprisle fly. Samlet set er der sket et fald fra en 10. til en 15. plads på den europæiske rangliste.

Københavns Havn (Copenhagen-Malmö Port, CMP) spiller en central rolle som krydstogthavn med 300 krydstogtskibe og en halv million turister årligt. Havnen er endvidere kåret som Europas bedste havn i 2010. CMP er den centrale havneoperatør i Øresundsregionen og står for store dele af regionens vareforsyning. Havnen har samtidig stor betydning for hovedstadsregionens maritime klynge.

Trængslen på vejene er regionens store trafikale udfordring. I 2015 forventes trængslen årligt at koste samfundet 11,5 mia. kr. Den største vækst i trafikken har været på tværs i regionen, som samtidig har den laveste dækning med kollektive trafiktilbud. En effektiv trafikinfrastruktur er nødvendig for et konkurrencedygtigt erhvervsliv og et fleksibelt arbejdsmarked. Men øget trafik betyder også klimabelastning med et større CO₂-udslip, og et parallelt fokus på bæredygtig trafik er vigtig.

Ringforbindelserne har stor betydning i hovedstadsregionen for at få mere trafik ledt uden om København og de tæt bebyggede områder. Her vil en letbane langs Ring 3 binde Stor-København sammen på tværs og samtidig sikre en ny, klimavenlig byudvikling og transportform i kommunerne langs Ring 3. Ligeledes har udbygning af vejnettet i de mest belastede fagre (forbindelserne mellem København og de større byer ude i regionen) stor betydning, f.eks. udbygningen af Frederikssund-motorvejen og en ny, fast forbindelse over Roskilde Fjord.

Tilsvarende skal Øresundsbroen og Femern Bælt-forbindelsen sikre, at forbindelserne mellem Skandinavien og Nordtyskland går igennem regionen og ikke udenom. Men det er en forudsætning, at regionen kobles på det europæiske højhastighedsnet for tog, hvis potentialet for alvor skal udnyttes. Samtidig er der

særlige udfordringer ved Femern Bælt-forbindelsen. Den skaber nye muligheder, men den forventede øgede trafik – især godstrafik – vil også sætte infrastrukturen internt og på tværs af Øresundsregionen under pres og på sigt udfordre kapaciteten på Øresundsbroen. Der vil derfor være behov for ny kapacitet i transportinfrastrukturen. En fast forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg og en vej- og baneløsning i en Ring 5 i transportkorridoren rundt om København vil aflaste det eksisterende trafiksystem. Den vil lede mere trafik uden om København og de tæt bebyggede områder. Aflastningen giver en større kapacitet på Øresundsbroen, sikrer en bedre tilgængelighed til lufthavnen, og åbner op for, at en øget banekapacitet på tværs af kernen i Øresundsregionen kan bidrage til en øget integration.

Styrkede internationale netværk

Både virksomheder, universiteter og øvrige uddannelsesinstitutioner i hovedstadsregionen har allerede i dag mange internationale kontakter og samarbejder om eksport, forskning og udvikling, tiltrækning af arbejdskraft, studerende og forskere. Tal fra OECD viser dog, at udvekslingen af arbejdskraft, forskere og studerende er forholdsvis begrænset efter international målestok. Samtidig har de små og mellemstore virksomheder kun få, internationale kontakter og samarbejder. Hovedstadsregionen er i en international sammenhæng et lille område med et begrænset marked. Derfor er det afgørende at styrke adgangen til globale netværk, samarbejder og markeder.

Flere udenlandske virksomheder og investeringer til hovedstadsregionen

Når udenlandske virksomheder placerer sig i regionen eller opkøber danske virksomheder, er de med deres investeringer med til at skabe arbejdspladser. De er også med til at hæve produktivitetsniveauet, fordi de ofte er mere produktive end de eksisterende virksomheder. Samtidig er der positive spill over-effekter i form af tilførsel af ny viden, innovation og konkurrence til "lokale" virksomheder.

I 2007 beskæftigede udenlandsk ejede virksomheder 19 pct. af de beskæftigede i den private sektor, men bidrog med hele

24 pct. af den samlede danske omsætning og 27 pct. af eksporten. Udenlandske investeringer har således stor betydning for dansk erhvervsliv. Derfor er det vigtigt, at hovedstadsregionen er attraktiv for udenlandske virksomheder.

Et yderligere bidrag til at sikre en attraktiv region for udenlandske virksomheder er at udvikle og revitalisere de eksisterende erhvervsområder, og udnytte en realisering af letbanen i Ring 3 og de nye sygehusbyggerier til at skabe nye, attraktive erhvervsområder.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN

Tilgængelighed

Den direkte tilgængelighed til hovedstadsregionen via flyruter skal være forbedret i 2013. Målet er, at:

- Regionen opnår en stigning i den direkte tilgængelighed beregnet ud fra rejsetid og frekvens for samtlige ruter på 13 pct. i 2013 i forhold til 2008, så regionen genvinder sin høje tilgængelighed og klart distancerer andre nordiske lufthavne.

Hovedstadsregionen har gradvist tabt tilgængelighed siden 2000, og i 2008 var tilgængeligheden faldet med 12 pct., men regionen har dog den højeste direkte tilgængelighed i Norden.

Turisme

Hovedstadsregionen skal have en positiv, høj vækst i de udenlandske overnatninger i erhvervs- og ferieturismen i 2013. Siden 2000 har hovedstadsregionen haft en vækst på 13 pct. i udenlandske overnatninger, hvilket er en svagere vækst end i de bedste nordeuropæiske regioner. F.eks. har Stockholm haft en vækst i udenlandske overnatninger på 41 pct. Målet er, at:

- Den årlige vækst i udenlandske overnatninger i regionen i 2013 skal være på mindst 4 pct. og dermed på forventet niveau med de bedste regioner i Nordeuropa (bortset fra Berlin).

Internationale investeringer

Hovedstadsregionen skal være den vigtigste region for udenlandske virksomheder blandt de nordiske metropolregioner i 2013. I 2008 havde hovedstadsregionen 3.701 udenlandske arbejdssteder, mens der var dobbelt så mange i Stockholm. Samme år var der 123.608 ansatte i hovedstadsregionens udenlandske arbejdssteder svarende til to tredjedele af beskæftigelsen i de udenlandske virksomheder i Stockholm. Vækstraten fra 2004-2008 var på niveau med Stockholms, men krisen har ramt hovedstadsregionen hårdere. Målene er, at:

- Den årlige vækst i antal udenlandske virksomheder i regionen er på 5,3 pct. i 2013 og dermed på forventet niveau med Stockholm, og at
- Den årlige vækst i antal ansatte i udenlandsk ejede virksomheder er på 2,9 pct. i 2013.

Internationalt samarbejde om innovation

Virksomhedernes internationale samarbejde om innovation skal øges frem mod 2013. Målet er, at:

- Andelen af innovative virksomheder i regionen, der samarbejder med partnere i udlandet, skal øges til 27 pct. i 2013 (mod 22 pct. i 2008), og dermed være på forventet niveau med de bedste regioner i Nordeuropa.

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HJORTIDIGE OG KOMMENDE INITIATIVER

Vækstforum vil understøtte de opsatte mål ved at følge fire hovedspor: Partnerskabet om ruteudvikling Copenhagen Connected; resultatkontrakterne med Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity; samarbejdet med Økonomi- og Erhvervsministeriet og Region Sjælland om en langsigtet Femern Bælt-strategi; og endelig via meget konkrete aktiviteter/initiativer for at tiltrække udenlandske medarbejdere, investeringer, besøgsdelegationer og turister.

Ruteudviklingsprojektet Copenhagen Connected bidrager til at sikre erhvervslivet i Øresundsregionen og i Danmark dog interna-

Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity

De regionale nøgleorganisationer Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity er tæt koblet til Vækstforums erhvervsstrategi og fungerer som leadpartnere på flere af strategiens nøgleinitiativer.

Wonderful Copenhagen tiltrækker events og turister og markedsfører regionen. Wonderful Copenhagen's strategi 2010-2013, Global Local Copenhagen, skal styrke og udvikle København som international storbydestination. Strategien har fem strategiske indsatsområder: 1. Flere begivenheder, 2. Bedre international tilgængelighed, 3. Flere krydstogter, 4. Øget forbrug blandt turisterne og 5. Effektiv branding af hovedstadsregionens nye brand cOPENhagen.

Copenhagen Capacity tiltrækker udenlandske virksomheder og investeringer til hovedstadsregionen. Verdensbanken kårede i 2009 Copenhagen Capacity som verdens bedste, regionale investeringsfremmeorganisation. Copenhagen Capacity's kommende strategi for perioden 2011-2013 har 5 strategiske indsatsområder: 1. Flere klyngeinitiativer som løftestang for investeringsfremme, 2. Effektive kanaler og differentieret service, 3. Styrket regionalt samarbejde, 4. Styrkede kompetencer og 5. Stærke rammevilkår for investeringsfremme.

tional tilgængelighed og fremmer tiltrækning af udenlandske investeringer, talentfuld arbejdskraft og turisme. Projektet arbejder på at fastholde eksisterende flyruter til og fra København og med at etablere nye, fortrinsvis interkontinentale, ruter til vækstmarkeder.

Gennem aktiv brug af hovedstadsregionens nye brand cOPENhagen sikrer offentlige og private aktører, at hovedstadsregionens brand står stærkt i verden. Afholdelse af internationale kongresser, udstillinger og konferencer for fagfolk inden for det grønne område er ligeledes en vigtig brik i regionens grønne profil ude i verden. De er også en mulighed for at skabe og vedligeholde faglige og handelsrelaterede netværk og for at promovere regionens virksomheder. Kræfterne om at tiltrække grønne events er samlet i et partnerskab bestående af Klimakonsortiet, Wonderful Copenhagen, Copenhagen Cleantech Cluster, Visit Denmark, Københavns Kommune og Region Hovedstaden.

Vækstforum Hovedstaden vil styrke udviklingen af hovedstadsregionen som international vækstmetropol gennem en række nye tiltag. De mange muligheder, der udspringer af de massive investeringer i infrastruktur og nye banebrydende forskningsanlæg i Øresund og Nordtyskland, kræver en særlig satsning. Derfor vil regeringen i samarbejde med Vækstforum Hovedstaden og Vækstforum Sjælland udarbejde en vækststrategi for Femern Bælt. Tilsvarende vil de nye resultatkontrakter med Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity for perioden 2011-2013 yderligere målrette organisationernes indsats i forhold til erhvervsstrategiens særlige prioriteringer.

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre ryggraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Copenhagen Talent Bridge
- Samarbejde om mere aktiv lokal investeringsfremme
- Regional Destinationsudvikling
 - Kongernes Nordsjælland
- Besøgsservice for udenlandske delegationer

3.3 Innovation og forskning – vidensregionens base

Innovation og forskning på højt, internationalt niveau er en forudsætning for virksomhedernes evne til at klare sig i en global vidensøkonomi. Attraktive forskningsmiljøer, ny viden og nye teknologier udgør et godt grundlag for at skabe flere vækstiværksættere og stærke, højt specialiserede små såvel som store virksomheder i erhvervs-klyngerne. Forskning og udvikling i verdensklasse er dog ikke i sig selv nok til at skabe konkurrencedygtige vækstvirksomheder og en succesfuld metropolregion. Vidensspredning og innovation er afgørende, hvis forskningsresultater og viden skal omsættes til salgbare produkter og til nye metoder og processer i virksomhederne. Ifølge OECD fordobler vidensspredning og innovation effekten af virksomhedernes investeringer i forskning og udvikling. Danske undersøgelser bekræfter også, at værditilvæksten pr. ansat er 20-40 pct. højere i FoU-aktive, danske virksomheder end i andre virksomheder.

Hovedstadsregionen har et solidt forskningsfundament at bygge på. Der investeres mange midler i forskning og udvikling – både i offentlige og private virksomheder. Mere end 70 pct. af danske forsknings- og udviklingsmidler bruges i hovedstadsregionen. Og mange af Danmarks mest forskningstunge virksomheder ligger i hovedstadsregionen. Regionens universiteter ligger godt placeret på de internationale ranglister, hospitalerne i regionen udfører klinisk forskning på højt, internationalt niveau, og regionen er centrum for mange internationalt stærke forskningscentre og -miljøer med deltagelse af både erhvervsliv, universiteter og offentlige myndigheder.

UDFORDRINGER

45 pct. af virksomhederne i hovedstadsregionen er innovative, hvilket er væsentligt over det europæiske gennemsnit, men i en international målestok er innovationsniveauet ifølge OECD gennemsnitligt.

I den kraftige konkurrence mellem metropolregioner, som også findes inden for innovation og forskning, er hovedstadsregionen presset af flere udfordringer. Hovedstadsregionen får kun middelkarakter i forhold til forskellige innovationsindikatorer. Det gælder eksempelvis udgifter til forskning, udvikling og innovation, patenter pr. indbygger og andel af højtuddannede og ph.d.'ere, der arbejder i hightech eller mediumtech virksomheder. Samtidig sker der ingen forbedringer i innovationsniveauet, selv om nye tal fra Forsknings- og Innovationsstyrelsen tyder på, at virksomhedernes investeringer i innovation er på vej op, og at innovation bruges som strategisk virkemiddel for at overkomme krisen.

Behov for flere højtuddannede i virksomhederne

Det er et problem, at en betydelig andel af virksomhederne, især små og mellemstore virksomheder, der udgør en vigtig kilde til vækst, ikke anvender innovation og forskning til at øge produktivitet og konkurrenceevne. Der er behov for, at virksomhederne ansætter flere højtuddannede og ph.d.'ere for at få sat skub i forskning og innovation. I hovedstadsregionen er andelen af videregående uddannede i arbejdsstyrken 43 procent, mens den i de førende regioner er tæt på 50 procent. I hovedstadsregionen er andelen af beskæftigede med en ph.d.-grad 0,8 procent. Det er kun halvt så stor en andel som i eksempelvis Stockholm og Helsinki.

Ved sammenligning med udenlandske regioner kan man samtidig se et potentiale, når det handler om større vidensdeling mellem universiteter og erhvervsliv. Det gælder især for små og mellemstore virksomheder. De store virksomheder har ofte gode kontakter i forskningsmiljøerne og ved, hvor de skal henvende sig.

Fra forskning til produkt

Regionen har store uddannelsesinstitutioner og bruger mange midler på forskning. Men der er et forbedringspotentiale, når det handler om at omsætte forskningsresultater til kommercielle produkter og services. Det er vigtigt, at regionen udnytter mulighederne for kommercialisering af de forskningsresultater, der opnås på universiteter og hospitaler. Det gælder blandt andet på biosundhedsområdet, hvor regionen har en udfordring i for-

hold til at bevare sin erhvervsmæssige styrkeposition. Ligeledes er der i dag et væsentligt pres på den kliniske forskning og innovation i sundhedssektoren. Tiden til forskning er knap på grund af travlhed i klinikken og kravet om øget produktivitet i behandlingssystemet. Samtidig viser analyser, at udviklingen i de offentlige midler fra bl.a. de statslige forskningsråd til klinisk forskning ikke følger trop med den udvikling, som man bl.a. ser i andre europæiske lande.

Klinisk forskning i hård konkurrence

Den kliniske forskning i Danmark har traditionelt stået stærkt, og gør det stadig i dag. Men den er samtidig udsat for hård konkurrence fra lande som Indien, Kina, Rusland og Brasilien. Derfor er antallet af igangværende, kliniske forsøg faldende. Den seneste opgørelse fra Lægemedelindustriforeningen (LIF) og Dansk Biotech fra 2009 viser, at antallet af kliniske forsøg og de eksterne udgifter til klinisk forskning i Danmark er faldet.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN

Patentering

Kommerialiseringen af forskningen gennem patentering skal forstærkes for at understøtte innovationen. Hovedstadsregionen havde ca. 550 årlige EPO-patentansøgninger i 2006 og et forventet antal på 651 i 2009. Regionens vækst er på 3 pct. mod en vækst på henholdsvis 15 og 20 pct. i eksempelvis Hamburg og Berlin. Målet er, at:

- Det årlige antal patentansøgninger fra regionen øges med 20 pct. i 2013 i forhold til 2009, så regionen løfter sig op til at opnå samme udvikling i patentaktivitet som de bedste regioner i Nordeuropa.

Innovative virksomheder

Flere virksomheder i hovedstadsregionen skal være innovative i 2013. Målet er, at:

- Andelen af innovative virksomheder i regionen er over 50 pct. i 2013 (mod 45 pct. i 2008), og dermed henter ind på de bedste regioner i Nordeuropa.

Universitets- og forskningsinstitutioner som innovationspartnere

Uddannelses- og forskningsinstitutioner skal være en vigtigere samarbejdspartner i forbindelse med innovation i private virksomheder. Målet er, at:

- Andelen af innovative virksomheder, der samarbejder med uddannelses- og forskningsinstitutioner om innovation, nærmer sig 20 pct. i 2013 (mod 14 pct. i 2008) og dermed matcher niveauet i de bedste regioner.

Højtuddannede i den private sektor

Flere højtuddannede skal beskæftiges i den private sektor i 2013. Målet er, at:

- Andelen af beskæftigede med mindst en mellemlang videregående uddannelse i private virksomheder udgør 26 pct. i 2013 (mod 23,4 pct. i 2009).

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HİDTİDİGE OG KOMMENDE İNİTİATİVER

Vækstforum Hovedstaden vil bidrage til at målene nås ved at understøtte stærke, teknologiske udviklingsmiljøer og -faciliteter, som involverer offentlige forskningsinstitutioner og virksomheder, og som kan øge kommerialisering og innovation. Det kan f.eks. være inden for lægemiddeludvikling, intelligente teknologier, energi- og miljøteknologi og andre bæredygtige teknologier. Tiltag skal koordineres i forhold til statslige initiativer.

Rådet for Teknologi og Innovation udstikker i handlingsplanen "Innovations Danmark 2010-2013" rammerne for den statslige, virksomhedsrettede innovationspolitik de kommende år. Udover de statslige initiativer på området arbejder en række parter med at forbedre rammer og performance for innovation, eksempelvis GTS-institutter, Væksthus Hovedstadsregionen, forskerparkerne og universiteterne samt professionshøjskoler og erhvervsakademier, der er særligt velegnede som brobyggere til små og mellemstore virksomheder. Vækstforum vil styrke det strategiske

ESS European Spallation Source i Lund/København

Forskningsanlægget ESS bliver verdens stærkeste neutronkilde. Anlægget giver helt nye muligheder for at forske i stoffer og overflader (f.eks. membraner, magnetiske materialer og superledere), og for at udvikle ny teknologi til f.eks. lagring af brintenergi. Det forventes, at 500 permanente forskere og 4.000 - 5.000 gæsteforskere årligt vil blive tilknyttet anlægget. Anlægget får stor betydning for erhvervs-, forsknings- og uddannelsesmiljøerne i hele Øresundsregionen og vil virke som en dynamo for internationalisering og integration af forsknings- og innovationsmiljøerne i Øresundsregionen. ESS forventes delvist operationelt fra 2017.

Forberedelsen af forskningsanlægget er en fælles opgave for stat, regioner, kommuner, universiteter og erhvervsorganisationer. ESS vil have væsentlige synergimuligheder til sundhedsforskning og partikelterapi (kræftbehandling) i forbindelse med Region Hovedstadens ansøgning om et stort partikeltherapianlæg ved Rigshospitalet. Stærke erhvervsklynger i regionen vil med ESS få bedre muligheder for at sikre en forsknings- og teknologibaseret, konkurrencestærk udvikling. Eksempler er medicinalindustriens anvendelse af enzymer og proteiner og udvikling af medicin med færre bivirkninger, energi- og miljøsektorens udvikling af f.eks. brændselsceller, og inden for ingeniørfag i f.eks. test af konstruktioner og materialer.

samarbejde med Rådet for Teknologi og Innovation (RTI) om forsknings- og innovationsprogrammer/netværk for at øge den kritiske masse i den samlede innovationsindsats i hovedstadsregionen.

På forskningsområdet deltager Region Hovedstadens hospitaler, KU og DTU i store, tværgående, internationale forskningsprojekter. Samtidig har parterne indledt et strategisk samarbejde om en række initiativer, der sigter mod at styrke forskning og innovation og dermed hovedstadsregionens position som international forskningsmetropol. Eksempelvis er der etableret et fælles EU-kontor, CreoDK, som skal varetage de tre parter interesser og arbejde for at sikre, at hovedstadsregionens forskningsstyrker sættes på dagsordenen i EU's forskningsprogrammer. Initiativet "Global excellence - i sundhed" har til formål at fremme og markedsføre stærke, faglige miljøer på internationalt niveau inden for sundhedsområdet på universiteter og hospitaler i regionen. Endvidere samarbejder regionens universiteter, forskerparker og Region Hovedstaden om at styrke teknologioverførsel og kommercialisering af offentlig forskning. Eksempelvis er der etableret et fælles inkubator-miljø, hvor idéer modnes og forretningsudvikles.

Der arbejdes på at gøre det lettere for forskerne at skabe gode samarbejder med industrien om gennemførelse af kliniske forsøg. Region Hovedstaden etablerer eksempelvis en ny funktion, der skal lette selve processen omkring gennemførelse af både forsker- og virksomhedsinitierede, kliniske forsøg, herunder patientrekruttering.

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre ryggraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Centrum for avanceret lægemiddeludvikling ved åben innovation af patientspecifik terapi
- Intelligente teknologier løser samfundsudfordringer
- Understøtte Green Labs DK
 - udvikling og demonstration af ny energiteknologi
- Klimasmarte løsninger, grøn vækst og energiforbedringer
- Design som vækstdriver

3.4 Talent og kompetencer i verdensklasse

Regionens udvikling og vækst er afhængig af en kompetent og veluddannet arbejdsstyrke, unikke talenter og en fuld beskæftigelse. Uddannelse og udvikling af arbejdsstyrkens kompetencer har derfor høj prioritet, og det er afgørende, at flere uddanner sig mere og bedre, hvis regionen skal kunne konkurrere internationalt på kompetencer.

Kompetent og innovativ arbejdsstyrke

Intensiveret fokus på innovation, entrepreneurship og videreudvikling af en international tilgang i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet er vigtige ingredienser i et innovativt samfund. Der er derfor behov for en regional arbejdsstyrke, som er uddannet og løbende opkvalificeres gennem hele arbejdslivet. Den regionale udvikling i vækst og produktivitet er afhængig af, at alle uddannelsesniveauer fungerer i verdensklasse og udvikler de rette kompetencer hos medarbejderne. Kulturen og de særlige prioriteter i det danske uddannelsessystem og på det danske arbejdsmarked fremmer flade hierarkier. Ledelsen tør overdrage beslutningskompetence til kompetente og ansvarlige medarbejdere, som samarbejder med danske og udenlandske partnere om f.eks. at finde nye, kundespecifikke anvendelser af eksisterende teknologi. En god del af forklaringen på dansk førerskab på medarbejder- og brugerdriven innovation ligger i, at gode ideer fra alle grupper af medarbejdere udnyttes fuldt ud.

Unikke talenter

Regionen skal også være i stand til at præstere kompetencer på absolut, internationalt topniveau på en række områder, både i de stærke erhvervsklynger og i de vækstorienterede små- og mellemstore virksomheder. Nøglemedarbejdere med f.eks. stærkt specialiserede forskningskompetencer – dvs. med unikt talent – er ofte kernen i stærke internationale positioner. Medarbejdere af den kaliber udklækkes i regionens eget uddannelses- og forskningssystem, og derfor er der regionalt behov for fokus på talentudvikling både i bunden og toppen af uddannelsessystemet. Men det regionale behov for talent må også suppleres, inspireres og udvikles ved at tiltrække talent fra na-

boregionerne – Sjælland og over Øresund - samt fra andre dele af verden til virksomheder, uddannelser og forskningsmiljøer.

Fuld beskæftigelse

Den regionale vækst er afhængig af, at alle medarbejdere er til rådighed for arbejdsmarkedet og har de nødvendige kompetencer. Livslang læring og fortløbende opkvalificering i efter- og videreuddannelsessystemet rettet mod erhvervslivets behov er derfor afgørende. Fuld beskæftigelse er vigtig for at nå et højt velstandsniveau pr. indbygger. Finanskrisen har sat en tyk streg under tendensen til, at ufaglærte job forsvinder ud af regionen, og det kræver en særlig indsats for at opkvalificere og bringe den del af arbejdsstyrken i nye job. Kvalifikationer og kompetenceudvikling inden for innovation kan styrke de ufaglærtes kompetencer og jobmuligheder og åbne muligheder for, at produktionsvirksomheder kan se konkurrencefordele ved at bevare arbejdspladserne i regionen.

Regionens muligheder for udvikling skal også ses i lyset af Øresundsregionen. Den skaber et større arbejdsmarked og f.eks. bedre muligheder for specialiserede talenter. Samtidig kan samarbejde og fleksibilitet over Sundet være en vigtig faktor i forhold til at udvikle såvel arbejdsstyrken som uddannelsessystemet.

UDFORDRINGER

I lyset af den internationale konkurrence har hovedstadsregionen en overordnet udfordring, der handler om at løfte uddannelsesniveaet. Udfordringen gør sig gældende fra ungdomsuddannelsesniveau til ph.d.-niveau.

Ungdomsuddannelser

Næsten alle unge i regionen begynder på en ungdomsuddannelse, men kun ca. 80 pct. af en årgang gennemfører. Det er en udfordring regionalt at reducere frafaldet på især erhvervsuddannelserne og sikre praktikpladser til de unge. OECD peger på, at regionen har særlige vanskeligheder med at fastholde indvandrere i uddannelsessystemet og gøre brug af deres kompetencer på arbejdsmarkedet.

Videregående uddannelser og ph.d.

Alt for få unge gennemfører en videregående uddannelse. Det generelle uddannelsesniveau i arbejdsstyrken ligger mærkbart under de europæiske top 5-metropoler (43 pct. har en videregående uddannelse mod 50 pct. i top 5). Danske studerende begynder deres studier i en høj alder og er lang tid om at fuldføre. Det resulterer i færre år på arbejdsmarkedet som vidensmedarbejdere.

Hovedstadsregionen har desuden et efterslæb i forhold til internationale metropolregioner, når det gælder forskere. Det er et problem, hvis regionen skal leve af vidensintensive erhverv. Regioner uddanner færre forskere (ph.d.) end visse andre regioner, f.eks. Stockholm. Det betyder, at færre personer er beskæftiget med at frembringe ny viden. Andelen af ansatte medarbejdere med en ph.d.-grad er noget lavere end i Stockholm og Helsinki.

Talent og nye kompetencer

Talentudvikling er en væsentlig faktor for erhvervslivet, og den regionale uddannelsesverden skal rustes til at give plads og mulighed for udvikling af talent i såvel ungdomsuddannelser som videregående uddannelser. Samtidig skal der også være fokus på innovation og iværksætteri, hvor regionen internationalt sakker bagud. OECD peger på, at regionen ikke kan konkurrere på innovationsevne og nye vækstvirksomheder. Generelt er det væsentligt, at uddannelser udruster de unge med de kompetencer, som arbejdsmarkedet efterspørger. Det kan f.eks. være flere medarbejdere med naturvidenskabelige kompetencer eller særlige design-kompetencer.

Ufaglærte

Der er i dag en række ufaglærte job, der som følge af globaliseringen vil forsvinde til udlandet. Det vil medvirke til et stort overskud af ufaglært arbejdskraft. Prognoserne forudsiger, at der på 10 års sigt er risiko for op mod 27.500 ledige ufaglærte på hele Sjælland. Til gengæld forudses det, at der vil komme til at mangle 25.000 faglærte i 2020. Det er derfor en stor udfordring at sikre den nødvendige opkvalificering og forebygge langtidsledighed.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN**Ungdomsuddannelser**

Flere unge i hovedstadsregionen skal gennemføre en ungdomsuddannelse. I 2009 gennemførte godt 84 pct. af de 25-34-årige en ungdomsuddannelse i Region Hovedstaden. I overensstemmelse med det nationale mål er målet, at:

- 95 pct. af en ungdomsårgang i regionen fuldfører en ungdomsuddannelse i 2015. Det betyder, at anslået 90,3 pct. af en årgang i 2013 skal have gennemført en ungdomsuddannelse.

Ufaglærte

Flere ufaglærte over 25 år skal opnå at gennemføre en erhvervsuddannelse og blive faglærte. I 2009 udgjorde andelen af ufaglærte 22,2 pct. af de beskæftigede og ledige mellem 25-64 år. Målet er, at:

- Andelen af ufaglærte 25-64-årige i regionen er mindsket til 20 pct. i 2013.

Videregående uddannelser

Flere i hovedstadsregionen skal tage en videregående uddannelse. I 2008 var andelen af 25-34 årige med en videregående uddannelse ca. 46 pct. i Region Hovedstaden. Målet er, at:

- 54,4 pct. af en årgang i 2013 har færdiggjort en videregående uddannelse, og 60 pct. har gennemført en videregående uddannelse i 2020.

Udenlandsk talent

Regionen skal i højere grad tiltrække udenlandsk talent til forskning og erhvervsliv. Målet er, at:

- Andelen af videregående uddannede med udenlandsk statsborgerskab skal udgøre 10,8 pct. af alle højtuddannede i 2013 (mod 9,4 pct. i 2010).

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HJORTIDIGE OG KOMMENDE INITIATIVER

Vækstforum vil bidrage til at nå målene i 2013 ved at have fokus på følgende tre temaer: Mindre frafald fra erhvervsrettede uddannelser, opkvalificering af ufaglærte og endelig fælles forløb for forskerstuderende og virksomheder.

Vækstforum har de seneste år sat en række initiativer og projekter i søen, som skal matche de mange udfordringer i regionen.

Vækstforum har sammen med de regionale erhvervsskoler taget initiativ til projekter, der kan bidrage til, at flere unge gennemfører en faglært uddannelse. F.eks. i projektet "Relationer der forpligter", hvor mentorordninger til unge med svage forudsætninger udvikles og professionaliseres. Der er også taget initiativ til at imødekomme geografiske skævheder i regionen. Således er der i Nordsjælland etableret et regionalt samarbejde omkring at udvide udbuddet af erhvervsuddannelser og sikre praktikplads til de unge i projektet "Udvikling med udsigt".

Vækstforum Hovedstaden har desuden de seneste år arbejdet for at få flere ph.d.'ere i regionen, f.eks. gennem samarbejdet med KU og DTU.

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre ryggraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Erhvervsrettede uddannelser: Eksperimentarium for undervisning og test af flexication-principper
- Bedre boglige forudsætninger
 - brobygning til ungdomsuddannelser
- Fra ufaglært til faglært på rekordtid
- Opkvalificering af ufaglærte ledige
- Flere højtuddannede i virksomhederne

Vækstforum nedsætter i 2011 en tænketank for uddannelse, som inden for rammerne af erhvervsudviklingsstrategien skal styrke indsatsen for uddannelse og kompetenceudvikling i Region Hovedstaden. Det skal være med til fremover at udvikle det regionale uddannelsessystem og sikre en kompetent arbejdsstyrke med nødvendige og tidssvarende kompetencer.

3.5 Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence

Erhvervsklynge-tilgangen har vist sig som en effektiv paraply for fokuserede initiativer inden for forskning, innovation, kompetenceudvikling, iværksættere og internationalisering – dvs. strategiens øvrige indsatsområder. Klyngeperspektivet sikrer en målrettet indsats rettet mod de særlige erhvervsvilkår, der er afgørende for virksomhederne i den afgrænsede del af erhvervslevet, som har vist sig særlig stærk i den internationale konkurrence.

Erhvervsklynger er dynamiske – opstår og forgår i takt med udviklingen i erhvervslevet. Beskrivelser af klynger kan afgrænses på forskellig vis og sammenlignes internationalt med vægt på forskellige parametre. Et studie fra 2010 sammenligner Europas 60 metropolregioner på 38 forskellige erhvervsklynger. En høj beskæftigelsespecialisering er en indikator på, at en klynge har særligt gunstige udviklingsbetingelser i regionen. Mest markant er hovedstadsregionens høje koncentration af job inden for biofarmacy, som er større her end i nogen anden europæisk metropol, jf tabel 1 (dog indgår Schweiz og UK, der er stærke inden for life science, ikke i undersøgelsen). Tilsvarende men ikke så udtalt er jobkoncentrationen også meget høj inden for medicinsk udstyr og IT. Transport og Logistik er den sidste af i alt fire klynger, hvor koncentrationen i hovedstadsregionen giver en placering i den europæiske top-10.

Fire erhvervsklynger er stærkt specialiserede i hovedstadsregionen i ft. andre europæiske metropolregioner, 2005.

TABEL 1

	Antal Beskæftigede	Specialiseringskvotient	Specialisering i ft. 60 metropoler i Europa
Biofarmacy	17.639	3,2	1
Medico udstyr	4.350	2,4	3
Informationsteknologi	39.396	2,1	4
Transport og Logistik	20.946	1,4	10

Kilde: FORA

Note: En specialiseringskvotient på 3,2 inden for biofarmacy angiver, at jobkoncentrationen i den klynge er 3,2 gange højere i hovedstadsregionen end i en gennemsnitlig, europæisk metropolregion.

Biotek-erhvervsklyngen i hovedstadsregionen

Biotekklyngen er en del af life science klyngen og udgør et af hovedstadsregionens vigtigste erhvervmæssige aktiver. Klyngen består i dag af lidt mere end 100 videnstunge lægemiddel-virksomheder og omfatter:

- Ca. 90 forskningsbaserede SMV'er, der arbejder med lægemiddeludvikling, diagnostik og vacciner, og som baserer sig på videnskabelige landvindinger inden for bl.a. molekylær biologi og genomik.
- Store farmaceutiske virksomheder som Novo Nordisk, Leo-Pharma og H. Lundbeck, der også beskæftiger sig med bioteknologisk forskning.
- Virksomheder inden for forskning, udvikling og produktion af industrielle bioteknologiske produkter, f.eks. enzymer, biokemikalier, bakteriekulturer og ingredienser til funktionelle fødevarer. Denne del af klyngen domineres i dag af tre store spillere – Danisco, Novozymes og Chr. Hansen.

Klyngens brændstof er den grundvidenskabelige og kliniske forskning på regionens universiteter og hospitaler. Forskningen på Københavns Universitet, Danmarks Tekniske Universitet og i regionens fem universitetshospitaler har dannet afsæt for mange af klyngens virksomheder - og for en lang række licensaftaler, kliniske afprøvninger og samarbejdsprojekter mellem forskningsinstitutionerne og virksomhederne i klyngen.

Sammen med Sydsverige udgør hovedstadsregionen en af verdens stærkeste life science-regioner. I alt 41.000 mennesker i Øresundsregionen beskæftiger sig i dag med udvikling og produktion af lægemidler og medicoprodukter.

UDFORDRINGER

Erhvervsklynger viser, at de har noget at byde på i forhold til konkurrenterne. De står over for både udfordringer og muligheder – først og fremmest som følge af den internationale konkurrence, som de mærker meget markant.

Fokus på få kernestyrker i international arbejdsdeling

Klyngerne er dybt afhængige af internationale relationer på en lang række forhold lige fra forskeres samarbejde med udenlandske miljøer, over udviklingsaktiviteter, finansiering, produktion, markedsføring, logistik etc. Jo bedre en erhvervsklynge formår at integrere sig og finde sine nichestyrker og koncentrere sin indsats om dem i den internationale arbejdsdeling, jo mere attraktiv som samarbejdspartner vil den være. Det er derfor afgørende, at hovedstadsregionen og dens erhvervsklynge er synlige i en global kontekst, tilgængelige og nemme at operere i (både i den praktiske hverdag og i forhold til regler). Både fagligt og socialt skal der være tiltrækkende og dynamiske omgivelser, som tilbyder sammenhængende løsninger for virksomheder, medarbejdere og forsknings- og udviklingsmiljøer i international klasse. Det er forudsætninger for at kunne tiltrække de dygtigste, udenlandske nøglemedarbejdere og virksomheder.

Kritisk masse sammen med naboregioner

Hovedstadsregionens erhvervsklynger er af beskeden størrelse. Det gælder også de miljøer, f.eks. forskning, kapital og uddannelse, der er centrale for klyngens virksomheder. De små miljøer er sårbare, fordi de kan være afhængige af enkeltpersoner – eller virksomheder, som kan forsvinde, og fordi tilstrækkelig dyb kompetence og fortløbende udvikling kræver miljøer af en vis størrelse. En integreret Øresundsregion – og med Femernforbindelsen i den vestlige Østersøregion – kan øge den kritiske masse af virksomheder, forskningsmiljøer, uddannelser og arbejdskraft rettet mod klyngernes behov.

Nye konkurrenter og aftagermarkeder langt fra Danmark

Regionens erhvervsklynger er blandt de ret få forsknings- og teknologibaserede brancher i landet. De mærker, at ikke mindst

BRIK-landene efterhånden opnår kompetencer til at konkurrere også inden for den type erhvervsaktivitet. Kina er f.eks. stærk på de grønne teknologier. BRIK-landene er samtidig også potentielle, nye aftagermarkeder af dansk teknologi. Konkurrentbilledet og aftagermarkedet ændrer sig således, og virksomhederne skal evne at tilpasse sig de nye vilkår sat på fjerne markeder.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN

Beskæftigelse i klyngeerhverv

Flere skal beskæftiges i klyngeerhverv med høj værdiskabelse. Måler er, at:

- [Beskæftigelsen i klyngeerhverv udgør 36 pct. i 2013 \(mod 31pct. i 2006\), så hovedstadsregionen kommer på niveau med de bedste i Nordeuropa.](#)

Højtuddannede i klyngeerhverv

Flere højtuddannede skal beskæftiges i klyngeerhverv. Målet er, at:

- [Andelen af højtuddannede i klyngeerhverv udgør 32 pct. i 2013, så hovedstadsregionen er på forventet niveau med de bedste.](#)

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HJORTIDIGE OG KOMMENDE INITIATIVER

Vækstforum vil understøtte de værdiskabende klynger i hovedstadsregionen. Det skal ske ved dels at forbedre rammebetingelser for allerede etablerede klynger, f.eks. inden for bioteknologi, dels at understøtte samarbejde og udvikle rammebetingelser for nye, lovende klynger, f.eks. inden for clean tech/grøn vækst. Initiativer i erhvervsklyngeskala er én af måderne, hvorpå Vækstforum Hovedstaden vil arbejde for markante initiativer med deltagelse af en bred kreds af aktører.

Vækstforum Hovedstadens erhvervsklyngeindsats kan rette sig mod de ovennævnte, etablerede erhvervsklynger men også mod andre. Vækstforum vil i sin prioritering vægte højt:

- at en klynge har vist sig stærk i international sammenhæng
- at værdiskabelsen i klyngen er høj
- at udsigterne til vækst og jobskabelse er gode.

Flere erhvervsklynger er ved at manifestere en solid, international position. Ikke mindst inden for clean-tech, hvor danske virksomheder er verdensmestre i eksport, og hvor halvdelen af virksomhederne ligger i hovedstadsregionen. Klyngetilgangen kan derfor styrke hovedstadsregionens internationale grønne profil og tiltrække opmærksomhed, når der skal udvikles og afprøves nye løsninger på de udfordringer, som følger af klimaforandringerne. Oplevelsesøkonomien er også ved at tegne konturer af en både international og lokal indtjeningsmulighed for hovedstadsregionens kreative virksomheder, turisme og innovationsmiljøer.

Vækstforum er opmærksom på klyngers potentialer for at afhjælpe strukturelle ledighedsproblemer på det regionale arbejdsmarked, herunder integration af nydanskere og langtidsledige i erhvervslivet. Eller en klynges dobbeltrolle dels som erhverv i sig selv, dels som en del af vigtige rammevilkår for det øvrige, regionale erhvervsliv. Det kan eksempelvis være de brancher, der er gode til at spotte nye forbrugertrends – f.eks. mode, gastronomi og events (såsom IOC-kongres og FN's Klimatopmøde i 2009). De har stor betydning, fordi de er afgørende for regionens kulturliv og brand.

Vækstforum støtter allerede en række erhvervsklynge-tiltag, som gennem eksempelvis etablering af testfaciliteter, uddannelses- og rådgivningsforløb, seminarer og netværksopbygning styrker rammerne for flere af hovedstadsregionens væsentligste erhvervsklynger. Copenhagen Cleantech Cluster, CFIR - Copenhagen Finance IT Region, CIBIT Accelerace og Medicon Valley Alliance er langsigtede satsninger, der på tværs af forretningsområder samler de vigtigste aktører i partnerskaber for at udviklings sikre klyngerne. Det er nødvendigt for succes i klyngerne, at de førende virksomheder, forskningsinstitutioner, myndigheder og erhvervsfremme-

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre rygraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Vækst i biotek-klyngen: Udmøntning af biotekstrategi
- Danmarks Maritime Klynge
- FOOD KIC i Østersøregionen
 - Viden og innovation i fødevarer og sundhed

aktører fra både regionalt og nationalt niveau samarbejder i de fælles bestræbelser for at sikre innovativ vækst og nye job.

3.6 Vækstiværksættere med en international tilgang

Iværksættere og deres etablering af nye virksomheder er en vigtig kilde til at skabe job, vækst og innovation i erhvervslivet. Nye virksomheder skaber omtrent en tredjedel af alle nye job, bidrager med knap 17 pct. af den årlige gennemsnitlige vækst i produktiviteten og introducerer oftere ny teknologi. Særligt vækstiværksættere er vigtige, fordi de skaber 10 gange flere job i virksomhedens første fem leveår end andre iværksættere og har højere produktivitet.

Iværksætterne skaber omkring 85.000 job om året. Dette svarer til, at knap en tredjedel af alle nye private job skabes i virksomheder, der er under to år gamle. De små og mellemstore virksomheder udgør en stor del af hovedstadsregionens vækstgrundlag. Særlig opmærksomhed på rammevilkårene for deres udvikling, herunder de kommende års udfordringer med generations- og ejerskifte, kan bidrage til at sikre overlevelse af de værdiskabende aktiviteter og job.

UDFORDRINGER

Den danske etableringsrate er blandt OECD's højeste, og langt størstedelen af de nye virksomheder ligger i hovedstadsregionen (37,5 pct.). Det er dog kun få af de nye virksomheder, som udvikler sig til vækstvirksomheder. Hovedstadsregionen har et stort behov for større værdiskabelse i produktionen og flere job.

Den økonomiske afmatning har reduceret iværksætteraktiviteten betydeligt - antallet af nye virksomheder har været faldende igennem 2008 og var medio 2009 på det laveste niveau siden 1994. Dette indikerer et betydeligt større fald end i sammenlignelige lande, og det er væsentligt lavere end eksempelvis Helsinki og Stockholm.

Nye virksomheder mangler vækst

Hovedstadsregionens nystartede virksomheder har ofte svært ved at konsolidere sig og bevæge sig fra enkelt-mandsforetagender, der overlever et par år, til at ansætte flere medarbejdere og sikre fortsat vækst. Således overlever kun ca. 44 pct. af hovedstadsregionens firmaer de første fem år, og andelen af eksportiværksættere er faldet fra mere end 8 pct. i 2003 til 6,6 pct. i 2006 – på trods af gode konjunkturer.

Iværksætteres viden og kompetencer er en vigtig forudsætning for nye virksomheders succes. Det drejer sig både om adgang til faglig specifik viden på højt niveau, der kan bidrage til solid vækst, samt evner som iværksætter.

Iværksætteri på uddannelserne

Undervisning i iværksætteri og studerendes øgede forståelse af, hvordan det er at starte ny virksomhed, kan medvirke til, at vækstorienterede iværksætteraktiviteter opnår større succes. Analyser fra Metropolitan Inc. peger på, at sammenlignet med Stockholm og Helsinki har hovedstadsregionen på trods af fremskridt stadig en stor udfordring i forhold til at kunne tilbyde kvalificeret undervisning i iværksætteri på de videregående uddannelser, herunder udvikling af undervisningsplaner, opkvalificering af lærere, finansiering af entrepreneurship, tværfaglige forskningssamarbejder og facilitering af spin-outs fra videregående

undervisningsinstitutioner. Der findes en væsentlig udfordring i at integrere iværksætteri på alle uddannelsesinstitutioner. Her spiller eksempelvis de videregående uddannelser, erhvervsskolerne og efteruddannelsesinstitutionerne en vigtig rolle, hvis antallet af vækstvirksomheder for alvor skal øges. Samtidig er det afgørende, at der fortsat udvikles nye undervisnings- og praktiformer, og at alle regionale muligheder for synergi ved nationale tiltag som eksempelvis Fonden for Entreprenørskab udnyttes.

Iværksætterrådgivning tilbydes i Væksthus Hovedstadsregionen, forskerparkerne og studentervæksthusene, kommunernes erhvervsafdelinger samt ved en række private aktører. Det er fortsat en udfordring at blive ved med at videreudvikle og koordinere den rådgivende indsats, så potentielle vækstiværksættere har adgang til præcis den service, de har behov for, og rådgivningskompetencerne er fordelt hensigtsmæssigt gennem klare aftaler mellem parterne.

MÅL FOR HOVEDSTADSREGIONEN

Iværksætterkompetencer

Flere i hovedstadsregionen skal have iværksætterkompetencer. Målet er, at:

- **Andelen af 16-64-årige som har modtaget undervisning i iværksætteri øges til 22 pct. i 2013 (mod 18 pct. i 2010).**

Overlevelse

Flere iværksættere skal overleve opstarten i 2013. Målet er, at:

- **To-års overlevelsesraten i 2013 løfter sig til at nå et midelniveau i Nordeuropa på 72 pct. (mod 67 pct. i 2007).**

Vækstiværksættere

Regionen skal have flere vækstiværksættere. Målet er, at:

- **Andelen af vækstiværksættere på ny skal øges og udgøre 14 pct. i 2013 (mod 12 pct. i 2009).**

HANDLING

– VÆKSTFORUMS HJORTIDIGE OG KOMMENDE INITIATIVER

Vækstforum vil fortsat understøtte iværksætterindsatsen med fokus på to temaer: Udbredelsen af iværksætterkompetencer gennem uddannelsessystemet og målrettede forløb for vækst-iværksættere med internationalt vækstpotentiale.

Vækstforum ønsker, at der i regionen findes en bred vifte af tilbud, der støtter op om iværksætteri og vækst i nye virksomheder - i samarbejde med eller selvstændigt gennemført af Væksthus Hovedstadsregionen, kommunerne, relevante ministerier og private aktører. Etnisk Erhvervsfremme er et eksempel på et bredt nationalt iværksætter-initiativ, som Vækstforum støtter, og som har en markant forankring i flere kommuners erhvervsservice.

Hovedstadsregionens vækstmiljøer og forskerparker leverer målrettet rådgivning og stiller inkubatormiljøer til rådighed for iværksættere med særlige behov for videnstung rådgivning og særlig tilknytning til forskningsmiljøerne. Scion DTU og Symbion er blandt de vigtigste aktører i videreudviklingen af denne type service og er med i partnerskabet bag Copenhagen Bio Science Park (COBIS). COBIS er et konkret resultat af en fælles vision om at styrke de bioteknologiske kompetencer og sikre øget udveksling af viden mellem forskning og erhverv inden for området biosundhed ved at kunne tilbyde en lokalitet med laboratorier til inkubatorer.

I hovedstadsregionen findes allerede gode erfaringer med at tilbyde iværksætterforløb, der er integrerede i de eksisterende uddannelser fra eksempelvis Iværksætterhuset på Niels Brock, væksthuse Katapult og Katalyst fra Københavns Universitet samt Ballerup Campus. Next Generation er universiteternes flag-skibsinitiativ, der styrker studerendes og nyuddannedes evner som iværksættere og som agenter for innovation og udvikling i eksisterende virksomheder. Partnerskabet bag Next Generation er udvidet med Fonden for Entreprenørskab. Copenhagen Innovation and Entrepreneurship Lab (CIEL) er universiteternes nye markante satsning på området. CIEL bliver den fysiske udmønt-

ning af det Entreprenørielle Universitet i hovedstadsregionen, der etableres med støtte fra Danmarks Vækstråd og Vækstforum. CIEL er en stærk og ambitiøs overbygning på Next Generation, der vil bidrage yderligere til at styrke universiteternes internationale profil som centrum for innovation og entreprenørskab.

Herudover tilbyder Væksthus Hovedstadsregionen vækstiværksættere og vækstvirksomheder uvildig og gratis vejledning om vækst, eksport, spin-off, internationalisering og forretnings- og produktudvikling.

Følgende initiativ-forslag flugter med Vækstforum Hovedstadens strategiske prioriteringer og kan udgøre ryggraden i den konkrete, fremadrettede indsats (uddybet i separat idekatalog):

- Internationalisering af små virksomheder i videnservice-erhvervet
- Service Accelerace, forretningsudvikling i videns- og velfærdsservice og kreative erhverv
- Entreprenørskab i partnerskaber mellem uddannelser og erhvervsliv

I hovedstadsregionen findes gode erfaringer med at etablere iværksættersamarbejder med hovedstadsregionens udviklingsorienterede miljøer og dynamiske klynger med særligt fokus på at skabe vækst-virksomheder. Accelerace-ordninger sætter skub i udviklingen af nye værdiskabende virksomheder. CIBIT-Accelerace er et eksempel på en Vækstforum-støttet accelerace-ordning inden for IKT, der gennemfører kundeorienterede forretningsudviklingsforløb rettet primært mod it-iværksættere.

4 Overvågning

Vækstforums vision og overordnede målsætninger er udfoldet og gjort konkrete i strategiens 20 mål for den regionale udvikling. Arbejdet mod målene afhænger blandt andet af samarbejdet mellem de regionale aktører og afspejler derfor både ambitiøse og realistiske tværgående pejlemærker for hele hovedstadsregionen.

Vækstforums vision og overordnede målsætninger er udfoldet og gjort konkrete i strategiens 20 mål for den regionale udvikling. Arbejdet mod målene afhænger blandt andet af samarbejdet mellem de regionale aktører og afspejler derfor både ambitiøse og realistiske tværgående pejlemærker for hele hovedstadsregionen.

Vækstforum vil overvåge den generelle erhvervsudvikling i regionen, i særdeleshed udviklingen i årlig vækst i den regionale produktion (BNP) per indbygger.

Derudover vil forbedringer på indsatsområdernes 19 udvalgte mål bringe hovedstadsregionen tættere på visionen – alle 20 mål fungerer som centrale pejlemærker for hele hovedstadsregionen.

Målene tjener et dobbelt formål. For det første anvendes de i den løbende overvågning, hvor Vækstforum ved hjælp af målene holder øje med, hvorledes vækstvilkårene udvikler sig lokalt og regionalt. For det andet anvendes målene til at prioritere de initiativer, som vurderes at ville bidrage mest til at nå målene, og ved initiativers afslutning at kunne evaluere, hvor meget de har bidraget til målene. Målene skal således kort sagt sikre, at der er fokus på målbar effekt af initiativer.

Vækstforum vurderer løbende evalueringerne af initiativer med henblik på eventuel justering af indsatsen.

Ambitionen er at gå skridtet videre fra at dokumentere umiddelbare resultater ved afslutningen af et initiativ til dels at vurdere den efterfølgende effekt på den regionale udvikling, dels at vurdere effekter af et bredt udsnit af initiativer. Derfor prioriteres udvikling af metoder til effektmåling. Dette sker i samarbejde med de øvrige regioner og Erhvervs- og Byggestyrelsen. Udover

den snævre opfølgning på strategiens mål under indsatsområderne og evaluering af de konkrete Vækstforum-støttede projekter, har Vækstforum en bredere forpligtelse til at overvåge regionale og lokale vækstvilkår. Dette sker dels i større analysesamarbejder (eksempelvis benchmarking-samarbejdet med Stockholm og Helsinki), dels i analyser fra de største projekter. Endelig skal det i samarbejde med blandt andet kommunerne drøftes, hvordan man i fællesskab kan styrke overvågning af lokale og regionale vækstvilkår enten via nye initiativer i strategien eller i et separat arbejde.

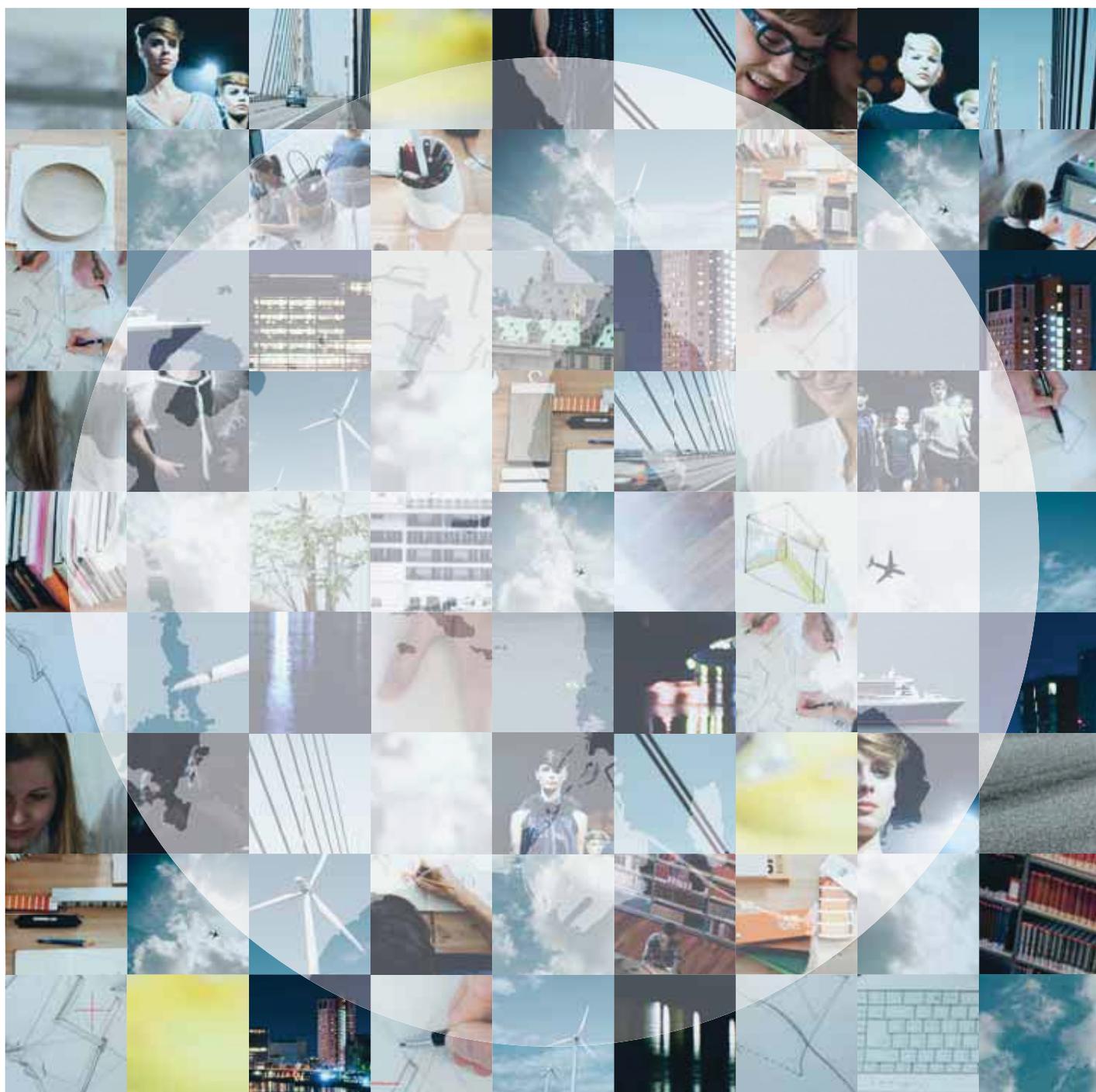

Vækstforum Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød
Tlf: 48205000
www.regionh.dk

Marts 2011

Vækstforum
Hovedstaden

IDEKATALOG

– forslag til initiativer i Vækstforum Hovedstadens
erhvervsudviklingstrategi 2011-2013,
“Nordeuropas grønne innovative vækstmotor”

KOLOFON
Marts 2011

Redaktion:

Vækstforum Hovedstaden
Kongens Vænge 2
DK-3400 Hillerød

Telefon: +45 48 20 50 00
vaekstforum@regionh.dk
www.vaekstforumhovedstaden.dk
www.regionh.dk

Grafik:

India

Fotos:

Allan Nørregaard
Miklos Szabo
Morten Jerichau
Tuala Hjarnø

Tryk:

KLS Grafisk Hus

Oplag:

750 stk.

Om Vækstforum:

Vækstforum Hovedstaden har 20 medlemmer og 6 observatører, som repræsenterer kommuner, region, erhvervsorganisationer, universiteter, uddannelsesinstitutioner, arbejdstagerorganisationer og arbejdsgivere. Det er Vækstforums opgave at formulere en strategi for erhvervsudvikling af hovedstadsregionen, at overvåge udviklingen i den regionale økonomi og at støtte projekter inden for erhvervsfremme og beskæftigelse (Region Hovedstadens erhvervsfremmidler og midler fra EU Socialfond og EU Regionalfond).

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	5
1.1	Indsatsområder og vurderingskriterier	6
1.2	Proces	6
1.3	Finansieringskilder og ansøgningsfrister	7
2	Initiativer under indsatsområdet 'Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning'	9
2.1	Fremtidens bæredygtige og innovative supersygehuse	10
2.2	Offentlig-privat samarbejde om nye, innovative løsninger på kommunernes velfærdsopgaver	11
3	Initiativer under indsatsområdet 'Attraktiv metropol med gode forbindelser'	15
3.1	Copenhagen Talent Bridge	16
3.2	Samarbejde om mere aktiv lokal investeringsfremme	17
3.3	Regional Destinationsudvikling – Kongernes Nordsjælland	18
3.4	Besøgsservice for udenlandske delegationer	19
4	Initiativer under indsatsområdet 'Innovation og forskning – vidensregionens base'	21
4.1	Centrum for avanceret lægemiddeludvikling ved åben innovation af patientspecifik terapi	22
4.2	Intelligente teknologier løser samfundsudfordringer	23
4.3	Understøtte Green Labs DK – udvikling og demonstration af ny energiteknologi	24
4.4	Klimasmarte løsninger, grøn vækst og energiforbedringer	25
4.5	Design som vækstdriver	27

5	Initiativer under indsatsområdet 'Talent og kompetencer i verdensklasse'	29
5.1	Erhvervsvenlige uddannelser: Eksperimentarium for undervisning og test af flexication-principper	30
5.2	Bedre boglige forudsætninger – brobygning til ungdomsuddannelser	31
5.3	Fra ufaglært til faglært på rekordtid	32
5.4	Opkvalificering af ufaglærte ledige	33
5.5	Flere højtuddannede i virksomhederne	34
6	Initiativer under indsatsområdet 'Erhvervs-klynger – stærke nicher i global konkurrence'	37
6.1	Vækst i biotek-klyngen: Udmøntning af biotekstrategi	38
6.2	Danmarks Maritime Klynge	39
6.3	FOOD KIC i Østersøregionen – Viden og innovation i fødevarer og sundhed	40
7	Initiativer under indsatsområdet 'Vækstiværksættere med international tilgang'	43
7.1	Internationalisering af små virksomheder i vidensservice-erhvervet	44
7.2	Service Accelerace, forretningsudvikling i videns- og velfærdsservice og kreative erhverv	45
7.3	Entrepenørskab i partnerskaber mellem uddannelser og erhvervsliv	46

1 Indledning

Idékataloget supplerer Vækstforum Hovedstadens erhvervsudviklingsstrategi 2011-13 'Hovedstaden – Nordeuropas grønne, innovative vækstmotor'. **Kataloget uddyber de 22 initiativ-forslag, der kort er nævnt i selve strategien.** De vurderes at kunne udgøre en væsentlig del af rygraden i Vækstforums konkrete indsats for den regionale erhvervsudvikling og flugter med visionen og de konkrete målsætninger i strategien.

Det vil i perioden tillige være muligt at foreslå yderligere projekter, der understøtter visionen og øvrige vurderingskriterier.

Vækstforum Hovedstadens vision for hovedstadsregionen år 2020:

Hovedstadsregionen er Nordeuropas mest globale og konkurrence-dygtige metropol, hvor mennesker og virksomheder i innovative partnerskaber omsætter viden, velfærd og bæredygtighed til vækst

1.1 Indsatsområder og vurderingskriterier

De 22 forslag fordeler sig over strategiens seks indsatsområder:

- Ny velfærds- og sundhedsteknologi som en god forretning (2 forslag)
- En attraktiv metropol med gode forbindelser (4 forslag)
- Innovation og forskning – vidensregionens base (5 forslag)
- Talent og kompetencer i verdensklasse (5 forslag)
- Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence (3 forslag)
- Vækstiværksættere med en international tilgang (3 forslag)

Initiativer vurderes efter, hvordan de opfylder nedenstående kriterier. Initiativerne skal:

- bidrage til øget vækst og beskæftigelse i hovedstadsregionen på niveau med de mest succesrige regioner i Nordeuropa,
- være relevante i forhold til strategiens vision og de udpegede regionale udfordringer,
- have et formål, som ligger inden for mindst ét, gerne to af strategiens seks indsatsområder,
- medvirke til at indfri en eller flere af de mål, som er opstillet under de enkelte indsatsområder,
- leve op til et bredt hensyn om bæredygtighed og grønne løsninger,
- være markante i omfang og indhold,
- iværksættes af en bred kreds af parter,
- være karakteriseret af, at parterne skal udvise engagement i projektet ved eksempelvis at bidrage med kontant medfinansiering eller arbejdstimer.

1.2 Proces

Initiativerne i kataloget er resultatet af en proces, hvor regionale aktører i september 2010 gav bud på mulige, kommende aktiviteter. De blev kogt ned til et idékatalog med 21 forslag, som i november 2010 har været i høring med henblik på kvalificering og med mulighed for at indgive yderligere initiativ-forslag. I høringskredsen var blandt andet organisationer fra erhvervsliv og arbejdsmarked, videns- og uddannelsesinstitutioner, kommuner, erhvervsfremmeaktører, øvrige regioner og regionale vækstfora, en række ministerier og Øresunds-organisationer.

Idékataloget blev færdiggjort på baggrund af indspil i høringsfasen. Kataloget lægger op til en åben proces – dels kan aktører byde ind som interessenter og partnere i de foreslåede initiativer, dels er det muligt at byde ind med nye forslag til initiativer i perioden. Vækstforums endelige vurdering af et initiativ, hvad enten det er omtalt i kataloget eller er kommet til senere, sker først i forbindelse med en egentlig ansøgning.

I 2011 og 2012 vil Vækstforums sekretariat samarbejde med interesserede parter om egentlige projektansøgninger til Vækstforum, ikke mindst om de økonomiske rammer og afdækning af finansieringskilder, uddybning af faglige mål relateret til erhvervsudviklingsstrategiens vision og mål, samt organisering i partnerskaber med en bred deltagerkreds.

Initiativbeskrivelserne i de følgende kapitler anfører bud på relevante deltagere. Deltagerafsnittet konkretiserer projektidéen og kan inspirere andre interessenter til at byde ind som deltagere i et projekt. Organiseringen, herunder deltagerkreds, ligger ikke fast.

Vækstforums sekretariat vil i 1. kvartal 2011 tage initiativ til en række tematiske workshops bygget op om strategiens seks indsatsområder. Afsættet vil være initiativkataloget, men det vil på workshoppen også være muligt at bringe andre forslag på banen. Her vil regionale aktører have mulighed for at høre om og bidrage til de foreløbige projekt-idéer, møde potentielle samarbejdspartnere og overveje sin deltagelse. Målet er at samle de

parter, der har interesse i at være en aktiv del af initiativerne, og som er interesseret i sammen at bringe initiativerne videre til egentlige ansøgninger til Vækstforum.

Workshops vil være åbne for alle og invitationer blive sendt bredt ud, herunder til høringsparter der har anført interesse i forbindelse med høringsfasen.

Efter de tematiske workshops vil det være op til de interesse-rede parter i fællesskab at udvikle initiativerne, så de bliver klar til ansøgning hos Vækstforum. Vækstforums sekretariat giver løbende sparring, herunder afklaring af tekniske spørgsmål om kravene fra EU's strukturfonde.

Vækstforum ønsker i udgangspunktet, at projektmodning sker med henblik på egentlig ansøgning i 2011 og senest medio 2012.

1.3 Finansieringskilder og ansøgningsfrister

Vækstforum Hovedstaden er direkte involveret i behandlingen af projektansøgninger, der retter sig mod de regionale erhvervsfremmemidler og mod EU's Regional- og Socialfonde. I perioden 2011-13 er der i disse puljer samlet ca. 350 mio. kr. til nye projekter i hovedstadsregionen (regionale erhvervsfremmemidler 145 mio. kr., EU Socialfond 147 mio. kr. og EU Regionalfond 57 mio. kr.).

Vækstforum lægger vægt på høj gearing af disse midler i form af medfinansiering fra andre kilder, og forventer på baggrund af tidligere erfaringer at indgå i projekter med en samlet budgetramme på i hvert fald 700-800 mio. kr.

Andre finansieringskilder kan for eksempel være statslige ordninger og puljer, EU-midler, private fonde og medfinansiering fra projekternes deltagere.

Der er i 2011 fire ansøgningsfrister til Vækstforum Hovedstaden om medfinansiering fra EU's Strukturfonde:

- 10. januar (med henblik på behandling på Vækstforums møde 10. marts).
- 21. marts (med henblik på behandling på Vækstforums møde 23. maj).
- 23. juni (med henblik på behandling på Vækstforums møde 5. september).
- 3. oktober (med henblik på behandling på Vækstforums møde 1. december).

Et sagkyndigt panel forbereder efter ansøgningsfristen Vækstforums behandling af ansøgningen. Hvis Vækstforum indstiller ansøgningen til godkendelse, overgår den til Erhvervs- og Byggestyrelsen, der efter legalitetskontrol giver endeligt tilsagn eller afslag. Styrelsens sagsbehandlingstid ligger i de fleste tilfælde på omkring en måned.

Det er en god idé at være i dialog med Vækstforums sekretariat i god tid før ansøgningsfristen. Læs om Vækstforums midler på www.regionh.dk - 'Erhverv' - 'Søg midler til erhverv'.

2 Initiativer under indsatsområdet:

‘Ny velfærds- og
sundhedsteknologi
som en god forretning’

— Side 10-12

2.1 Fremtidens bæredygtige og innovative supersygehuse

BAGGRUND

Milliardinvesteringerne i supersygehuse i hovedstadsregionen de kommende år kan skabe grundlag for unikke, bæredygtige byggerier. Investeringerne vil kunne gøre regionen til et internationalt udstillingsvindue for højteknologiske sygehuse og skabe grundlaget for eksport i krydsfeltet mellem velfærds- og grøn teknologi. Sygehusbyggerierne kan nytænke og indarbejde ny teknologi, fra den indledende planlægningsfase over byggeri til den endelige indretning og driftsfase.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte et projekt, der kan samle virksomheder, myndigheder og videninstitutioner om opgaven med at nytænke og udvikle fremtidens hospital. Projektet skal fremme offentlig-privat innovation i forhold til byggeri, bæredygtighed, velfærdsteknologi og hospitalsdrift. Vækstforums vinkel er at udnytte de erhvervmæssige potentialer i byggerierne.

AKTIVITETER

Initiativets faglige indsatsområder kan ligge i kategorierne:

- Den moderne byggeproces (f.eks. risikostyring og facility management).
- Det bæredygtige sygehus (f.eks. konstruktioner, byggematerialer, energiforsyning, indeklima, affaldshåndtering).
- Det kvalitetssikrede sygehus (f.eks. test af prototyper og modeller for energioptimering).
- Det intelligente sygehus (f.eks. robotteknologi og telemedicin).
- Det effektive sygehus

(f.eks. indretning, bespisningsteknologi, management og patientforløb).

Sygehusbyggerierne er store, komplekse opgaver. Derfor er afklaring af afgrænsninger, organisatorisk forankring og praktisk organiserer helt afgørende for initiativets aktiviteter:

- Afgrænsning. En nødvendig indsnævring til færre, faglige indsatsområder skal bygge på analyser og en vurdering af, hvor innovationsmulighederne, de erhvervsregionale potentialer, de hospitalsrelaterede og de miljømæssige gevinster samlet set er størst.
- Forankring. Region Hovedstaden vil som bygherre på sygehusbyggerierne indtage en nøglerolle i initiativet. Det er afgørende, at initiativets forankring og tidsramme for gennemførelse i forhold til den overordnede bygherre-organisering nøje overvejes.
- Praktisk organisering. På det praktiske niveau skal Region Hovedstaden råde over kompetencer, personer, en organisation og fysiske faciliteter, som kan bidrage med projektledelse, igangsætning og praktisk udførelse af innovationsforløb med virksomheder oa.
- Hvad angår de fysiske faciliteter kan der være behov for eksempelvis et fleksibelt showroom og 'satellitter' på flere hospitaler for at ligge dér, hvor brugerne er. Her kan hospitalsmedarbejdere, leverandørvirksomheder, forskningsmiljøer og brugergrupper (patienter og pårørende) mødes. Faciliteter kan tilpasses efter behov. Her kan man ved simulation i lille skala teste, afprøve og tilpasse nye produkter, services og organisationsformer som en del af forberedelsen af supersygehus-byggerierne.

BÆREDYGTIGE, INNOVATIVE SYGEHUSE OG VÆKSTFORUMS HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Vækstforum ønsker den bedst mulige udnyttelse af de erhvervmæssige potentialer af regionens styrkepositioner inden for velfærds- og grøn teknologi. Regionen har et godt udgangspunkt, når det gælder viden om bæredygtigt byggeri, facility management, byggeprocesser og indlejret teknologi. Kan denne viden

kobles til kompetencer inden for behandlingsteknologi og effektiv drift af sygehuse, vil regionen kunne opbygge en samlet styrkeposition knyttet til opførelse og drift af sygehuse.

DELTAGERE

Deltagere i projektet kan være universiteter, kommuner, virksomheder og videninstitutioner inden for byggesektoren, miljøsektoren, velfærdsteknologi og sundhedssektoren. Region Hovedstadens nøglerolle som bygherre har også stor betydning på det praktiske niveau, hvor kompetencer og faciliteter skal være til stede for at gennemføre de faktiske innovationsforløb. Hospitalernes Center for Sundhedsinnovation (CSI) kunne være en velegnet platform i dette arbejde.

2.2 Offentlig-privat samarbejde om nye, innovative løsninger på kommunernes velfærdsopgaver

BAGGRUND

Kommunerne løfter en meget stor del af velfærdsstatens opgaver og inddrager private virksomheder som underleverandører i deres opgavevaretagelse. Kommuner presses af stram økonomi, få medarbejderressourcer og brugerbehov (blandt andet på grund af en voksende ældrebefolkning), og leder efter nye løsninger. Når kommuner, virksomheder og andre interessenter samarbejder, opnår kommunerne skræddersyede løsninger og virksomhederne en dyb indsigt i og erfaring med kundebehov, som styrker deres innovation og muligheder for eksport.

FORMÅL

Et center for innovation på de kommunale kerneområder for velfærd, der matcher regionale styrkepositioner i erhvervslivet, skal gennemføre OPI-projekter, som resulterer i øget effektivitet i kommunerne og udvikling af kommercielle og eksportegnede produkter i virksomhederne.

AKTIVITETER

Centret vil udvikle og afprøve modeller, der bringer alle interessenter sammen om at udvikle radikalt nye løsninger. Udbredelse via kommercialisering og implementering er centralt. Konkrete aktiviteter vil være: Identifikation af behov i kommuner, borger- og medarbejderdrevne innovationsprocesser, match af kommuner og virksomheder, analyser af hvor de kommercielle muligheder er størst, og samarbejde med forskere fra regionen, andre regioner og fra udlandet.

OPI I KOMMUNALE VELFÆRDSYDELSER OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet skal styrke indsatsen på centrale områder i erhvervsstrategien: Inddrage kommunerne yderligere i den regionale erhvervsindsats; bygge oven på allerede indhøstede erfaringer vedrørende offentlig-privat innovation på velfærdsområdet; inddrage iværksættere og sikre fokus på forretningsudvikling og eksport; støtte samarbejde mellem erhverv og forskningsmiljøer gennem etablerede netværk med forsknings- og vidensinstitutioner.

DELTAGERE

Deltagere kan være Væksthus Hovedstadsregionen sammen med regionens kommuner, virksomheder, forskningsinstitutioner, erhvervsorganisationer, Udenrigsministeriet og internationale samarbejdspartnere, borger- og forbrugerorganisationer (f.eks. Gigtforeningen og Ældresagen), og eksisterende projekter som f.eks. Lev Vel, Medico Innovation, Center for Sundhedsinnovation og Gate 21.

3 Initiativer under indsatsområdet:

‘Attraktiv metropol med gode forbindelser’

— Side 16-19

3.1 Copenhagen Talent Bridge

BAGGRUND

Hovedstadsregionen mangler kompetencer. En prognose forudsiger, at der om små 10 år vil mangle godt 45.000 faglærte og 105.000 personer med en videregående uddannelse i Danmark. Det skyldes bl.a. vanskeligheder ved at tiltrække højtuddannede nøglemedarbejdere, studerende og forskere fra andre lande.

Hovedstadsregionen er en mindre udkantsby i europæisk sammenhæng og tilbyder et arbejdsmarked med ret begrænsede muligheder for udenlandske nøglemedarbejdere og forskere, der søger internationale jobs. Det er derfor væsentligt at højne regionens attraktionsværdi og lette praktiske, kulturelle og lovgivningsmæssige besværligheder forbundet med at være udenlandsk medarbejder i og tilflytter til hovedstadsregionen – også ved at udnytte mulighederne over Øresund fuldt ud.

FORMÅL

Copenhagen Talent Bridge vil koordinere, understøtte og effektivisere eksisterende og nye tiltag for tiltrækning og fastholdelse af udenlandske medarbejdere og deres familier.

AKTIVITETER

Initiativer kan bl.a. omfatte:

- Coaching, karriereplanlægning og erhvervsmentornetværk.
- International markedsføring af hovedstadsregionen og dens vidensmiljøer, f.eks. i forbindelse med afholdelse af videnskabelige kongresser mv.
- Koordinering af indsatsen blandt de mange forskellige aktører gennem kortlægning og formidling af aktiviteter, herunder også kulturelle aktiviteter, og ved at etablere faste netværk.
- Eventuelt afdække udlændinges behov og muligheder for at starte egen virksomhed.

- Etablering og drift af erhvervsmentor-netværk rettet mod medfølgende ægtefæller, der er jobsøgende.

TALENT BRIDGE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Copenhagen Talent Bridge er relevant for flere af erhvervsstrategiens indsatsområder, men har sit fokus i områderne "Talent og kompetencer i verdensklasse" og "En attraktiv metropol med gode forbindelser". Initiativet skal primært bidrage til målsætningen om, at andelen af herboende udenlandske forskere øges væsentligt, men samtidig også til at skabe sammenhæng, helhed og momentum i de mange indsatser og services for at gøre hovedstadsregionen endnu bedre til at tiltrække og fastholde udenlandske forskere og videnarbejdere.

DELTAGERE

Initiativet kan organiseres i et bredt partnerskab med investeringsfremmeorganisationer som Copenhagen Capacity, Integrationsministeriet, Work in Denmark, 'Expatindenmark', CONNECT Denmark, universiteter og forskningsinstitutioner i hovedstadsregionen, den forskningstunge industri, relevante fonde, kommuner, erhvervsorganisationer, virksomheder og beslægtede projekter såsom Copenhagen FinansITRegion (CFIR).

3.2 Samarbejde om mere aktiv lokal investeringsfremme

BAGGRUND

Tiltrækning af internationale investeringer og virksomheder er en afgørende brik for øget vækst, produktivitet og internationalisering, blandt andet i regionens erhvervsklynger. Koblet til 'Talent Bridge'-initiativet kan indsatsen tillige understøtte tiltrækning af udenlandske nøglemedarbejdere.

Ca. 70 pct. af de udenlandske investeringer i Danmark lokaliseres i hovedstadsregionen. Men kommunernes beredskab ved internationale henvendelser og de redskaber, som kommunerne kan tage i anvendelse i den forbindelse, fungerer ikke optimalt. Det kan medføre, at potentielle investorer lokaliserer sig i andre metropoler trods hovedstadsregionens øvrige attraktionsværdier.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte en indsats, der styrker kommuners muligheder for aktivt at søge at tiltrække internationale investeringer og virksomheder. Den lokale indsats skal tage udgangspunkt i de særlige lokale muligheder som f.eks. erhvervsstrukturen og transport-infrastruktur.

En målrettet indsats, der tiltrækker udenlandske virksomheder, vil få positiv betydning for de virksomheder, der allerede er placeret i lokalområdet.

AKTIVITETER

Initiativet kunne bestå af:

- Kompetenceudvikling af kommunal erhvervsservice i internationalt orienterede brancher.
- Markedsføringspakke og værktøjskasse målrettet lokale virksomheder.

- Fokusering af kommunernes indsats.
- Facilitering af klynger.

LOKAL INVESTERINGSFREMME OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil primært støtte målsætningen om en klar stigning i andelen af udenlandsk ejede virksomheder/udenlandske investeringer i hovedstadsregionen. Herudover vil initiativet forventeligt have en afsmittende, generel effekt på erhvervslivets og i særdeleshed erhvervsklyngernes internationale aktiviteter.

DELTAGERE

Deltagere i initiativet kan være Copenhagen Capacity, Væksthus Hovedstadsregionen, kommuner, den lokale erhvervsservice, virksomheder og erhvervsorganisationer.

3.3 Regional Destinationsudvikling – Kongernes Nordsjælland

BAGGRUND

Regionale og nationale turismefremmeaktører har i nogle år arbejdet for at gøre turismen til et stærkt væksterhverv i hovedstadsregionen. VisitNordsjælland er et samarbejde mellem fire kommuner i Nordsjælland – Gribskov, Hillerød, Helsingør og Fredensborg – om en fælles indsats for turismen i Nordsjælland. Det er vurderingen, at der findes et betydeligt turistøkonomisk udviklingspotentiale forbundet med at udvikle særlige områder som egentlige destinationer – dvs. som attraktive og synlige turistmål for en bred vifte af målgrupper.

FORMÅL

Formålet med initiativet er at udvikle regionens forskellige områder til attraktive og synlige turistmål for en bred vifte af målgrupper. Det kan ske gennem udvikling og gennemførelse af en række tværkommunale aktiviteter, netværk og produkter, der samler og styrker oplevelsesudbud og skærper markedsføringen..

AKTIVITETER

Aktiviteterne kan blandt andet omfatte:

- Udvikling af en klar oplevelsesprofil med konkrete oplevelsesprodukter.
- Udvikling af et modtageapparat for at sikre et ensartet, højt serviceniveau over for turister, blandt andet ved at uddanne frontpersonel.
- Etablering af en markedsføringsplatform, som passer til det konkrete, regionale turismeprodukt og samtidig supplerer hovedstadsregionens internationale brand.

DESTINATIONSUDVIKLING OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet ligger primært inden for indsatsområdet 'En attraktiv metropol med gode forbindelser' og skal spille ind i forhold til målsætningerne om at øge antallet af internationale overnatninger, og et markant højere døgnforbrug for de besøgende. Initiativet skal herudover sikre en øget tilstrømning af nye målgrupper af udenlandske leisure- og erhvervsturister, samt eventuelt bidrage positivt til at tiltrække virksomheder, investeringer og højt kvalificeret, udenlandsk arbejdskraft til hovedstadsregionen.

DELTAGERE

Destinationsudvikling Kongernes Nordsjælland kan gennemføres som et bredt samarbejde mellem VisitNordsjælland bestående af Wonderful Copenhagen og Gribskov, Hillerød, Helsingør og Fredensborg Kommuner (og på sigt eventuelt flere kommuner) samt private virksomheder i turismebranchen.

3.4 Besøgsservice for udenlandske delegationer

BAGGRUND

Danmark er på mange områder i international front, når det gælder sammenhængende samfundsløsninger. Dette gælder f.eks. inden for velfærds- og plejetechnologi, miljøløsninger som f.eks. anvendelse af biomasse til energi og materialer, klimastandarder i byggeriet, e-government mv. Erfaringer viser, at der i udlandet er stor interesse for at studere danske løsninger og deres anvendelse i praksis. Studieture kan resultere i værdifulde, kommercielle kontakter for danske virksomheder.

Udfordringen er, at de udenlandske partnere ofte får en meget uensartet og utilstrækkelig kontakt til de offentlige systemer. Hertil kommer at arrangementer af denne karakter med fordel kan tilrettelægges med større synergi på tværs af offentlige og private virksomheder.

I første omgang vil det være nødvendigt at skabe et overblik over behovet og potentialerne i en regional besøgsservice. Hvis potentialerne vurderes tilstrækkeligt store, kan initiativet med fordel indgå i arbejdet med lokal investeringsfremme og tiltrækning af udenlandske nøglemedarbejdere.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at bidrage til, at der skabes større international synlighed om danske samfundsløsninger for derigennem at dyrke muligheden for, at hovedstadsregionens virksomheder kan opnå større internationale afsætningsmuligheder, partnerskaber, udviklingssamarbejder mv.

AKTIVITETER

Konkret kunne der bl.a. arbejdes for etablering af en visitationsenhed og en rejseplanlæggerfunktion for at kunne håndtere ko-

ordineringen af besøg fra udenlandske delegationer. En anden væsentlig hovedaktivitet kunne være markedsføring af den nye funktion blandt de mange offentlige og private aktører, således at der kan indgås samarbejder med en bred kreds af aktører i sundhedsvæsenet og blandt kommuner, organisationer og private virksomheder.

BESØGSSERVICE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Det initiativ, hvori besøgsservice-ideen indgår, vil skulle støtte op om strategiens målsætninger om øgede, internationale aktiviteter for hovedstadsregionens virksomheder og bidrage positivt til, at andelen af udenlandsk ejede virksomheder/udenlandske investeringer i hovedstadsregionen stiger.

DELTAGERE

Deltagerkredsen kunne bestå af Wonderful Copenhagen, Copenhagen Capacity, kommuner, statslige myndigheder i og uden for Danmark, og offentlige og private virksomheder inden for velfærd og bæredygtighed.

4 Initiativer under indsatsområdet:

‘Innovation og forskning – vidensregionens base’

4.1 Centrum for avanceret lægemiddeludvikling ved åben innovation af patientspecifik terapi

BAGGRUND

Grundforskning inden for biomedicin og klinisk forskning i hovedstadsregionen har traditionelt stået stærkt i en international sammenhæng. Det skyldes især store offentlige og private forskningsinvesteringer og det tætte samarbejde mellem regionens life-science virksomheder, universiteter og hospitaler. Samarbejdet skaber en stærk platform for lifescience-klyngens udvikling af nye lægemidler. Men den internationale konkurrence på området er hård, og de eksisterende metoder fungerer ikke optimalt. Det betyder, at mange lægemidler ikke når frem til markedet.

Vækstforums indsats for lægemiddeludvikling og støtten til den overordnede, regionale biotek-strategi skal understøtte hinanden praktisk og organisatorisk, i det omfang det er formålstjenligt.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte initiativer, der kan fremme avanceret lægemiddeludvikling i hovedstadsregionen. Det skal ske gennem styrket samspil mellem universiteter, hospitaler, GTS-institutter og biomedicinske virksomheder om hurtig udvikling af nye lægemidler til behandling af sygdomme, hvor regionen allerede står stærkt forskningsmæssigt, eksempelvis inden for diabetes 2, cancer, alzheimer og depression.

AKTIVITETER

Projektets aktiviteter kan blandt andet bestå i:

- Etablering af en ny type samarbejdsstruktur, der understøtter videndeling, åben innovation og strategiske alliancer blandt de relevante parter.

- Etablering af en platform for effektiv udvikling af nye lægemidler eksempelvis ved brug af patientspecifikke sygdomsmodeller rettet mod undergrupper inden for en given sygdom.
- Etablering af fysisk infrastruktur/faciliteter, der understøtter forskellige faser i den helt tidlige screening og udvikling af nye lægemidler.
- Måltrettet fokus på de muligheder, der vil åbne sig når forskningsfaciliteten ESS, European Spallation Source, etableres i Lund og København.

CENTRUM FOR AVANCERET LÆGEMIDDELUDVIKLING OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Vækstforum ønsker at understøtte indsatsområdet innovation og forskning med en markant satsning, der skal styrke opbygning af attraktive, internationale forskningsmiljøer baseret på videndeling og offentlig-privat innovation. Det sikrer hurtig udnyttelse af forskningsresultater i sygdomsbehandling, styrker life science-klyngens innovations- og konkurrenceevne og tiltrækker udenlandske virksomheder og forskere.

DELTAGERE

Deltagere i projektet kan blandt andet være Danmarks Tekniske Universitet, Københavns Universitet, Rigshospitalet og øvrige hospitaler i regionen, GTS-institutter f.eks. Bioneer, biotek- og pharma-virksomheder, forskerparker samt en række aktører fra andre regioner og lande.

4.2 Intelligente teknologier løser samfundsudfordringer

BAGGRUND

Intelligent elektronik kan være vejen til flere gode løsninger og produkter inden for cleantech og velfærdsteknologi. Intelligent elektronik kan f.eks. være indlejrede systemer i produkter, f.eks. i byggematerialer til styring af energiforbrug eller som en del af løsninger til patienters selvmonitorering. Den indlejrende teknologi spiller typisk sammen med bagvedliggende it- og kommunikationssystemer.

Hovedstadsregionens forskningsmiljøer er stærke inden for indlejrede systemer, en række virksomheder har erfaring fra måleinstrumenter, medicoudstyr og styring af energiforbrugende apparater, og endelig er der stærke udviklingsmiljøer bestående af små og store it-virksomheder.

FORMÅL

Vækstforum Hovedstaden ønsker at støtte initiativer, der kan fremme anvendelsen af indlejret teknologi i produkter og løsninger med henblik på at højne innovationsniveauet i regionens virksomheder.

AKTIVITETER

De konkrete aktiviteter i et initiativ kan være:

- Afholdelse af masterclass-kurser for specialister.
- Udbredelse af kompetencer vedrørende indlejrede systemer til virksomheder.
- Samarbejdsprojekter med kommuner om indlejret teknologi i løsninger rettet mod bæredygtighed og klima, eksempelvis inden for rammerne af EU's Smart Cities-initiativ (bæredygtige byer, der satser på energieffektivitet

og brug af vedvarende energi i bygninger og transportmidler gennem teknologiudvikling).

- Netværksaktiviteter med henblik på forskningsprojekter, herunder opmærksomhed på samarbejdsmuligheder med Green Labs DK-initiativer, på nationale initiativer (f.eks. Infnit og DICTAT) og på europæiske by-netværk.
- Aktiviteterne kunne organiseres under en samlende paraply – Grøn IT/ Velfærds-IT. Paraplyen skal sikre kontinuitet, sammenhæng og perspektiv i indsats og klyngedannelse med henblik på en selvåren konstruktion på sigt.

INTELLIGENTE TEKNOLOGIER OG VÆKSTFORUMS HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Vækstforum Hovedstaden har i sin erhvervsstrategi udpeget innovation som et særligt indsatsområde. Et højere innovationsniveau er en af måderne, hvorpå regionen kan øge sin konkurrencedygtighed. Intelligente teknologier kan samtidigt bidrage til at indfri Vækstforums mål om at styrke regionen erhvervsmæssigt inden for områderne bæredygtighed og velfærdsteknologi.

DELTAGERE

Deltagere i et projekt kan være erhvervsorganisationer såsom DI ITEK og IT Branchen, virksomheder, forskningsinstitutioner, f.eks. DTU.

4.3 Understøtte Green Labs DK – udvikling og demonstration af ny energiteknologi

BAGGRUND

Grøn teknologi er en erhvervsmæssig styrkeposition i hovedstadsregionen. Vækstforum Hovedstaden ønsker at give virksomheder og videninstitutioner på området de bedst mulige arbejdsbetingelser. Vækstforum ønsker derfor at støtte oprettelse af test- og demonstrationsfaciliteter for grønne teknologier, såkaldte Green Labs.

Som led i regeringens erhvervsklimastrategi og aftale om fordeling af globaliseringsreserven er der medio 2010 oprettet en støtteordning – kaldet Green Labs DK. Ordningen er knyttet til EUPD-loven (lov om et energiteknologisk udviklings- og demonstrationsprogram).

Green Labs DK-ordningen støtter, at virksomheder og videninstitutioner opbygger faciliteter til at demonstrere og teste grønne teknologier i stor skala. Derved lukker man et hul i den danske innovationskæde. Mangel på testfaciliteter kan være en markedsbarriere for særligt små og mellemstore virksomheder, der ikke har mulighed for selv at etablere testfaciliteter, men i øvrigt er indstillede på at betale for gennemførelse af kommercielle tests af deres nye produkter og løsninger.

FORMÅL

Faciliteter til test og demonstration af grønne teknologier er relevante på mange områder. En testfacilitet kan være relevant i forhold til teknologier, der kan tilpasse vores elforsyningssystemer til brug af vedvarende energikilder. Brugen af vedvarende energikilder, især vindenergi, er en udfordring for forsyningssikkerheden. Her kan udviklingen af såkaldte intelligente energisystemer (smart grid) være en del af løsningen. Et andet eksempel kan være brændselsceller og brintteknologi, som kan være med til at mindske udledningen af drivhusgasser og luftforurenende

stoffer. Her kan et test- og demonstrationscenter være med til at sikre en modning og kommercialisering af forskningsresultater. To konkrete projekter, Power Lab DK og Testcenter for Brændselscelle- og brintteknologi, er kommet med forslag til, hvordan et test- og demonstrationscenter for henholdsvis intelligente energisystemer samt brændselscelle og energiteknologi kan udnyttes.

Centrene vil understøtte ambitioner om at skabe en infrastruktur i verdensklasse for forskning, udvikling og demonstration af fremtidens energiteknologier.

Flere ansøgninger fra regionale aktører til Green Labs DK-puljen er under udarbejdelse.

AKTIVITETER

Aktiviteter som led i etablering af Green Labs kan bestå i:

- Etablering af test- og demonstrationsfaciliteter.
- Opbygning af nationale eksperimentelle platforme for universiteter, øvrige forskningsinstitutioner, erhvervsliv mv.
- Udvikling og afprøvning af nye teknologier.
- Kontakt og samarbejde med verdens førende internationale forskningsmiljøer og udenlandske virksomheder på området.
- Udvikle talent og kompetencer i forbindelse med anvendelsen af faciliteterne.

GREEN LABS OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Bæredygtighed og udvikling af stærke erhvervsklynger er blandt de områder, Vækstforum Hovedstaden har udpeget som særligt vigtige for regionens erhvervsudvikling. Vejen til de globale markeder går gennem højt specialiseret viden og produkter inden for et begrænset antal områder. Grønne løsninger og teknologier er et eksempel på en spirende klynge, hvor regionen i forvejen har et stærkt udgangspunkt, og hvor eksportpotentialet er stort. Etablering af et eller flere Green Labs vil være til gavn for virk-

somheder og videninstitutioner i regionen og vil derfor være med til at indfri Vækstforums målsætninger på området.

DELTAGERE

Green Labs, der støttes af Vækstforum, skal have deltagelse af en bred partnerskabskreds af videninstitutioner, private virksomheder, ligesom kommuner kan have en interesse i at deltage.

4.4 Klimasmarte løsninger, grøn vækst og energiforbedringer

BAGGRUND

Hovedstadsregionen har stærke kompetencer og en kritisk masse af virksomheder inden for kollektive klima- og energiløsninger, cleantech. Finanskrisen og en manglende global klimaaftale lægger imidlertid en dæmper på vækstmuligheder i hovedstadsregionen som i andre regioner.

Med udgangen af 2010 har mange af kommunerne i hovedstadsregionen vedtaget klimastrategier, og Region Hovedstaden er ved at formulere en Klimastrategi for hovedstadsregionen i tæt samspil med kommunerne. Samtidig repræsenterer kommuner og regioner et omfattende marked, da offentlige myndigheder årligt bruger mange milliarder på bygninger, energiforsyning, vand, transport mv. Potentialerne er også store for energirigtige forbedringer i private hjem.

Men potentialerne på såvel det offentlige som det private aftagermarked er vanskelige at realisere. Mange mindre, håndværkerprægede virksomheder har dels svært ved komme i dialog med offentlige myndigheder om partnerskaber, dels begrænset viden og kompetence til at implementere nye bæredygtige og energirigtige teknologier. Og i de private husholdninger er manglende indsigt i økonomien i f.eks. renoveringer en af flere barrierer.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte initiativer, der kan styrke den offentlig/private innovation om udvikling, implementering og eksport af bæredygtige teknologier, klima- og energiteknologier. Det kan bl.a. ske ved at omforme hovedstadsregionens offentlige marked til et vækstlaboratorium og udstillingsvindue, hvor cleantech-virksomheder, forskningsmiljøer og offentlige aktører arbejder tæt sammen om at udvikle, afprøve og demon-

strere løsninger, som kan styrke virksomhedernes internationale vækst, give et kvalitetsløft til offentlige klima- og energiløsninger og styrke det offentliges klimaindsats.

AKTIVITETER

Da behovene og fokusområderne spænder vidt, kan der være behov for at organisere initiativet og aktiviteterne i et eller flere delprojekter. Hovedaktiviteter kan være:

- Etablere netværk/platforme mellem private virksomheder, det offentlige og vidensinstitutioner med henblik på at udvikle innovative løsninger.
- Udvikle en række markante, offentlig-private innovationsprojekter inden for f.eks. energiforsyning og vedvarende energi, byggeri, klimatilpasning eller transport.
- Anvende hovedstadsregionen som laboratorium og showcase for den offentlige sektors grønne systemløsninger i storby-regioner.
- Udvikle og afprøve nye modeller for offentlige udbud og indkøbspolitikker, som fremmer innovative og bæredygtige løsninger.
- Undersøge muligheder og behov for øget anvendelse af eksisterende grønne fonde (f.eks. Fornyelsesfonden og fonde i regi af Vækstfonden), der kan begrænse risikoen for de offentlige og private parter ved nye innovative projekter.
- Kompetenceløft – bl.a. via efteruddannelse og rådgivning af ledere i mindre virksomheder og ansatte i det offentlige - om udfordringer, der udspringer af offentlig/privat innovation, bæredygtig teknologi og energirenovering mm.
- Et parallelt fokus er markedet for energirigtige løsninger i private hjem, der har andre udfordringer og kræver andre tiltag end det offentlige marked.

BÆREDYGTIGE TEKNOLOGIER/GRØN VÆKST OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil kunne støtte op om flere af strategiens indsatsområder – 'Innovation og Forskning' og 'Erhvervsklynger' – end-

videre kan initiativet være centralt for at realisere strategiens tværgående hensyn om 'bæredygtighed og grønne løsninger'.

DELTAGERE

Projektet kan organiseres i et eller flere partnerskaber med deltagelse af f.eks. styrelser, kommuner, region, videncentre/klyngeorganisationer som Gate 21, Copenhagen Cleantech Cluster, Væksthus Hovedstadsregionen, vidensinstitutioner som SciencEDTU, CBS m.fl., erhvervsorganisationer som DI, Håndværksrådet, Tekniq, Dansk Byggeri m.fl. samt en række cleantech-virksomheder.

Vækstforum og andre aktører har allerede igangsat flere initiativer på dette område (bl.a. Copenhagen Clean Tech Cluster, Energirigtig renovering, Videncenter for øget produktivitet og digitalisering i byggeriet). Derfor er det vigtigt at sikre, at de eksisterende og kommende initiativer tydeligt adskiller sig fra hinanden for at undgå overlap og dobbeltarbejde. Synergier til initiativerne 'Intelligente teknologier løser samfundsudfordringer' og 'Green Labs DK' skal iagttages og udnyttes.

4.5 Design som vækstdriver

BAGGRUND

Analyser har vist, at virksomheder, der anvender design- og designkompetencer som en central del af udviklings- og forretningsprocesser, er mere innovative og er mere lønsomme end andre virksomheder. Design kan samtidig være med til at skabe bedre produkter og processer for brugerinddragelse, for eksempel i produkter til sundhedssektoren. Man kan derfor se design som en vækstdriver for både private og offentlige virksomheder. Danmark er anerkendt for sit design – herunder mode, møbler og industrielt design – og for en unik tradition, hvor design tager udgangspunkt i menneskelige behov og værdier.

FORMÅL

Vækstforum Hovedstaden ønsker at støtte et projekt, der sætter fokus på design som driver for innovation og vækst. Projektet kan understøtte vækst og internationalisering af regionens virksomheder.

AKTIVITETER

Aktiviteter i et projekt kunne være:

- International markedsføring og branding af dansk design – eksempelvis mode, møbler eller industrielt design
- Indsamling af best practise på udviklings- og designprocesser
- Identifikation af internationale markedspotentialer
- Etablering af netværk for designvirksomheder, herunder internationale og strategiske netværk
- Seminarer og konferencer
- Undervisning
- Understøtte designprocesser som led i virksomhedsudviklingsforløb

DESIGN OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Et projekt, der tager udgangspunkt i design, kan bidrage til flere af strategiens indsatsområder. Design vil kunne bidrage til at indfri målsætningerne vedrørende et højere innovationsniveau i hovedstadsregionen samt bidrage til flere vækstiværksættere med en international tilgang, flere stærke erhvervsklynger i regionen og en mere attraktiv metropol.

DELTAGERE

Deltagere i et projekt om design som vækstdriver kunne være virksomheder, viden- og uddannelsesinstitutioner, interesseorganisationer, netværksorganisationer og centre inden for design og mode.

5 Initiativer under indsatsområdet:

‘Talent og kompetencer i verdensklasse’

— Side 30-34

5.1 Erhvervsvenlige uddannelser: Eksperimentarium for undervisning og test af flexication-principper

BAGGRUND

Det har i flere år været en regional og national målsætning, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse, men der er vedvarende problemer med stort frafald på uddannelserne.

Endvidere er mange håndværksmæssige virksomheder i en rivende udvikling, hvor nationale og internationale markeder stiller krav om innovation, kreativitet og udvikling på et højt teknologisk og organisatorisk niveau. Erhvervskompetencer er særligt vigtige i hovedstadsregionen, hvor flere unge shopper rundt, og hurtigere end i mindre byområder.

FORMÅL

De strategiske mål for initiativerne er at:

- Øge uddannelsesfrekvensen på ungdoms- og videregående uddannelser.
- Skabe rammer for livslang læring.
- Sikre sammenhængende uddannelsesmuligheder målrettet erhvervslivets behov – herunder rammer, der understøtter de regionale erhvervsklyngers muligheder for uddannelse og kompetenceudvikling, der f.eks. kan udspringe af nye behov som følge af at grønne løsninger tages i anvendelse.
- Styrke indsatsen for et 'flexication'-uddannelsessystem med:
- nye, fleksible modeller for uddannelse og opkvalificering – både igennem uddannelsessystemet (vertikalt) og på tværs af forskellige uddannelser og brancher (horisontalt), og
- uddannelser, der er tilgængelige, når behovet er der (education on demand).

AKTIVITETER

Kompetenceudvikling kan nytænkes i samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner, erhvervsliv og forskning. Dette kunne eksempelvis gøres ved opbygning af et eksperimentarium til udvikling af et stærkt pædagogisk vidensmiljø for afprøvning og formidling af undervisningsmetoder og nye fleksible uddannelsesmuligheder – både i forhold til ungdomsuddannelse, videregående uddannelse og efter- og videreuddannelse. Der kunne bl.a. arbejdes med education on demand i samarbejde med regionens erhvervsklynger samt øget brug af IT og forskning med fokus på flexication.

EKSPERIMENTARIET OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet støtter op om indsatsområdet 'Talent og kompetencer i verdensklasse' - særligt i forhold til at øge uddannelsesfrekvensen og at alle ungdomsuddannelsesinstitutioner halverer deres frafald inden 2015. Initiativet har målsætninger i forhold til at øge motivationen, tilgængeligheden og relevansen af uddannelse både for den enkelte og for regionens virksomheder. Initiativet er derfor også relevant for erhvervsklyngernes adgang til de nødvendige kompetencer for at kunne agere spydspids for den regionale vækst.

DELTAGERE

Deltagere i et konkret projekt kunne være et konsortium bestående af uddannelsesinstitutioner (f.eks. Teknisk Erhvervsskole Center, professionshøjskolerne Metropol og UCC, Københavns Erhvervsakademi Nord, Ingeniørhøjskolen København), forskningsinstitutioner (Nationalt Center for Erhvervspædagogik), Fonden for Entreprenørskab, arbejdsmarkedets parter samt virksomheder og brancheorganisationer.

En øget indsats for et 'flexication'-uddannelsessystem kan i første omgang tage afsæt i samme deltagerkreds.

5.2 Bedre boglige forudsætninger – brobygning til ungdomsuddannelser

BAGGRUND

Der er en række grunde til, at unge ikke kommer i gang med eller afbryder en uddannelse. Nogle har psykiske eller sociale problemer, er ramt af misbrug eller har haft en problemfyldt tid i folkeskolen. Frafaldet er stort fra erhvervsuddannelserne. Det er afgørende at sikre disse unge en ungdomsuddannelse og en kompetencegivende uddannelse for at give dem fodfæste på arbejdsmarkedet, hvor der bliver længere og længere i mellem ufaglærte job.

FORMÅL

Formålet med initiativet er at klæde unge produktionsskoleelever bedre på for at sikre, at flere gennemfører en erhvervsuddannelse. Brobygningen skal bestå af to elementer. Produktions-/erhvervsskolerne skal styrke elevernes uddannelsesparathed og deres boglige kompetencer inden start på en erhvervsuddannelse. Ligeledes vil erhvervsskolerne styrke deres "modtageapparat" i forhold til at integrere bogligt svage elever på kompetencegivende uddannelser.

AKTIVITETER

Mulige aktiviteter kunne finde sted i produktionsskole-regi med udgangspunkt i værkstedet og produktionen som ramme. Der skal udvikles opgaver og pædagogiske redskaber til at bruge de sider af faget, som handler om sprog og matematik.

Initiativet kan eksempelvis indeholde efteruddannelse af lærere på produktions- og erhvervsskolerne, evaluering og formidling af erfaringer, samt forankring af projektets resultater på produktionsskolerne og erhvervsskolerne i hovedstadsregionen.

BEDRE BOGLIGE FORUDSÆTNINGER OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil primært støtte op om målsætningerne for indsatsområdet Talent og kompetencer i verdensklasse, herunder at medvirke til, at ungdomsuddannelsesinstitutionerne halverer deres frafald, og at 95 pct. af en ungdomsårgang fuldfører en ungdomsuddannelse.

DELTAGERE

Initiativet kan etableres i et bredt partnerskab mellem produktionsskoler som AFUK, erhvervsskoler, gymnasier, VUC'er, UU-centre samt Danmarks Pædagogiske Universitetsskole (DPU), Produktionsskoleforeningen, erhvervsskolernes og gymnasieskolernes organisationer, kommunale og statslige forvaltninger og politiske udvalg.

5.3 Fra ufaglært til faglært på rekordtid

BAGGRUND

Baggrunden er et ønske om at yde et markant bidrag til at imødegå den store udfordring, som hovedstadsregionen vil stå over for i dette årti, nemlig et forventet stort overskud af ufaglært arbejdskraft samt en stor mangel på faglært arbejdskraft. Målgruppen er ufaglærte, som er blevet ledige, eller beskæftigede ufaglærte som er i fare for at blive ledige pga. konsekvenser af den øgede globalisering.

FORMÅL

Formålet med initiativet er at igangsætte en storstilet uddannelsesindsats og kampagne med det overordnede mål at få opkvalificeret mindst 5000 ufaglærte til faglært niveau over en 2-3-årig periode i hovedstadsregionen – udover det gennemsnitlige årlige antal gennemførelser.

Dermed er målsætningen at hæve det generelle uddannelsesniveau i hovedstadsregionen. Initiativet vil tage udgangspunkt i eksisterende modeller, herunder GUV-modellen (Grundlæggende Voksen Uddannelse) og udvikle nye reviderede modeller, der kan få flere ufaglærte, både beskæftigede og ledige i uddannelse, og sikre dem et svendebrev. Vækstforum ønsker, at der på baggrund af analyser og praktiske erfaringer udvikles nyskabende modeller for fleksible og attraktive uddannelsesforløb.

AKTIVITETER

Aktiviteterne kan eksempelvis omfatte:

- Analyse og kortlægning af muligheder og barrierer
- Udvikle modeller til fleksible uddannelsesforløb
- Gennemføre en kampagne med TV-spots, foldere, etc.
- Etablere samarbejdsrelationer til jobcentre, uddannelser og de virksomheder, der kunne have GUV-relevante ansatte

- Gennemføre 5000 GUV-forløb for beskæftigede og ledige ufaglærte på VEU-centre og erhvervsskoler

FRA UFAGLÆRT TIL FAGLÆRT OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil skulle støtte op om målsætningerne for indsatsområdet 'Talent og kompetencer i verdensklasse', herunder opkvalificering af 5-10.000 ufaglærte over 25 år og forbedring af ungdomsuddannelsesinstitutionernes frafald. Initiativets fokus på erhvervslivets behov har desuden den fordel, at det styrker erhvervsklyngernes og det generelle erhvervslivs behov for kvalificeret arbejdskraft.

DELTAGERE

Initiativet kan blive udviklet i et bredt partnerskab bestående af arbejdsmarkedets parter, erhvervsorganisationer, virksomheder, beskæftigelsesregionen, a-kasser, jobcentre, VEU-centre, VUC og erhvervsskoler.

5.4 Opkvalificering af ufaglærte ledige

BAGGRUND

Finanskrisen og den efterfølgende ledighed rammer de ufaglærte. Samtidig forudser prognoser fremtidig mangel på faglært arbejdskraft i hovedstadsregionen, men et overskud af ufaglærte. Hvis arbejdskraftens kvalifikationer ikke øges i takt med virksomhedernes behov, vil det begrænse den økonomiske vækst i hovedstadsregionen.

FORMÅL

Udvikling af nye principper, metoder og redskaber i matchingen og opkvalificeringen af ledige ufaglærte borgere i forhold til erhvervslevets efterspørgsel efter arbejdskraft. Målgruppen er ledige ufaglærte over 30 år, der er i deres første ledighedsperiode. Ved at begynde indsatsen i første ledighedsperiode suppleres den eksisterende indsats, så borgere der ikke er i stand til at komme i arbejde eller blive selvforsøgende gennem de ordinære tilbud, får mulighed for opkvalificering og matching med virksomheder.

AKTIVITETER

Aktiviteterne kan eksempelvis omfatte:

- Afklaring og vejledning samt opkvalificering med henblik på at kunne varetage nye positioner på arbejdsmarkedet, herunder foretage brancheskift.
- Matchning med virksomheder med behov for kvalificeret arbejdskraft.

INITIATIV FOR UFAGLÆRTE LEDIGE BORGERE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil kunne medvirke til at indfri målsætningerne for indsatsområdet 'Talent og kompetencer i verdensklasse'. En bedre

uddannet arbejdsstyrke i regionen vil samtidig gøre hovedstadsregionen mere attraktiv for udenlandske virksomheder og bidrager derfor til målene under indsatsområdet "Attraktiv metropol med gode forbindelser".

DELTAGERE

Initiativet kan blive udviklet i et bredt partnerskab bestående af a-kasser, jobcentre, undervisningsinstitutioner, VEU-centre, virksomheder, faglige organisationer og kommuner.

5.5 Flere højtuddannede i virksomhederne

BAGGRUND

Der stilles stadig større krav til nye virksomheders evner til at omsætte viden til vækst. Virksomheder skal kunne tilegne sig ny viden og formå at bruge den. Derfor er det ofte nødvendigt for virksomheder at kunne trække på viden fra akademikere og forskere.

Sammenlignet med andre metropoler har hovedstadsregionen en udfordring i at styrke innovationsniveauet i små- og mellemstore virksomheder for at kunne øge produktivitet og konkurrenceevne. Der er behov for, at virksomhederne ansætter flere højtuddannede og ph.d.'ere, som er en vigtig kilde til forskning, innovation og vidensspredning i virksomhederne.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte initiativer, der øger antallet af vidensarbejdere i det private erhvervsliv. Det kunne blandt andet ske ved at udvikle en platform for, at et bredt udsnit af små- og mellemstore virksomheder i højere grad kan udnytte hovedstadsregionens unge, nyuddannede forskeres kompetencer. Sådanne platforme er også medvirkende til at gøre forskermiljøet i hovedstadsregionen attraktivt.

AKTIVITETER

Vækstforums strategiske mål er at matche unge talentfulde forskere med potentielle virksomheder, så virksomhederne styrker deres forretningsmodel med kompetencer til at anvende forskningsbaseret viden i en kommerciel sammenhæng. Konkrete aktiviteter kan være:

- Forløb for Ph.d.-studerende i virksomhedsrettede fag, individuel coaching og konkrete opgaver stillet af deltager-virksomheder.

- Forløb for virksomheder om metoder til optimal integration af Ph.d.'ere i virksomheder, incl. konsulentassistance.
- Matchmaking-aktiviteter, f.eks. 'gå-hjem'-arrangementer og opbygning af en business club.

HØJTUDDANNEDE I VIRKSOMHEDER OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Initiativet vil kunne støtte op om flere af strategiens indsatsområder. Vidensspredningen fra forskningsmiljøerne ligger dog særligt godt i tråd med tankerne bag 'Innovation og forskning' og 'Vækstiværksættere med international tilgang'. Derfor kunne en central målsætning for initiativet være at sikre, at flere vidensarbejdere opnår beskæftigelse i det private erhvervsliv i 2020, og at flere erhvervs-ph.d.er understøtter SMV'ernes adgang til viden.

DELTAGERE

Projektet kan organiseres i et bredt partnerskab af uddannelses- og forsknings-institutioner som Copenhagen Business School, Københavns Universitet, DTU, fagforeninger, branche-organisationer, virksomheder og organisationer med erfaring på området, herunder blandt andet Fonden for Entreprenørskab, Væksthuset Katalyst, CFIR, DJØF, universiteternes virksomhedspartner-skaber, DI, Danske Erhverv, Kunstakademiet og Dansk Magisterforening.

6 Initiativer under indsatsområdet:

'Erhvervsklynger – stærke nicher i global konkurrence'

— Side 38-41

6.1 Vækst i biotekkllyngen: Udmøntning af biotekstrategi

BAGGRUND

Life science klyngen er hovedstadsområdet eneste erhvervs-mæssige klynge på et højt internationalt niveau. Bioteksektoren spiller en nøglerolle i klyngen, eftersom en stærk bioteksektor har stor betydning for den pipeline af nye produkter og teknologier, som life science klyngen skal konkurrere på i fremtiden. Selvom klyngen står stærkt, er der tegn på, at hovedstadsregionens bioteksektor ikke udvikler sig i samme tempo som i de stærkeste udenlandske biotek-regioner. På den baggrund har Dansk Biotek, Region Hovedstaden, Lægemedelforeningen, Københavns Universitet og Danmarks Tekniske Universitet udarbejdet forslag til Vækststrategi for Biotekkllyngen.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at skabe en strategisk platform for kommercialisering af bioteknologisk forskning i hovedstadsregionen, hvor hele værdikæden fra forskning til produktion indgår. Det forudsætter deltagelse af alle nøgleaktører på området blandt andet: Universiteter, forskerparker, regionens teknologioverførselsenheder, virksomheder og venturekapital. Platformen skal sikre, at der opbygges viden, erfaringer, konkrete metoder og værktøjer, der styrker bioteksektorens rammer og øger forudsætningerne for hurtigt at omsætte offentlig forskning til nye kommercielle produkter og metoder i virksomhederne.

AKTIVITETER

Konkrete aktiviteter til udmøntning af strategien kan være:

- Matchmaking, hvor forskere på universiteter og hospitaler sammen med virksomheder udvikler forskningsprojekter, der har kommercielt potentiale.
- Oprustning af kompetencer til at identificere og kommer-

cialisere perspektivrige biotekprojekter i regionens teknologioverførselsenhed Tectra og tilsvarende enheder på Danmarks Tekniske Universitet samt Københavns Universitet.

- Adgang til professionel projektledelse og faglig/teknisk ekspertise samt mentorer fra erhvervslivet i de tidlige biotekprojekter på universiteter og hospitaler.
- Uddannelse af bioteknologiske projektledere i verdensklasse, der har erfaring i praktisk innovation og kommercialisering af bioteknologisk forskning.
- Etablering af netværk mellem forskerparker, teknologi-overførselskontorer, innovationsmiljøer og tekniske rådgivningsvirksomheder.
- Udvikling af innovative koncepter og produktionsmetoder til fremstilling af fremtidens biotek-produkter.
- Fagligt fokuseret delindsats målrettet 3. generations bioraffinaderi og industriel produktion af lægemidler.

STYRKET VÆKST I HOVEDSTADSREGIONENS BIOTEKKLYNGE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Udviklingen af en konkurrencedygtig biotekkllynge i hovedstadsregionen forudsætter en kombination af forskning i verdensklasse, dygtige iværksættere, stærke kliniske afprøvningsmiljøer og velfungerende forskerparker. Vækstforum ønsker gennem en målrettet indsats at skabe optimale rammer for vækst og iværksætteri i regionens specialiserede erhvervsklynger for yderligere at styrke klyngernes position i den internationale konkurrence. Både iværksætteri og erhvervsklynger er prioriterede indsatsområder i Vækstforum Hovedstaden erhvervsstrategi. Hovedstadsregionens biotekkllynge er under pres, og der er behov for en sammenhængende strategisk indsats for at sikre et vækstlag af nye biotekvirksomheder i de kommende år.

DELTAGERE

Deltagere i projektet kan blandt andet være de tre forskerparker, COBIS, Scion DTU og Symbion, Københavns Universitet, Danmarks Tekniske Universitet, Århus Universitet, Region Hovedsta-

den (Tectra), Dansk Biotek, Lægemiddelindustriforeningen, Novo Seed, SEED Capital, GTS-virksomheden Bioneer A/S, store danske og udenlandske pharma-virksomheder samt udenlandske universiteter.

6.2 Danmarks Maritime Klynge

BAGGRUND

Dansk skibsfart er blandt verdens mest konkurrencedygtige og er ansvarlig for op mod 10 % af den samlede omsætning ved søfart på verdensplan. De ca. 200 danske rederier beskæftiger sammen med værfter og udstyrsleverandører i branchen direkte og indirekte omkring 116.000 personer i Danmark og bidrog med ca. 140 mia. kr. til valutaindtjeningen i 2009.

Globaliseringen og den øgede internationale konkurrence stiller i stigende grad krav til virksomhederne i den maritime klynge. Konkurrencen fra lande med lavere omkostninger indebærer, at det er afgørende at satse på uddannelses- og kompetenceni-veaue i Danmark. Der skal satses på at øge udbuddet af kvalificeret arbejdskraft for derigennem at forøge værditilvæksten i klyngen og skabe nye jobs i takt med, at aktiviteter med en lav værditilvækst outsources.

FORMÅL

Målet er at fastholde Danmarks position som en af verdens mest konkurrencedygtige søfartsnationer, selv om opgaver outsources til lande med lavere omkostninger.

Vækstforum ønsker at støtte et initiativ, som styrker den maritime klynges adgang til en veluddannet og kompetent arbejdsstyrke, som fokuserer på iværksætteri, og som skaber et innovationsmiljø for klyngen.

AKTIVITETER

Dette kunne konkret gøres gennem en kortlægning af erhvervets behov for kvalificeret arbejdskraft, udvikling af uddannelser og rådgivning af elever til uddannelserne. Ved yderligere at tilknytte eksempelvis særlige iværksætterkurser til regionens uddannel-

sesinstitutioner og mentorordninger vil iværksættelniveauet kunne øges. Ved at skabe et innovationsmiljø kan virksomheder fra forskellige brancher samt forsknings-, uddannelses- og vidensinstitutioner samarbejde og udveksle viden, ideer samt erfaringer, der fører til skabelsen af innovative projekter og aktiviteter.

DEN MARITIME KLYNGE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Danmarks Maritime Klynge hører primært under indsatsområdet 'Erhvervsklynger – stærke niches i global konkurrence', men bidrager herudover til øget innovation, uddannelse og kompetenceløft og iværksætteri. Initiativet vil derfor primært skulle bidrage til at løfte målsætningerne om erhvervsklyngernes øgede værdiskabelse, den samlede beskæftigelse i klyngen, uddannelsesniveaue i klyngen og klyngens øgede internationale aktiviteter.

DELTAGERE

Et initiativ kunne udvikles i et samspil mellem det maritime erhverv, klyngens forsknings- og uddannelsesinstitutioner, samt myndigheder, organisationer og andre aktører fra Det Blå Danmark. Partnerskabskredsen kunne omfatte Øresund Logistics, store private virksomheder, universiteter, statslige myndigheder, og erhvervs-, arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationer inden for den maritime sektor.

6.3 FOOD KIC i Østersøregionen – Viden og innovation i fødevarer og sundhed

BAGGRUND

Fødevarerklyngen 'Mad-Fødevarer-Landbrug/Gartneri/Fiskeri-Natur' er med de tilhørende forsynings-, forarbejdnings- og service-sektorer en vigtig del af Øresundsregionens økonomi. Regionen huser en underskov af små og mellemstore virksomheder samt store internationale virksomheder. Samtidig er en række virksomheder som følge af fusioner og opkøb nu solidt forankret på begge sider af Sundet. Den hidtidige innovation inden for sektoren har kun i begrænset omfang været forskningsbaseret, og kun de færreste virksomheder arbejder systematisk med innovation. Det vil derfor være relevant at arbejde med, hvordan man gør fødevarerektoren i regionen mere innovativ. Et led i dette arbejde kan være, at Øresundsregionen bliver en del af et innovationskonsortium på fødevarerområdet (et Knowledge og Innovation Community, KIC), som udbydes i EU-regi.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte initiativer, der kan højne innovationsniveauet i fødevarerektoren. Initiativer kan være rettet mod en eller flere dele af sektoren; forsynings-, forarbejdnings- eller servicesektoren. Vækstforum ser her særlige muligheder for at understøtte erhvervsstrategien i aktiviteter rettet mod borgernes sundhed/livsstilssygdomme og mod reduceret miljøbelastning (f.eks. ved bedre udnyttelse af råvarer og biprodukter i fødevarereproduktion). Vækstforum-støttede initiativer på området skal have et selvstændigt formål, men skal samtidig understøtte Øresundsregionens muligheder for at indgå i en eventuelt kommende KIC på fødevarerområdet.

AKTIVITETER

Konkrete aktiviteter, der kan højne innovationsniveauet i føde-

varesektoren, kan eksempelvis være: Inkubatorforløb for iværksættere og virksomheder, talent- og kompetenceudvikling i hele/dele af sektoren, opbyggelse af innovationsinfrastrukturer i samarbejde mellem myndigheder og relevante aktører, relevante fysiske anlæg til innovationsformål, markedsføring af Øresundsregionen som fødevareregion med tilbud om madoplevelser, tiltrækning af videnskabelige møder og konferencer og bredere 'Mad-turisme', konkrete aktiviteter med henblik på at Øresundsregionen bliver del af et kommende fødevare-KIC.

EN INNOVATIV FØDEVARESEKTOR OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Innovationsniveauet i regionens virksomheder har været stagnerende i de senere år, og Vækstforum har derfor i sin erhvervsstrategi for perioden 2011-13 valgt forskning og innovation som et af seks indsatsområder. Et initiativ på fødevarerområdet vil samtidig bidrage til at styrke en erhvervs-klynge, der har stor erhvervsmæssig betydning og potentiale i regionen. Det er samtidig oplagt, at initiativer på fødevarerområdet kan være en central brik i Vækstforums prioritering af bæredygtighed, eftersom en Food-KIC vil reducere klima- og miljøbelastning gennem anvendelse af effektiv og bæredygtig fødevareteknologi og bedre udnyttelse og øget værditilvækst af råvarer og biprodukter. Endelig er forslaget i tråd med prioriteringen af velfærd som erhvervsindsats, idet initiativet fremmer produktion af sunde, sikre og velsmagende fødevarer, der vil reducere sundhedsudgifterne i forbindelse med f.eks. fedme.

DELTAGERE

Vækstforum ønsker, at initiativer udmøntes med så bred en partnerskabskreds som muligt. Deltagere i et projekt kan være Øresund Food, virksomheder, organisationer, uddannelsessteder fra sektoren, universiteter og andre videninstitutioner og offentlige institutioner bl.a. fra sundhedssektoren og fra kommuner, repræsentanter fra turistbranchen.

7 Initiativer under indsatsområdet:

‘Vækstiværksættere med international tilgang’

— Side 44-46

7.1 Internationalisering af små virksomheder i vidensservice-erhvervet

BAGGRUND

Hovedstadsregionen er kendetegnet ved en høj koncentration af virksomheder inden for vidensservice målt på omsætning og antal fuldtidsansatte. Med vidensservice menes eksempelvis konsulent- og rådgivningsvirksomhed, forskning og udvikling, softwareudvikling, reklame og markedsføring mv. Mere end 1/3 af alle virksomheder i regionen findes inden for denne gruppe, og andelen er voksende.

Det er karakteristisk for virksomhedernes i vidensservicebranchen, at fokus og relationer er på hjemmemarkedet. Eksport og internationale relationer findes primært i nogle få store virksomheder (f.eks. COWI, Rambøll, Carl Bro).

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte projekter, der kan fremme internationalisering og eksport af ydelser fra regionens vidensserviceerhverv. For mange af de virksomheder, som initiativet retter sig mod, vil eksport til europæiske lande være realistisk i første omgang – på sigt bør eksporten også rette sig mod BRIK-landene.

AKTIVITETER

Aktiviteterne kan bestå i udviklingsforløb for etablerede, mindre vækstorienterede virksomheder. Her fastlægges en strategi for virksomhedernes internationalisering. Der kan arbejdes med skalerbarhed af serviceydelsen, sprog- og kulturbarrierer i forhold til eksport, identifikation af kunder og samarbejdspartnere samt eksekvering af strategier på det udvalgte marked. Det er centralt, at virksomhederne indgår i udenlandske netværk og skaber sig internationale relationer, der også kan underbygge

Vækstforums indsats for rekruttering af udenlandske medarbejdere og udstationering af medarbejdere.

INTERNATIONALISERING AF SERVICE OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Vækstforum har i sin erhvervsstrategi udpeget internationalisering af regionens virksomheder som et af seks vigtige indsatsområder. Det er relevant at arbejde med vidensserviceerhvervets internationale muligheder, fordi denne type virksomheder ofte primært fokuserer på hjemmemarkedet. Initiativet imødekommer samtidig målsætningen om at skabe flere iværksættere med internationalt vækstpotentiale.

DELTAGERE

Deltagere i projektet kan være Væksthus Hovedstadsregionen med deltagelse af en bred kreds af parter; erhvervsorganisationer, Danmarks Eksportråd, mentor-virksomheder, Copenhagen Capacity, uddannelsesinstitutioner, CONNECT Denmark, m.fl.

7.2 Service Accelerace, forretningsudvikling i videns- og velfærdsservice og kreative erhverv

BAGGRUND

Hovedstadsregionen har brug for flere vækstiværksættere. Det kan blandt andet ske ved at tilbyde nye, vækstparate virksomheder intensive forretningsudviklingsforløb. Med CIBIT Accelerace og Fashion Accelerator har Vækstforum Hovedstaden tidligere skabt to målrettede initiativer med udgangspunkt i et fælles koncept for udviklingen af vækstvirksomheder. Konceptet ser ud til at levere resultater i form af vækst og beskæftigelse i de deltagende virksomheder. Intensive forretningsudviklingsforløb for virksomheder inden for vidensservice, velfærdsservice og kreative erhverv kan derfor være en vej til at skabe nye vækstvirksomheder inden for serviceerhvervene.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte et initiativ, der kan skabe flere vækstvirksomheder inden for vidensservice, velfærdsservice og kreative erhverv gennem målrettet træning og internationalisering af virksomheder, som er under etablering eller i deres første leveår med 'born global'-potentiale og -ambitioner.

AKTIVITETER

Konkrete aktiviteter i et forretningsudviklingsforløb kan være:

- Træningcamps og netværk, hvor nationale og internationale eksperter coacher og rådgiver individuelt med henblik på at udvikle forretningsplaner.
- Ekspertforløb med en ekstern mentor med brancheerfaring og en professionel forretningsudvikler fra Symbion eller Væksthuset.
- Etablering af en professionel bestyrelse, som kan give virksomheden strategisk sparring som alternativ til eller i forlængelse af mentorforløbet.

- Opsøgende salg på udvalgte markeder inkl. netværk med kunder.
- Virksomhedsværksted med fokus på selskabsdannelse, udvikling af forretningsidé, kunde/markedsvurderinger mv.

Accelerace og Vækstforum Hovedstadens erhvervsstrategi Vækstforum Hovedstaden ønsker gennem sin erhvervsstrategi at sætte fokus på og bidrage til, at der skabes flere vækstvirksomheder i hovedstadsregionen. Flere vækstvirksomheder er et af seks indsatsområder, som Vækstforum har udpeget som særligt væsentlige for regionens erhvervsudvikling. Forretningsudviklingsforløb rettet mod virksomheder inden for velfærdsservice kan samtidig være med til at indfri målsætningen om at styrke det erhvervsmæssige potentiale i ydelser på velfærdsområdet.

DELTAGERE

Deltagere og bidragsydere til et initiativ om forretningsudviklingsforløb i serviceerhverv kan være Væksthus Hovedstadsregionen, Symbion Science Park, relevante erhvervsorganisationer, rådgivere, CONNECT Denmark og offentlige myndigheder.

7.3 Entreprenørskab i partnerskaber mellem uddannelser og erhvervsliv

BAGGRUND

Iværksættere og deres etablering af nye virksomheder er en vigtig kilde til at skabe job, vækst og innovation i erhvervslivet. Den danske etableringsrate er høj. Men relativt få, nye virksomheder udvikler sig til vækstvirksomheder. Iværksætteres faglige kompetencer og evner til at etablere og drive en virksomhed i vækst er vigtig for succes. Eksportsucces kræver ydermere internationale kompetencer.

FORMÅL

Vækstforum ønsker at støtte undervisning og rådgivning af studerende om iværksætteri og entreprenørskab på tværs af uddannelser og erhverv. Flere praksisorienterede højtuddannede skal ud i de mindre virksomheder, eller få lyst og evner til at etablere sig som iværksættere. Ambassadører i virksomhederne, der kan omsætte ny – forskningsbaseret eller medarbejderdrevet – viden til en kommerciel sammenhæng skal styrke innovationen i de mindre virksomheder.

AKTIVITETER

Initiativers hovedaktiviteter kan eksempelvis være:

- Uddannelsesforløb på uddannelsesinstitutioner om iværksætteri og entreprenørskab, på universiteter, professionshøjskoler, andre videregående uddannelser, erhvervs- og øvrige ungdomsuddannelser.
- Udvikling af efter- og videreuddannelsesforløb rettet mod iværksættere.
- Udvikling og afprøvning af nye initiativer og uddannelseskoncepter, der understøtter samarbejdet mellem uddannelse og erhverv.

- Udvikling og afprøvning af nye undervisningsformer og – teknologier.
- Afholdelse af matchmaking-arrangementer for virksomheder og studerende.
- Inddragelse af SMV'er i studerendes projektopgaver.
- Etnisk iværksætteri kan overvejes som én af fleremulige indfaldsvinkler.

Der er gode synergimuligheder til allerede igangsatte initiativer såsom Niels Brocks iværksætterhus, Undervisningsministeriets Pioneruddannelse og universiteternes initiativ Next Generation og Copenhagen FinansITRegion (CFIR).

IVÆRKSÆTTERI OG ENTREPRENEURSKAB OG VÆKSTFORUM HOVEDSTADENS ERHVERVSSTRATEGI

Vækstforum ønsker at styrke iværksætteres kompetencer og bidrage til at udvikle en kultur for entreprenørskab på regionens uddannelsesinstitutioner. Projekterne vil styrke samspillet mellem erhverv og uddannelsesinstitutioner og skabe øget innovation og vækst i nyetablerede virksomheder. Det øger virksomhedernes overlevelseschancer og understøtter strategiens ønske om at styrke produktivitet, international konkurrenceevne og beskæftigelse i hovedstadsregionen.

DELTAGERE

Deltagere i projekterne kan blandt andet være universiteterne, professionshøjskoler, Ingeniørhøjskolen, erhvervsakademier/-uddannelser samt øvrige ungdomsuddannelser, erhvervslivets organisationer og afgangsvirksomheder, højtuddannedes a-kasser og faglige organisationer, forskerparker, Væksthus Hovedstadsregionen, kommuner, lokale erhvervscentre og andre rådgivermiljøer.

Vækstforum Hovedstaden
Kongens Vænge 2
3400 Hillerød
Tlf: 48205000
www.regionh.dk

Marts 2011

Vækstforum
Hovedstaden